

ВЕЛИКА СРБИЈА

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
ЦЕНА 3 ДИНАРА

БЕОГРАД, ДЕЦЕМБАР 1999. ГОДИНЕ
ГОДИНА X, БРОЈ 682

Гордана Поп-Лазич
министар за локалну самоуправу
Владе Републике Србије

ЗАКОН

О ЛОКАЛНОЈ САМОУПРАВИ

11. новембра 1999. године

**Народна скупштина Републике Србије
усвојила Закон о локалној самоуправи**

ВЕЛИКА СРБИЈА

ЗЕМУН
ТРГ ПОБЕДЕ 3

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Оснивач и издавач:
др Војислав Шешел

Главни и одговорни уредник:
Синиша Аксентијевић

Заменик главног
и одговорног уредника:
Душан Весић

Помоћник главног
и одговорног уредника:
Јасна Олујић

Редакција:
Момир Марковић,
Наташа Јовановић,
Јадранка Шешел,
Жана Живаљевић,
Огњен Михајловић,
Весна Арсић,
Коста Димитријевић,
Ивана Ђурић,
Драгољуб Стаменковић,
Александар Вучић,
Весна Зобеница, Весна Марић

Техничко уређење,
компјутерски прелом,
дизајн и израда колора: Северин
Поповић

Фоторепортери:
Марко Поплашен
и Крсто Голубовић

Лектор:
Зорица Илић

Секретар редакције:
Љиљана Михајловић

Карикатуре:
Синиша Аксентијевић

Реализација и штампа:
"Етикета" Болеч и БИГЗ,
Бул. војводе Мишића 17, Београд

Редакција прима пошту на адресу:
"Велика Србија",
Трг победе 3, 11080 Земун,

Рукописи се не враћају

Новине "Велика Србија" уписане су
у Регистар средстава јавног информисања
Министарства за информације под бројем
1104. од 5. јуна 1991. године.

"МАЛИ УСТАВ" ОПШТИНА И ГРАДОВА

Почетком новембра, посланичка већина у Народној скупштини Србије усвојила је један од најзначајнијих системских закона, Закон о локалној самоуправи. До тада је правна материја из ове области била раштркана у више закона и аката и често, у пракси, противречила сама себи. Већ пет година јавност се, с времена на време, и од прилике до прилике, упознаје с решењима овог пројекта од изузетне важности за функционисање локалне власти.

Ова општепозната чињеница оборила је први аргумент опонената свих боја како, тобож, Предлог закона није прошао јавну расправу...

У процедуралном смислу, откако је оформљена коалициона Влада народног јединства, у ресорном министарству, припремао се и дорађивао овај, како министар Гордана Поп-Лазивић воли да каже – "мали устав за локалну самоуправу". Наравно, уз консултације са локалним органима власти, који су имали и времена и прилику да укажу на све недостатке и предности Нацрт закона. Закон је, уосталом, промовисан у свакој општини и граду у Србији које је Гордана Поп-Лазивић посетила, тако да ширу и бољу јавну расправу није ни могао да прође.

И, на крају, када се већ знало и отворено најављивало да је само питање седнице када ће Закон о локалној самоуправи бити на дневном реду Народне скупштине, све странке позване да, између осталог, учествују на округлом столу у Влади Србије, оглушиле су се о добре намере сазивача овога договора у више наврата. Они исти који су на сва звона призивали изборе, били су спремни да признају само оне договоре који би били постигнути на "њиховом терену", за некаким посебним округлим столовима!

Колико су им намере биле искрене, говори и подужи списак алфаветских, провидних подвала које су покушали "поштено" да подметну без изборне провере: прелазна влада, савети, експертски тимови, који би земљу, уз страну подршку, наводно, извели из кризе, а онда били произведени у намеснике, уз игнорисање свих постигнутих резултата актуелне власти, коју је њен сопствени народ изабрао и подржао, чак и када је пролетос била стављена на најтеже искушење.

И скупштинска дебата, вођена 10. и 11. новембра, микроскопски је оголеда све страхове опозиције, или, тачније, нових локалних газда, пре него што их је (конструктивно) критиковала.

Надзора се поштен човек не плаши, а, уосталом, Влада Србије би према решењима из овога Закона само контролисала законитост одлука локалних скупштина, ради заштите грађана, јер, од 1996. наовамо, откако је измењена мапа локалне власти у Србији, у корист такозване опозиције, листа греха је испуњена до последње белине. Та иста опозиција "која је на власти", изгледа да је потпуно свесна околности у којима је приграбила свој први и једини мандат.

Новим Законом Влада Србије легализује сналажљивост као врлину сваке локалне власти, дозвољавајући да се развој финансира из свих расположивих ресурса. Неспособнима, међутим, и таква могућност може бити само препака.

Предлагач Закона, Влада Србије, тачније ресорно министарство, укључило је у систем одлучивања на овом нивоу власти, поред органа локалне самоуправе, и народ – народну иницијативу, референдум и све облике предвиђене статутима општина. Оне, који су свих ових година, уз могућности и склоности злоупотребама локалних властодржаца, били и развлашћени и осуђени на трпљење.

Чегу су се највише уплашили "критичари" новог Закона о локалној самоуправи? Својих суграђана, компија, бирача. Изгубљене залеђине у политичкој странци којој припадају. Када их њихови ближњи не буду препознали на листовима, ни "десет с'луком", ни саклови половне одеће и обуће, ни сви данајски дарови неће их увести у локалне скупштине по усвојеном једнокржном већинском систему.

Жана Живаљевић

БОЉИ ДАНИ ЗА ЛОКАЛНУ САМОУПРАВУ

Трећег дана заседања Републички парламент је, без посланика СПО-а, који су побегли са седнице, једногласно (176 за, нико против, није било уздржаних) усвојио дуго припремани Закон о локалној самоуправи

Преносимо, у целости, све говоре народних посланика који су се односили на Закон

Гордана Поп-Лазих: Влада Републике Србије доставила вам је на разматрање Предлог закона о локалној самоуправи. Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 72. став 1. тачка 12. Устава Републике Србије, којим је предвиђено да Република Србија, између осталог, обезбеђује и друге односе од интереса за Републику Србију, у складу са Уставом, као и у члану 113, став 2. Устава, којим је предвиђено да се систем локалне самоуправе уређује законом. Поред тога, положај општина, града, града Београда као јединица локалне самоуправе, уређен је одредбама члана 113. до 118. Устава Републике Србије.

Систем локалне самоуправе до сада није био уређен посебним законом, већ Законом о територијалној организацији Републике Србије и локалној самоуправи. С обзиром на значај, садржај и обим материје, систем локалне самоуправе несумњиво заслужује посебну кодификацију и због тога Влада Србије предлаже посебан закон о локалној самоуправи.

У примени важаћег закона створене су основне институционалне претпоставке за функционисање локалне самоуправе. Међутим, пракса је показала и више слабости постојећег закона, које отежавају функционисање локалне самоуправе у Републици и успоравају њен рад.

Принципи садржани у овом Предлогу закона знатно доприносе унапређењу система локалне самоуправе и у складу су са принципима постојећег уставног система. Циљ доношења овог закона је да се на бази сопствених досадашњих искустава и искустава земаља са развијеном традицијом самоуправе створе нормативне претпоставке да сваки грађанин у општини или граду, у коме живи и ради, ефикасно и законито остварује и задовољава своје основне животне интересе и потребе. Концепција предлога закона је таква да је целокупна материја систематизована у девет глава.

Гордана Поп-Лазих: допринос унапређењу система локалне самоуправе

У првој глави садржане су основне одредбе којима се дефинише појам локалне самоуправе, уставно право грађана да одлучују о пословима локалне самоуправе, наглашава се њена самосталност у обављању ових послова, могућност да обављање својих послова повери другим субјектима и могућност да се јединици локалне самоуправе повере послови из оквира права и дужности републике.

Такође се утврђују принципи међусобних односа државних органа и органа јединица локалне самоуправе и уређују остала основна питања од значаја за остваривање уставног положаја и функционисања локалне самоуправе.

Друга глава, која носи назив "Општина", кроз шест одељака уређује сва питања која се односе на рад и функционисање општине. У прва два одељка утврђују се изворни послови општине и даје појам поверених послова, за чије се финансирање утврђују средства у буџету Републике.

У трећем одељку разрађен је систем финансирања и извори прихода, тако

што се таксативним набрајањем наводе јавни приходи који у целини или делом припадају општини, а посебно се набрајају локални јавни приходи, који у целини припадају општини.

Значајан извор локалних јавних прихода јесу локалне комуналне таксе, које се могу увести за коришћење права, предмета и услуга, а Закон прецизно набраја која су то права, предмети и услуге. Локална самоуправа је самостална у одлучивању да ли ће те таксе уопште увести и ако се за њих одлучи, да утврди висину, олакшице, рокове и начин плаћања.

У Предлогу закона се даље дефинише шта се сматра комуналним добром од општег интереса и шта чини основу за утврђивање накнаде за њихово коришћење, као и да се она плаћа по стопи која не може бити већа од 1%, а да се може увести само по претходној сагласности Владе највише до 5%.

Самодопринос, као посебан облик финансирања општине, у потпуности је уређен овим предлогом закона, тако да престаје потреба за посебним законом, као што је престала и потреба за Посебним законом о комуналним таксама и накнадама.

Уважени народни посланици, предлагач Закона посебно жели да скрене пажњу да општини није одузет нити умањен ниједан постојећи извор прихода, али је читава област, која је уређена већим бројем различитих прописа, систематизована на једном месту, при чему су јасно разграничени извори прихода, којима општина финансира обављање својих изворних послова од средстава које држава обезбеђује за обављање поверених послова.

Одговарајућим одредбама утврђено је да градовима и граду Београду, као главном граду, припада 10%, односно 15% прихода од пореза на промет који припада Републици, оствареног на територији града, односно града Београда за финансирање њихових расхода.

Посебан одељак разрађује надлежности скупштине општине, извршног

одбора и општинске управе. Законом се уређују оквири за број одборника у јединицама локалне самоуправе, као и да је Скупштина представничко тело грађана, коју сачињавају одборници изабрани на непосредним изборима тајним гласањем.

Новина је предложено решење да седницу скупштине општине може сазвати, ако то председник не учини, једна трећина одборника или извршни одбор. Детаљније су уређена питања везана за положај секретара општине, везивањем трајања његовог мандата, као што је то и природно, за мандат саме скупштине.

Што се тиче положаја председника скупштине општине, задржана су постојећа решења која произилазе из укупног концепта организације локалне вла-

времених избора, остаје на дужности до избора новог извршног одбора.

Што се тиче делокруга општинске управе, новина је да се у општинама са већим бројем становника може образовати више органа управе и што се прецизирају овлашћења управе у обављању управног надзора.

Поред питања опште организације и рада локалних органа, време и прилике у којима је Закон припреман, а то је мај прошле године, наметнули су потребу да се са посебном пажњом изнађу решења која ће сваком грађанину Републике Србије, без обзира на средину у којој живи и ради и без обзира на то којој националној групацији припада, омогућити да равноправно са другима остварује своје уставно право на локалну самоуправу. Отуда предложена решења

органа итд., али само тамо где је дошло до поремећаја тих односа.

Суштина целокупног предложеног концепта састоји се у намери да се и у срединама где је доведено у питање међусобно поверење припадника различитих националних заједница створе услови да грађани, без бојазни од евентуалног међусобног угрожавања, заједнички, парламентарно и уз нужну међусобну толеранцију, одлучују о питањима која су од елементарног интереса за њихов свакодневни живот и рад. Отуда оваква асиметрична решења за локалне органе само у појединим општинама на Косову и Метохији.

Пети одељак Предлога закона регулише избор одборника скупштине општине, а предлагач се определио за увођење већинског система са једним кругом гласања, да би се изборни поступак учинио ефикаснијим и рационалнијим. Општи је став да је већински изборни систем примеренији изборима за органе локалне самоуправе. Примена већинског изборног система омогућује да грађани непосредно бирају одборнике, који ће их представљати у органима јединица локалне самоуправе, не водећи рачуна само о њиховој страначкој припадности, али и о томе, већ и о личним квалитетима самог кандидата.

Иначе, одборници се бирају на основу предлога кандидата, које подносе политичке странке, друге политичке организације и групе грађана које својим потписима садржи најмање 30 бирача у изборној јединици, а за одборника је изабран кандидат који је добио највећи број гласова, чиме је воља бирача адекватно изражена.

Да би се спречило евентуално опструирање конституисања скупштине општине, предвиђено је да, уколико општинска изборна комисија не изда уверење одборницима да су изабрани за одборнике у законском року, то ће учинити Републичка изборна комисија. Посебним одредбама регулисани су случајеви када се расписују поновни и допунски избори и начин њиховог спровођења.

Када је у питању заштита изборног права, треба нагласити да, иако се ради о поступку који је најјачији управном поступку, не ради се ни о овом ни о било којем другом општем поступку, већ о посебном суи генерис поступку, који се у целини прописује овим законом, при чему се у погледу процесних радњи примењују и то сходно прописи којима је уређен поступак у управном спору.

Из тих разлога, предложено је решење којим се недвосмислено утврђује да је поступак заштите изборног права посебна врста поступка. Поштовано је уставно право на двостепеност и то тако што се као првостепени орган појављује општинска изборна комисија, а као другостепени – надлежни суд, у одлучивању по жалби на одлуку општинске изборне комисије.

Иначе, не улазећи у шире теоријско уставно-правно образлагање овлашћења Републике да својим законом уреди овај поступак, ваља само напоменути да се

У корист грађана: Народна скупштина, једногласно усвојила Закон о локалној самоуправи

сти, утврђене чланом 116. Устава Републике Србије, који је утврдио скупштински систем власти на локалном нивоу, па је отуда и председник само први међу једнакима, без самосталног дела власти и стога Предлог закона говори о председнику скупштине општине, а не о председнику општине или градоначелнику.

Допуњене су и одредбе о извршном одбору, тако што се предвиђа поступак предлагања кандидата за председника и чланове извршног одбора, као и да извршни одбор, који је разрешен или му је престао мандат због распуштања скупштине општине услед расписивања пре-

у оквиру одељка четири садрже посебне одредбе о саставу, организацији и раду органа у одређеним општинама са мешовитим националним саставом становништва на подручју Косова и Метохије.

Иначе, ма колико оваква решења била новина у нашем правном систему, ваља напоменути да су и у упоредном праву познати примери да се уз пуну заштиту индивидуалних права изналазе и различити модалитети усмерени на признавање тзв. групног политичког субјективитета у срединама у којима смешано живе припадници мањине и већине преко тзв. мањинског вета, увођења принципа консензуса у доношењу одлука, паритетног система извршних

Локална самоуправа почеће да делује на Косову и Метохији, после престанка мисије ОУН

надлежност савезне државе да уређује поступак пред судовима и другим државним органима, члан 77. тачка 1. Устава Савезне Републике Југославије, ни у ком случају не може проширити и преносити на ову област.

Уколико би се прихватило такво искључиво језичко тумачење, то би значило да Република не може да има овлашћење да уреди и сам изборни поступак за своје органе, пошто у процесном смислу читав изборни поступак није ништа друго до скуп процедуралних норми, и то свакако за уређење поступка пред државним органом. А, колико је познато, до сада нико у правној теорији или пракси није створио овакво овлашћење Републици.

У том смислу, и заштита изборног права је само део јединствене целине означене као изборни поступак, јер тек њим окончанем, окончава се целокупни изборни поступак. Другим речима, једино могуће тумачење уставних норми може бити оно по коме се Републици не може оспорити право да у областима у којима самостално уређује материјално-правне односе, уреди и поступак за њихово остваривање, односно спровођење.

Одредбом члана 158. утврђен је рок за конституисање скупштине општине, и у циљу отклањања могућих недоумица, тренутак од када почиње да тече мандат изабраним одборницима. А, то је дан потврђивања њиховог мандата, који се врши на основу уверења о избору одборника и извештаја изборне комисије о спроведеним изборима.

У ситуацији када се у општини не спроведу избори или се у року од 60 дана избора не конституишу њени органи, предлаже се да у том случају Влада образује општинско веће, које обавља послове скупштине општине и извршног одбора. Председник Народне скупштине расписује нове изборе за одборнике скупштине општине у року од најдуже годину дана, од дана када је требало

спровести изборе, односно од дана спроведених претходних избора.

Специфичан састав и организација скупштине општине у одређеним општинама на Косову и Метохији нужно је морао да се одрази и на посебности у избору одборника скупштине општине, у којима су образована већа националних заједница. Те посебности тичу се састава општинских изборних комисија, посебних листа кандидата за веће за које се врши избор, као и особеност изгледа и ознака на самом гласачком листићу, о коме се већу ради.

У одељку 6. који носи назив симболи, празници, називи улица и тргова јединица локалне самоуправе, утврђено је право општина и других облика јединица локалне самоуправе, да имају своје симболе и свој празник, као и да утврђују називе делова насељених места, с тим што су уређени критеријуми и поступак за њихово установљавање. Симболи могу изражавати само историјске, културне, привредне и географске посебности јединица локалне самоуправе. Могу се употребљавати само уз државне симболе.

Да би се спречиле евентуалне злоупотребе овог права, предвиђено је да сагласност на садржину и изглед симбола даје министарство надлежно за послове локалне самоуправе.

Што се тиче права јединица локалне самоуправе, на утврђивање назива, улица, тргова и градских четврти и других делова насељених места, јасно је стављено до знања, да ти називи не могу вређати морал грађана, родољубље и слободарске традиције народа и државе. У противном, Министарство за локалну самоуправу било би овлашћено да тако утврђене називе уклони.

С обзиром да је таквих случајева у пракси било, а да није постојао механизам да се грађани од таквих злоупотреба заштите, предложен је врло ефикасан начин, односно надлежност Министарства за локалну самоуправу, да такве називе уклони.

У глави 3. садржане су одредбе којима се начелно уређује положај градова, послови, начин финансирања и организација органа града. Град се дефинише као територијална јединица локалне самоуправе, утврђена законом, на чијој се територији образују две или више градских општина.

Полазећи од чињенице, где је организација градова сложенија услед постојања градских општина, због привредне, социјалне развијености градова, у односу на општине, њима се могу поверити и други послови државне управе, који се иначе не могу поверити општинама. Постојање градских општина омогућиле ефикасније и рационалније обављање изворних послова града, а статутот града одређује се које послове обавља град, а које градске општине.

Положају града Београда, као главног града Савезне Републике Југославије и Републике Србије, посвећена је посебна глава у Предлогу закона, као посебној територијалној јединици, полазећи од његове улоге, привредних, социјалних, просторних и културних особености и карактеристика. То практично значи да се граду Београду законом може поверити шири круг послова државне управе, него општинама и другим градовима.

Поштовани народни посланици, имајући у виду члан 116. Устава Републике Србије, који уређује облике непосредног учешћа грађана у одлучивању о јединицама локалне самоуправе, за разлику од посредног учешћа, преко изборних представника у скупштини општине, предлагач је посебан одељак посветио референдуму и народној иницијативи. Како је донет посебан закон којим је ова материја уређена, предложена решења садрже само основне принципе. Предлог закона оставља могућност јединици локалне самоуправе да својим статутом утврди и друге облике непосредног учешћа грађана у одлучивању о стварима из њеног делокруга, и широку слободу у томе о којим питањима грађани одлучују референдумом.

С друге стране, грађани који имају бирчко право и пребивалиште на територији локалне самоуправе, имају право да путем народне иницијативе предложене скупштини општине доношење акта којим ће се уредити одређено питање из њеног делокруга, као што су промена статута, расписивање референдума и других питања у складу са законом и статутом.

Ако скупштина јединице локалне самоуправе не прихвати предлог садржан у народној иницијативи, дужна је да о том предлогу расписује референдум у року од 90 дана од дана доношења одлуке о неприхватању.

Такође, предложеним решењем уређује се месна заједница, као облик интересног организовања грађана на одређеном подручју. Уколико се јединица локалне самоуправе уопште одлучи да донесе одлуку о формирању месне заједнице, што није њена обавеза, јер она може, али и не мора, за то да се одлучи. Предлаже се да по образовању, односно укидању месне заједнице, претходним

прибављањем мишљења грађана са тог подручја, као и да грађани сами бирају чланове савета месне заједнице, на изборима које расписује председник скупштине општине.

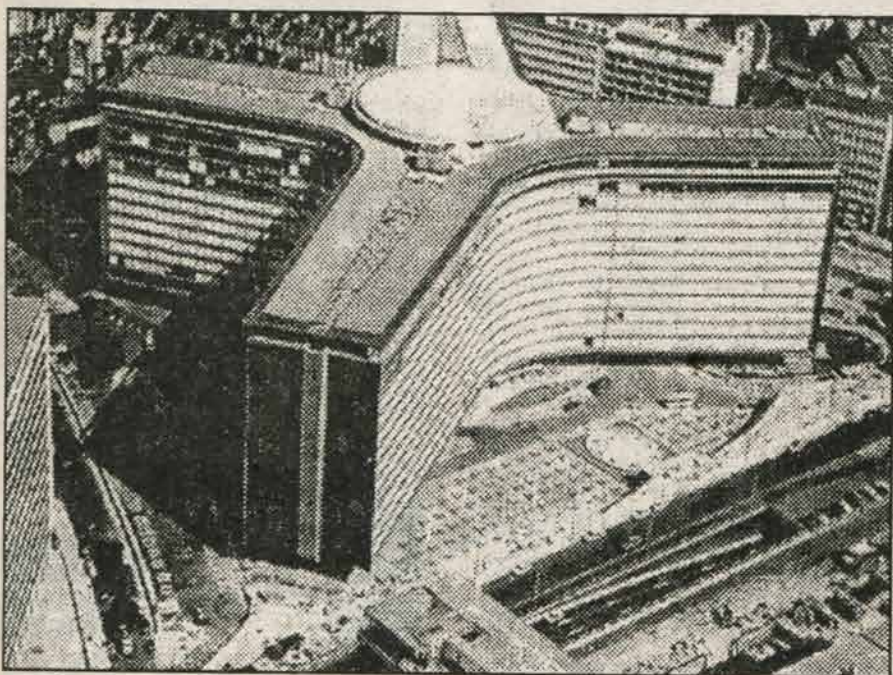
Оно што је овим предлогом закона прецизно регулисано, а што досадашњи Закон о територијалној организацији Републике Србије и локалној самоуправи, није нормирао, јесу односи републичких органа и органа јединица локалне самоуправе, која од надлежних републичких органа државне управе траже мишљења у вези са применом закона, дају иницијативе и предлоге у вези уређивања питања и предузимања мера од значаја за њихов развој, као и да се међусобно обавештавају о мерама и активностима које предузимају у извршавању закона и других прописа који су од непосредног интереса за јединицу локалне самоуправе.

Међутим, имајући у виду да самоста-

ног министарства, покренуће се поступак пред Врховним судом Србије и истовремено затражити од Владе Србије да обустави овакав акт од извршења од одлуке Врховног суда.

Такође, предвиђају се механизми који треба да осигурају усклађеност појединачних аката органа јединица локалне самоуправе, са законом или другим прописом, у случајевима када није обезбеђена њихова заштита у управном спору. У таквим случајевима, ако Скупштина јединица локалне самоуправе, на основу предлога Министарства за локалну самоуправу такав акт не укине или не поништи у року од месец дана, то ће учинити Министарство за локалну самоуправу.

Када се ради о остваривању уставних слобода, права и дужности човека и грађанина, предвиђа се механизам којим се обезбеђује извршавање одлука или других аката јединица локалне самоуправе.

Седиште ОЕБС у Бриселу: нема тог начела Европске повеље које није прихваћено у Предлогу закона о локалној самоуправи

лност локалне самоуправе ни у ком случају не може да значи да је она ослобођена од поштовања уставности и законитости, посебан значај имају одредбе о надзору над законитошћу њихових општинских аката и њиховој усклађености са самим статутом.

Због тога се предлажу овлашћења државних органа која треба да остваре, и то доследно и ефикасно, законитост органа локалне самоуправе. Уколико општи акти тих органа нису у складу са законом или другим републичким прописом, министарство надлежно за послове локалне самоуправе покренуће поступак за оцењивање уставности и законитости пред Уставним судом, а до доношења одлуке Уставног суда може предложити Влади да обустави од извршења такав пропис, статус или други општи акт. Уколико Скупштина јединице локалне самоуправе донесе општи акт који није у сагласности са њеним статутом и поред упозорења надлеж-

не, у случају кад надлежни орган јединице локалне самоуправе то не учини. У том случају, надлежно министарство може предузети извршавање одлуке, односно другог општег акта, а најдуже годину дана, уз покретање поступка за утврђивање одговорности функционера који руководи тим органом. Предложеним одредбама посебно се уређује ситуација кад орган јединице локалне самоуправе не донесе акт, односно не уреди или не обезбеди услове за уређење питања која се односе на обављање њених изборних послова. Како је ово један од случајева који најдиректније угрожава и директно онемогућава остваривање уставних права грађана на локалну самоуправу, у тој јединици локалне самоуправе и мере које се могу предузети су најригорозније.

Иначе, управо из разлога да би се обезбедили услови да сви грађани остваре на исти начин своје право на локалну самоуправу, преко својих одбор-

ника који их представљају у скупштини општине, те у њихово име обављају послове локалне самоуправе, предложене законске одредбе задржавају овлашћење Владе да у одређеним случајевима интервенише. Наиме, као орган који сходно свом уставном положају води политику и извршава законе, Влада може да предузме мере према скупштини јединице локалне самоуправе, кад она одређено време не обавља своје послове или их обавља противно уставу и закону. За разлику од досадашњег, предложено решење је прецизније не само у погледу мера које се предузимају, већ и у погледу могућности њиховог трајања и начина коначног разрешења тако настале ситуације.

Имајући у виду да се наведеним решењима по први пут прецизније уређује надзор над законитошћу рада органа јединица локалне самоуправе, није необично што су предложене одредбе о претходној расправи изазвале не мале полемике и различита тумачења, пре свега, у погледу разлога за њихово увођење. Да би се отклониле све евентуалне и то неосноване недоумице, ваља рећи да се разлози за предлагање оваквих решења налазе искључиво у нужности да се у интересу грађана обезбеди механизам контроле законитости рада свих јединица локалне самоуправе.

Сходно Уставу Републике Србије, Влада има општу одговорност за извршавање закона, а свака одлука, пропис или акт органа јединице локалне самоуправе директно или индиректно представља извршавање неког закона. Према томе, као што је речено, локална самоуправа је самостална у обављању својих послова, али ако се ти послови обављају у складу и на основу позитивног прописа, не може се довести у питање обавеза да њихово обављање буде законито.

Ако се догоди да у поједином случају није поштована законитост, мора постојати механизам којим би се реаговао. Дакле, докле год органи јединице локалне самоуправе поступају у складу са законом, нико им не може одузети право да обављају своје послове, нити може мењати или утишати на одлуке које доносе. У томе се огледа самосталност локалне самоуправе. Међутим, кад то није случај, не поставља се више питање самосталности, већ законитости и извршавања прописа у сваком конкретном поједином случају, што даје основа за право, али и обавезу надлежног државног органа да предузме прописане мере.

Глава седма Предлога закона посвећена је заштити права локалне самоуправе, чије одредбе обезбеђују органима локалне самоуправе, да могу поднети Врховном суду Србије захтев за заштиту права јединице локалне самоуправе. У случају када су појединим актом државног органа та права повређена, а мисли се на повреду права јединице локалне самоуправе, на локалну самоуправу утврђену Уставом и законом.

Глава осма садржи казнене одредбе којима се предвиђа новчана казна за правно и одговорно лице у правном лицу, у случају неизвршења овим законом прописане обавезе, обрачуна и уплате накнаде за коришћење комуналних добара од општинских интереса. Ово је разлог што је ово прихоти јединица локалне самоуправе за који је досадашња пракса показала да су јединице локалне самоуправе често остајале без њега.

Прелазне и завршне одредбе садрже одредбе о престанку важења у целини или делимично одредаба закона, о року за усаглашавање статута и других општинских аката локалне самоуправе, са одредбама овог закона, о крајњем року за образовање градских општина у градовима: Крагујевац, Ниш, Нови Сад и Приштина и последицама непоступања у том року, као и о његовом ступању на снагу. Предлагач је притом настојао да предвиди рокове који ће бити довољни, али и ефикасни. Имајући у виду да је територија Аутономне покрајине Косова и Метохије тренутно под окупацијом, да на њој делује мисија Уједињених нација, уверени у то да је та тренутна ситуација неповољна по државу Србију и српски народ, временски ограничена, предвиђено је да се избори и образовање јединица локалне самоуправе, као и усаглашавање Статута са одредбама овог закона, спроведу у одређеном року од престанка мисије Уједињених нација за привремену управу.

Даме и господа народни посланици, због оних који су склони да све што долази из Европе сматрају бољим, осврнућу се укратко на Европску повељу о локалној самоуправи и остала начела садржана у њој. Једно од тих начела јесте да се систем локалне самоуправе утврђује законодавством земље потписнице и, где је то могуће, Уставом. Према овој повељи, локална самоуправа подразумева права и оспособљености локалних власти да у границама закона регулишу и руководе одређеним деловима јавних послова, на основу сопствене одговорности и у интересу локалног становништва, а преко скупштина, састављених од чланова изабраних на слободним изборима, тајним гласањем, на бази непосредног, општег и једнаког бирачког права за све. Ово право неће ни у ком случају дерогирати облике непосредног учешћа грађана у одлучивању.

Што се делокруга права и дужности локалне власти тиче, она се утврђује

статутом, у границама закона, што никако не значи да јој се не могу пренети права и одговорности за специфичне задатке, у складу са законом.

Европска повеља познаје и управни надзор над радом локалних власти који се, наравно, врши у случајевима и поступку предвиђеним Уставом законом. Оно око чега и у теорији и у пракси има доста неслагања јесте питање финансирања локалних власти.

На овом месту мора се нагласити да локална самоуправа и према Европској повељи, у складу са економском политиком земље, има право на одговарајуће сопствене изворе финансирања којима ће располагати слободно у оквиру својих овлашћења.

Извори финансирања биће примерени њиховим дужностима, а најмање један део средстава ће потицати од локалних такси и накнада за које локалне власти, у мери утврђеној статутом, имају право да утврђују стопе.

Потреба заштите финансијски слабијих локалних власти налаже успостављање одговарајућих мера финансијског уједначавања са циљем исправљања последица неједнаког финансијског оптерећења локалних власти и колико је год то могуће средства која се преносе локалним властима неће имати карактер наменских средстава.

Још једно од начела ове повеље је право локалних власти на међусобно удруживање. А када је у питању сарадња са локалним властима других земаља под условима који могу бити прописани законом.

Локалне власти имају право на заштиту локалне самоуправе тако што им на располагању стоје правна средства ради обезбеђивања слободног обављања својих дужности и поштовања начела локалне самоуправе, установљена Уставом или законом.

Као што може да се закључи, нема тог начела предвиђеног у Европској повељи о локалној самоуправи, а да није прихваћено и примењено у владиној предлогу закона. Уверена у то да овај предлог закона знатно доприноси унапређењу система локалне самоуправе, наравно у оквиру Устава, Влада Србије, поштовани народни посланици, предлаже да га усвојите уз напомену да за његово спровођење нису потребна посебна финансијска средства у буџету Републике.

ТРАЖЕЊЕ ДЛАКЕ У ЈАЈЕТУ

Иштван Ишпановић: Поштовано председништво, поштовани народни посланици, Предлог закона о локалној самоуправи је за посланике Савеза војвођанских Мађара неприхватљив из више разлога. Предлог је неприхватљив јер се заснива на централистичким начелима локалне самоуправе, док се ми залажемо за један децентрализован модел који би био заснован на начелима из Европске повеље о локалној самоуправи, као и на позитивним искуствима других европских земаља.

Понуђени Предлог закона је неприхватљив и због тога што би се Закон пре могао назвати Законом о ограничавању права локалне самоуправе или, ако хоћете, Законом о старатељству над локалном самоуправом, него Законом о локалној самоуправи.

Када се залажемо за један централизован модел локалне самоуправе, чују се примедбе да се такав модел не може конституисати у Србији без претходне измене Устава Републике Србије, јер Устав ограничава преносење одређе-

них права и надлежности са централних органа на локалну самоуправу. Таква теза се не може прихватити из више разлога.

Покушаћу да то и докажем.

Ако се пође од уставних одредаба које регулишу права Републике, тада из члана 72, став 1, тачка 9) Устава не произилази да Република задржава сва права, рецимо из области образовања, здравства, културе и тамо још наведених делатности, него се говори само о томе да систем у тим областима уређује Република, што је сасвим природно, јер се ове области морају регулисати законом.

Међутим, истовремено то не значи да се све одлуке морају доносити од стране органа на нивоу Републике као што је оснивање, управљање, финансирање тих организација и у свим овим наведеним областима.

У одредбама Устава која регулишу права и надлежности Републичке владе, нигде не можемо наћи овлашћења Владе да наискључиво право да оснивају организације у овим областима, да ће

Шта је баби мило, Иштван Иштвановић: Закон о локалној самоуправи неће бити дугог века

имати право да имају управне одборе, директоре, да ће директно финансирати ове организације из републичког буџета и сл.

Област здравства, образовања, културе, социјалне заштите и сличне области у многим европским државама традиционално припадају локалној самоуправи, односно бар део тих области. Према томе, ова овлашћења би се законом могла пренети на локалну самоуправу у једном децентрализованом моделу локалне самоуправе за какву се ми залажемо.

Значи, не постоји уставна препрека за проширење права локалне самоуправе уколико би постојала политичка воља за такву одлуку. Према нашем виђењу неопходно је мењати досадашњу праксу проширењем права локалне самоуправе, имајући у виду једно од основних начела правне државе – да је све дозвољено што закон не забрањује.

Сасвим је јасно да би у случају нове централизоване концепције локалне самоуправе требало мењати велики број закона у разним областима, али то сигурно не може бити препрека. За такво решење нема препреке ни у одредбама Устава, које регулишу делокруг рада општине, јер је у члану 113. став 1. тачка 5) регулисано да се општина стара о задовољавању одређених потреба грађана у областима културе, образовања, здравства, социјалне заштите и сл.

Недостатак политичке воље према томе не може се правдати уставним ограничењима.

За наше поимање самосталности локалне самоуправе је посебно неприхватљиво грубо мешање Министарства за локалну самоуправу у рад локалне самоуправе, као што је то предвиђено у чл. 173. и 174. Предлога. Као да су органи јединица локалне самоуправе недорасли за доношење одлука о симболима, о дану локалне самоуправе, о називу улица и слично, па морају тражити сагласност министарства.

Ако већ мора постојати нека врста контроле над законитишћу рада органа локалне самоуправе, тада треба предвидети судску контролу за примену одредаба закона, а никако старатељство министарства. Овако испада да неки службеник министарства пре може да оцени да ли је јединица локалне самоуправе добро одабрала свој симбол него одборници у тој локалној самоуправи.

Посебно поглавље чине одредбе о увођењу тзв. "принудне управе" из члана 213. Предлога закона. Оваква формулација наведеног члана омогућава арбитражу Владе и смену легално изабраних органа локалне самоуправе по начелу – кадија те тужи, кадија ти суди.

У досадашњој пракси, а то не треба посебно доказивати, било је злоупотреба овог овлашћења, па је ова одредба закона потпуно неприхватљива. Према Предлогу закона, принудна управа би

трајала годину дана, а нама је познато да је таква мера понекад трајала и знатно дуже, па и четири године, само да знате.

Ни сада нема одредбе која би регулисала случај – шта ако се избори после годину дана ипак не распише.

Ми предлагемо једно сасвим другачије решење. Сматрамо да после распуштања скупштине не треба уводити тзв. принудну управу, него треба расписати изборе за одборнике скупштине општине. У том случају не би се могле кажњавати непослушне општине, а грађани би и даље имали уставно право да бирају нови састав скупштине уколико изабрана не ради у складу са Уставом и законом.

Посебно је дискутабилна формулација у Предлогу закона где се говори о условима за распуштање скупштине јединице локалне самоуправе.

У предлогу стоји, цитирам: "Кад локална самоуправа обавља своје послове на начин којим се угрожавају уставна и законска права грађана, односно теже оштећују друштвени интереси".

Када се уз то дода да настанак тих околности оцењује исти орган, који и распушта Скупштину локалне самоуправе, онда је јасно да постоје услови за самоволно арбитражање Владе. На основу напред изложеног, не можемо прихватити понуђени Предлог закона, с обзиром да се залажемо за сасвим другачији концепт закона. Немамо никаквих илузија да ће се наше примедбе прихватити, или не, да ће се понуђени текст закона на тај начин побољшати, или да се прихвати нови концепт за израду закона о локалној самоуправи.

Међутим, исто тако смо уверени да овај закон неће бити дугог века, и да ће ускоро бити укинут, заједно са већ фамозним Законом о универзитету и Законом о јавном информисању.

Истовремено бих обавестио Скупштину да повлачимо све поднете амандане, има их преко 60.

тута непосредног учешћа грађана у обављању месних послова, референдум је прописан статутом и за њега су врло јаке гаранције, затим народна иницијатива, која, у случају да се не прихвати, обавезно производи референдум, и најзад месна заједница.

Дакле, једна од најзначајнијих демократских новина је увођење института народне иницијативе. За разлику од свих досадашњих прописа, чланом 195. утврђена је и обавеза уколико не прихвати предлог садржан у народној иницијативи, у року од 90 дана распише референдум.

Месна заједница сачувана је као облик непосредне демократије, иако тај појам вуче негативан одијум у том смислу што се сматра да се цео институт везује за Кардеља, што иначе није тачно, месна заједница је у својој суштини институт који је ујређен у суштину локалне самоуправе и мора опстати. То је ван спора, нарочито због тога што су наше општине релативно велике и што би оне прогутале многа насеља, пре свега типа села, која имају свој индиви-

Горан Перчевић: овај Закон развија и проширује права јединица локалне самоуправе

дуалитет и своју субјективност, своју историју.

За разлику од досадашњих прописа о локалној самоуправи, закон уређује, као веома значајну новину и судску заштиту права јединица локалне самоуправе, зависно од случаја, или пред Уставним, или пред Врховним судом.

Можемо слободно рећи да од тренутка усвајања овог закона, уставне гаранције којима се грађанима јемчи право на локалну самоуправу, добијају свој пуни смисао. Желим посебно да нагласим да је развој локалне самоуправе једна од темељних тачака програма Социјалистичке партије Србије. Уосталом, и природно је да Социјалистичка партија Србије, као владајућа, у највећем броју јединица локалне самоуправе, преко 100 општина у Србији, буде посебно заинтересована и политички оба-

ЗНАЧАЈАН КОРАК НА ЗАКОНОДАВНОМ ПЛАНУ

Горан Перчевић: Поштовани председнице, уважене колеге посланици, поштовани чланови Владе, прва фаза обнове, која се, пре свега, односи на инфраструктуру, електроенергетски систем, обнову болница и станова и оживљавање производње, успешно је завршена. Обнова и развој стварају услове за наставак реформе. Реформе имају и једну специфичну димензију која се односи на област државне организације и политичког система.

Закон који данас усвајамо, један је од реформских потеза те врсте и односи се на област јавних послова на локалном нивоу. У изградњи сваког правног система, квалификација значи један правно савршенији облик законодавног реда. Зато, усвајајући предложени Закон о локалној самоуправи, закон који на једном месту и целовито уређује локалну само-

управу, чинимо значајан корак у развоју нашег правног система.

Област локалне самоуправе једна је од есенцијалних области за истински развој демократије. У савременој уставноправној и политичкој теорији у свету оцењује се да је локална самоуправа у кризи и потиснута од централних власти, посебно егзекутиве. Нема сумње да ће усвајање овог закона остати као сведочанство о нашем заједничком напору да и у времену непосредно после агресије, када притисци на нашу земљу не престају, ми водимо бригу о учвршћењу и развоју демократског карактера нашег друштва.

Јер, предложени закон заиста не представља само просту систематизацију одредаба о локалној самоуправи, већ нуди и значајне демократске новине. Први пут су сасвим разрађена три инсти-

везна према бирачима, да предложеним законом обезбеди њено боље и ефикасније функционисање.

Напор који је закон учинио да прецизно и јасно одвоји државну надлежност од локалне надлежности, вредан је хвале и представља нешто што је неопходно за успешно функционисање и државе, и локалне самоуправе. Између државе и локалне самоуправе треба да постоје односи међусобне сарадње. На тему односа државе и локалне самоуправе, у нашој јавности расправа је на продуктиван начин окончана још у 19. веку, у њој су учествовали многи, од Светозара Марковића до Слободана Јовановића, и без обзира на све разлике, закључак је заједнички – локална самоуправа не може бити држава у држави. Овом закључку се ни данас не може ништа ни одузети, ни додати.

Поједине политичке партије покушавају већ дуже време у нашој јавности да створе крајњи одијум према утврђивању или регулисању било које државне надлежности, као да се не ради о њиховој држави и као да је држава сама по себи негативна и недемократска појава. Однос према сопственој држави и њеним легитимним органима једно је од основних мерила патриотизма.

Предложени закон има све одлике закона ове врсте у земљама са развијеном локалном самоуправом и демократском традицијом. Он је не само у складу са Европском повељом о локалној самоуправи, већ предвиђа много већа права и гаранције локалне самоуправе, него што је то случај у многим другим земљама Европске уније.

Узмимо за пример надзор централних органа у односу на локалне органе у Француској, Италији, Грчкој, где постоји далеко строжији надзор централних и регионалних органа власти над локалном самоуправом, него што је то случај са решењима која су предложена у овом закону.

Огроман је значај локалне самоуправе у традицији и свести нашег народа. Традиција народне самоуправе код нас одиграла је огромну улогу у очувању националног бића и традиционалних облика демократије. Узмимо само, на пример, сеоску и кнежевску самоуправу за време петовековне турске окупације. Вероватно је у основи непринципјелних и паушалних оспоравања овог закона бојазан од решења која се тичу избора представничких тела јединица локалне самоуправе.

Јер, у жељи да целовито регулише област локалне самоуправе, закон логично уређује и начин избора органа локалне самоуправе и уводи најстарији и најједноставнији начин избора, једнокружни већински систем.

Лично ми није тешко да објашњавам предности већинског изборног система, јер се за њега залажем још од времена када је у Србији уведен вишепартијски систем, утолико пре што и у програму Социјалистичке партије Србије изричито стоји да социјалисти дају предност већинском изборном систему, јер је демократскији.

Већински изборни систем највише одговара, што наговештава и сам његов назив, ономе ко добије већину гласова на изборима. Зато је трагикомично да они који највише говоре о ненародном карактеру режима, плаше се као ђаво од крста већинског изборног система. Уосталом, ако су већ узели 11,8 милиона долара, о којима сведочи Мадлен Олбрајт, и ако су у стању да оправдају чак и оних 22.000 тона бомби које су нам бацили на главу, зашто не прихвате модел изборног система, који је створен и који се увелико примењује у Енглеској и САД, као и у другим англосаксонским земљама.

Захтев за ефикаснијим изборним системом, који је био посебно изражен и у фамозном Гонзалесовом извештају, увођењем већинског изборног система доживео је своју сатисфакцију, јер је јед-

Према томе, партије, које имају добре, угледне и квалитетне кандидате на локалном нивоу, не треба да се боје овог система.

Желим да нагласим да се залагање наше Посланичке групе за овакав изборни систем не базира на тренутним политичким калкулацијама, већ на принципјелним разлозима, који се налазе у програму наше партије и који се не односе само на давање предности већинском изборном систему, већ и афирмацију могућности истапања независних кандидата, које предлажу групе грађана. С обзиром да је у постојећим партијама организована само једна петина бирачког тела, битан услов демократије је да и група грађана може предложити за одборника било ког појединца, као независног кандидата. Пропорционални систем, без обзира на форма-

Политички маргинали: нема изборног система који може од мале да направи велику партију

нокружни изборни систем најједноставнији и најефикаснији, пошто се цео изборни поступак завршава у једном кругу.

Нема изборног система који може од мале да направи велику партију. Партијама које немају подршку грађана, не може помоћи ниједан изборни систем. Захтев за пропорционалним системом је исто тако легитиман, као и за већинским, али чињеница да смо на савезном и републичком нивоу прихватили пропорционални систем, није аргумент за одбијање већинског на локалном нивоу, јер без обзира на све позитивне и негативне стране већинског или пропорционалног система, на националном нивоу, очигледно је да је већински систем примеренији локалним изборима, пре свега зато што се бирачи међусобно добро познају на локалном нивоу и зато што желе да гласају за кандидата према његовим личним квалитетима, а не партијским бојама.

лне могућности, суштински девалвира овакву могућност.

Квалитет овог закона је у томе што прецизно одређује садржај изворних послова локалне самоуправе, изворе финансирања тих послова, начин организације и рада органа и јединица локалне самоуправе, начин избора одборника скупштине општине.

Предложени закон у оквиру Устава уважава и посебности и разлике одређених локалних средина, даје могућност да оне дођу до изражаја, не доводећи у питање равноправност грађана, квалитет њиховог живота и функционисање локалне самоуправе. Самосталност локалне самоуправе је неприкосновена.

Закон предвиђа деловање државе само у случајевима када треба исправити незаконитости у функционисању локалне самоуправе, али истовремено прецизно утврђује случајеве и механизме, који обавезују државу да успостави нарушену законитост.

Овај закон одликује веома студиозан начин припреме. Прва верзија је направљена још 1994. године. Расправа је обављена у свим ресорима Владе, а са првацима парламентарних странака организовани су разговори све до ове последње верзије. Народна скупштина је, 1997. године, усвојила закон у начелу, а, нажалост, политичка опструкција, која је кулминирала 1997. године, као и стално оспоравање овог закона, које је било мотивисано ускостраначким интересима, везано за изборну математику, спречило је неке политичке странке да дају суштински и креативан допринос овој заиста потпуној и квалитетној расправи.

Доношење закона означава афирмацију Уставом утврђеног права на локалну самоуправу, као и превазилажење одређених слабости и недоречености досадашњих решења.

Веома је важно нагласити да Предлог закона задржава сва већ утврђена овлашћења јединица локалне самоуправе, па се, према томе, све неприципијелне критике на ту тему морају одбацити, јер се овим права јединица локалне самоуправе не само не сужавају у односу на до сада достигнути ниво, већ се, напротив, даље разрађују и проширују.

Када је реч о специфичностима локалне самоуправе на Космету, решења, која предвиђа закон представљају неку врсту *lex specialis* у односу на остале одредбе закона. Ове одредбе полазе од мултиетничке структуре, онемогућавају мајоризацију и у овом тренутку, када је на делу страшна злоупотреба Уједињених нација, под чијом заставом се спроводи етничко чишћење Срба и неалбанског живља на Космету, још једном потврђује цивилизацијско опредељење, за које смо се залагали од почетка – равноправност свих грађана и националних заједница и одбрана целовитости и независности наше земље.

Поштовани народни посланици, стари и чувени политички теоретичар Монтескије рекао је да политички закони установљавају политички систем, али да га грађани одржавају. Зато се надам да ћемо доносити Закон о локалној самоуправи не само направити значајан корак на законодавном плану, већ и нашим практичним деловањем даље оживотворити локалну самоуправу, полазећи од снажних традиција народне самоуправе у нашем народу, али и потребе свеобухватнијег развоја демократије на прагу новог века.

самоуправе, можемо слободно рећи да је данас, када је локална самоуправа у питању, степен демократије у Србији на највишем нивоу.

Овај закон има неколико делова, који практично чине окосницу овог закона. Може се рећи да је друга глава Закона о локалној самоуправи практично та окосница. У другој глави се говори о пословима општина, финансирању локалне самоуправе, односно финансирању послова општина, о организацији и раду општинских органа, избору одборника, симбола, празника, назива улица и тргова јединица локалне самоуправе итд.

Читава ова материја је врло прецизно регулисана. Када су у питању послови општине, говори се о 13 тачно набројаних послова који се дају општинама у надлежност и њихово обављање. Таксативно су набројани сви послови, прецизно утврђени услови обављања овог посла, затим оквир деловања јединица локалне самоуправе у послу, који им је поверен и, што је најважније, гарантује се самосталност са општинама у обављању послова које им закон поверава.

Финансирање послова локалне самоуправе је нешто што до сада није било регулисано на начин како је то сада учињено. Одређено је да општине имају приходе, пре свега, од пореза, такси, накнада и осталих јавних прихода. Затим, од локалних јавних прихода, при чему треба посебно поменути локалне комуналне таксе, које су извори јединица локалне самоуправе, које припадају њима у целини и могу да их троше према програму, односно буџету који саме усвајају. Али, веома се прецизно одређује на шта се све може увести комунална такса и како.

Самодопринос је такође први пут регулисан оваквом врстом закона. Сада се тачно зна ко доноси одлуку о самодоприносу и по којој процедури.

Располагање и коришћење прихода је одељак који гарантује самосталност у располагању средствима с којима општина располаже, што такође представља један од високих принципа демократије у области локалне самоуправе.

У организацији и раду општинских органа први пут је веома прецизно формулисано које су надлежности скупштине општине, чак су обавезе и надлежности скупштине општине проширене у односу на раније норме. Говори се о секретару, потпредседницима, извршном одбору, општинској управи, саставу у организацији и начину рада у општинама на Косову и Метохији. Овим законом потврђује и Влада Републике Србије и Народна скупштина да су Косово и Метохија неодојиви део Републике Србије. На најједноставнији начин недвосмислено се ставља свима до знања да је стање које је сада на Косову и Метохији привремено, да ми очекујемо да ће се Закон о локалној самоуправи примењивати и на територији Косова и Метохије када престане окупација која то де факто јесте, а одредбе овог зако-

ДУБОКИ КОРЕНИ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ У СРБИЈИ

Стево Драгишић: Даме и господо, локална самоуправа у Србији има дубоке корене. Практично од завршетка процеса организовања државних органа државе Србије у прошлом веку поставило се питање увођења локалне самоуправе, односно повећана степена самосталности локалне самоуправе у Србији. Можемо слободно рећи да су овим законом материја локалне самоуправе, њене надлежности, степен самосталности, начин финансирања и многа друга питања која су везана за питање локалне самоуправе, сажети на једном месту, веома прецизно, веома јасно, тако да се први пут од када се ово питање локалне самоуправе разматра код нас, а посебно у последњих неколико година, од када је питање локалне самоуправе постало веома актуелно, ова материја регулише на јединствен начин веома прецизно, ефикасно и веома добро, у складу са свим демократским принципима организације локалне самоуправе.

Ранија искуства у предлагању закона о локалној самоуправи, последњи предлог, који је био пред овом скупштином па је повучен из процедуре, практично су служила само за стицање искуства о томе на који начин принципи локалне самоуправе треба да се регулишу и сажму у јединствен законски пројекат. Та искуства, која имамо и у функционисању локалне самоуправе од 1992. године па до сада, од конституисања сазива скупштина општина по новом систему локалне самоуправе, па до да-

Стево Драгишић: нови Закон регулише материју локалне самоуправе у складу са Уставом

нас, послужила су нам да данас имамо један добар закон који ће јединствено регулисати читава материју.

Степен самосталности локалне самоуправе увек је могао да укаже на то колики је степен демократије у једној држави. С обзиром да се питање локалне самоуправе регулише на најсавременијим принципима самосталности локалне самоуправе у области њеног рада и у области њеног финансирања, трошења средстава, заштите права локалне

на говоре о томе да се Србија не одриче Косова и Метохије.

Ту је било и разних примедби на Закон о локалној самоуправи. Примедбе иду у два основна правца: један правац се односи на ово о чему сам сада говорио, на надлежности локалне самоуправе и на финансирање локалне самоуправе, а други правац се односи на избор одборника. Ако погледате ко су ти који упућују критике такве врсте, можете да видите и из каквих побуда.

Једна група опозиционих политичких партија оспорава овај закон само због изборног система. Изборни систем, који је предвиђен овим законом, је већински и једнокружни. Дакле, формира се у једној изборној јединици листа кандидата. Онај кандидат који добије највише гласова, тај је изабран за одборника.

Српска радикална странка сматра, за разлику од претходног говорника, да је пропорционални изборни систем демократскији. Међутим, када су избори за скупштину општине у питању, сматрамо да је много боље да кандидат за одборника буде неко ко станује у изборној јединици, кога грађани познају, кога већ знају да ли је способан да обавља дужност одборника или не, ко ће моћи да допринесе развоју општине у изборној јединици на којој се налази, ко једноставно може да буде добар представник својих бирача. Сматрамо да је тај непосредан контакт кандидата са бирачима много бољи на локалном нивоу, али је свакако пропорционални изборни систем на републичком нивоу, на савезном нивоу, дакле на вишим нивоима избора, много демократскији.

Поставља се питање због чега тим политичким партијама смета овај закон?

Они се, додуше, не изјашњавају тако отворено да су против Закона само због изборног система. Они оспоравају Закон у целини. Али, суштина је следећа. Нико од њих није нашао суштину примедбу у Закону, у области послова општине, у области финансирања надлежности општине, нешто друго што би могло да представља суштину замерку. Једноставно кажу – Закон не ваља. Не ваља им због тога што по изборном систему, који је предвиђен, очекују да не могу да имају власт у оним општинама у којима су је освојили на последњим изборима.

Ево како се то десило. На последњим изборима опозиционе партије су освојиле власт у неколико општина у Србији. Изборни систем је био већински, двокружни. У првом изборном кругу, када се саберу гласови свих њихових кандидата, имали су много мање гласова него што су неке друге политичке партије имале. Али, због другог изборног круга, њихови кандидати су пролазили, зато што су се удруживали са неким другим партијама или због тога што гласачи једноставно нису излазили на изборе. Поред тога, што су имали дупло мање гласова, освајали су власт у општинама. То се, свакако, не може сматрати изразом воље бирача јер је воља бирача изражена у првом изборном кругу. У првом изборном кругу се може врло прецизно утврдити каква је била воља бирача. У другом изборном кругу разни фактори утичу на крајњи исход избора. Поменуо сам већ: необавештеност бирача да се уопште спроводи други изборни круг, незаинтересованост да поново изађу на изборе и накнадно удруживање пред други изборни круг појединих политичких партија, тако да већински изборни систем, који јесте

примернији на локалном нивоу, много боље одражава вољу бирача ако је једнокружни. Због тога је Српска радикална странка за већински једнокружни изборни систем на локалном нивоу.

Постоји други део партија, други блок партија које оспоравају овај закон, али њима изборни систем већински једнокружни одговара. Зато не дирају изборни систем. Одговара им зато што су то углавном партије које представљају националне мањине. Партије које представљају националне мањине имају груписаност бирача у општинама у којима живе. Већински једнокружни изборни систем их фаворизује. Они су сигурни да ће освојити власт на следећим изборима, баш зато што је већински једнокружни изборни систем. Али, желе да прошире своје надлежности. Они оспоравају Закон са аспекта надлежности. Када је реч о надлежностима Закона, оно што они траже, то већ поприма облик државности. Њима је потребно да степен локалне самоуправе подигну на виши ниво, који би био веома сличан нивоу и надлежностима које има Републичка влада у областима које су искључиво у надлежностима државних органа, а не органа у јединицама локалне самоуправе.

Само на тај начин могу да се посматрају критике које су упућене на рачун овог закона. Када сагледате мотиве једних и других видећете да су ти мотиви искључиво у правцу остваривања њихових личних интереса, а не због тога што у Закону нешто заиста недостаје.

Ово је први пут да је на једном месту регулисана материја локалне самоуправе, да локална самоуправа данас има широк степен самосталности.

Одредбе овог Закона говоре да се Србија не одриче Косова и Метохије

Када су већ помињали Европску повељу о локалној самоуправи, која је усвојена 1985. године, ја ћу поменути девет принципа које та повеља прокламује.

Ви ћете на основу тога сами проценити да ли је овај закон у супротности са том повељом.

Утврђивање принципа локалне самоуправе врши се законом, евентуално Уставом, а основна права и дужности локалних власти Уставом или статутом.

Основну садржину функције и надлежности локалне самоуправе чини самосталност у раду, у оквиру Закона. Искључује се могућност ускраћивања пуности права, што је овим законом посебно наглашено да се гарантује самосталност у раду.

Промене граница, односно територије јединице локалне самоуправе, могу се обавити само уз сагласност јединица локалне самоуправе. То регулише Закон о територијалној организацији локалне самоуправе.

Организација власти – не дерогирају зборове и референдуме где су предвиђени. Овде су референдуми и народна иницијатива посебно поменути и регулисани.

Самосталност образовања органа управе и извори средстава – такође, овим законом се гарантује самосталност у тој области.

НАЈБОЉА РЕШЕЊА ИЗ ОБЛАСТИ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Др Живорад Ђорђевић: Уважени народни посланици, ЈУЛ непрестано указује на неопходност да остварене промене у друштвеном систему морају бити подржане и одговарајућим променама из домена законодавства. Једно од тих добрих решења представља и Закон о локалној самоуправи, предложен од стране Владе Републике Србије.

Високо ценимо напор Владе да као предлагач понуди целовит, јединствен систем уређења ове изузетно важне области, за функционисање друштвеног и политичког система. Дубоко верујемо да је највећа вредност што предложени закон ствара правне услове, да се на најнепосреднији начин изражава воља грађана. Стварање могућности за изражавање воље грађана мерило је вредности сваког закона, па и овог, мерило демократичности сваког друштва.

На ово свето правило демократије, које је темељ сваког модерног и цивилизованог друштва, треба се подсетити и приликом усвајања овог закона, јер ми слим да изворна идеја демократије, као израз воље народа, данас је жестоко обрукана. Данас су на сцени нека чудна виђења демократије, намећу га неки нови фирери, такозваног новог светског поретка, неки нови друг Хоба, у западној варијанти. Ти нови ветрови, назови демократије без воље грађана, нови тоталитаризам, уперен је против слободе

Управни надзор могу вршити органи централне власти, али се то врши само у области законитости одлука које доносе јединице локалне самоуправе, што је такође овим законом регулисано у области у којој се говори о односима између министарстава и јединица локалне самоуправе. Може се контролисати законитост, али не целисходности. Овде се и не говори о целисходности.

Дакле, Европска повеља о локалној самоуправи баш прокламује принципи контроле законитости рада локалне самоуправе.

Средства која се преносе, која централна власт преноси локалној самоуправи, немају наменски карактер. Буџетом се одређује како ће се трошити та средства.

Међусобна сарадња јединица локалне самоуправе, дакле јединица локалне самоуправе у оквиру државе, а у складу са Законом и међународна сарадња. Та међународна сарадња није забрањена.

Јединице локалне самоуправе имају право на правна средства ради обезбеђивања слободног обављања дужности и поштовања начела локалне самоуправе, што је такође посебно овим законом гарантовано.

Српска радикална странка ће гласати за овај закон зато што је то најбољи закон који се до сада нашао пред Скупштином из области локалне самоуправе.

тру сваку његову могућност да буде слободан, да има своје мишљење и своју вољу.

И данас, под плаштом демократије и наводне борбе за људска права, бомбама се настоји да се утера демократија, бомбама се ускраћује основно људско право, право на живот. Данас се сидом намеће слога, данас ћемо вас мало убити, да би сутра мало боље живели.

Југословенска левица, полазећи од изворног значења демократије, у чијој бити се налази изражавање воље, потреба интереса грађана, дубоко верујем да овај предложени закон је у интересу народа, јер му омогућава непосредно изражавање интереса. Из тога омогућава да национални интерес и интереси овог народа буду изнад интереса такозваног новог светског поретка. Поред тога, подршка ЈУЛ-а новим решењима у овом закону заснива се и на следећим разлозима, набројаћу их:

Нови Предлог закона систематизује целокупну област у функционисању локалне самоуправе, на јединствен начин.

Значајно се унапређују решења, од нарочите важности за живот и рад грађана на локалном нивоу.

Конкретизују се поједина решења у складу са стварним потребама грађана и уставним решењима.

Поједностављује се и чини ефикасним нео систем везан за изборе на нивоу локалне самоуправе.

Обједињавају се искуства, традиција и најбоља решења из области локалне самоуправе.

Веома прецизно одређује се и сам појам локалне самоуправе, јединица органа, послова као и питања у вези са имовином и средствима локалне самоуправе, месним заједницама и друга питања која су значајна за функционисање ове области.

Део закона односи се на решења које се тичу општина са национално-мешовитим саставом становништва, чија се суштина огледа у стварању услова за равноправно учешће, свих грађана у одлучивању, по питањима од важности за њихов заједнички живот.

Већ дуже време у нашој јавности присутне су расправе о неопходности новог начина уређивања питања локалне самоуправе. У свим тим расправама, ЈУЛ је указивала да свеобухватно и доследно уређење ових питања, према слову Устава, спада у ред приоритетних задатака ове Скупштине.

Садашње стање на Косову и Метохији, настало непринципијалним понашањем снага организација Уједињених нација, посебно указује на потребу усвајања предложених законских решења. Обавеза ове Скупштине је да обезбеди законске услове за заштиту права свих грађана и националних заједница, свуда и на Космету.

Југословенска левица, познато је; сматра равноправност грађана својим темељним опредељењем, и у том смислу, противи се сваком облику нарушавања тог принципа. Садашња догађања,

Живорад Ђорђевић: данас се, под плаштом "борбе за људска права", демократија утерује бомбама

и достојанства човека. Дакле, ти ветрови дувају и овде.

Тортура мањине, тортура уличне буке, намеће се уместо воље и интереса грађана. Зато ми слим да многи политички неспоразуми, сукоби и поделе, па и ово око овог предлога закона, настају на тоталитаристичком покушају нових господара света и њихових вазала, да угрожавањем права човека и грађанина за-

Рачуница "новог светског поретка": да нас ћемо вас мало убити, да би сте сутра мало боље живели

а нарочито тежак положај прогона и бројни облици дискриминације Срба, Црногораца, муслимана, Рома и осталог неалбанског живља, стављају нам у обавезу да уређењем локалне самоуправе, допринесемо стварању услова за побољшање положаја свих грађана и националних заједница.

Југословенска левица посебно подржава образовање већа националности свих националних заједница, као и већа национално неопређених грађана. У протеклом периоду Влада Србије сачинила је више нацрта Закона о локалној самоуправи, изразивши спремност за пуну сарадњу са посланичким групама у изнајлажењу најпримеренијих решења у законском уређивању ове области.

ЗАКОН УСКЛАДИТИ СА ЕВРОПСКОМ ПОВЕЉОМ

Рамадан Амети: Поштовано предсједништво, поштовани народни посланици, ова верзија Закона о локалној самоуправи сем што целовитије у једном документу урђује досадашња решења, из области локалне самоуправе, ниједним кораком не прбишује компетенције локалне самоуправе.

С друге стране, појачава надзор и туторство државних органа над локалном самоуправом, преко широких могућности уништавања општинских аката, а и увођење привремених мера. Што се увођења привремених мера тиче, ми Албанци на југу Републике Србије имамо искуства.

Познато нам је да партије на власти обично користи ово средство, када је угрожена њена доминација на општинском нивоу и по правилу се ове мере образлажу непоштовањем законитости и уставности.

У претходном сазиву у општини Медвеђа више од две године су трајале

Југословенска левица, за разлику од неких других посланичких група, одазивала се сваком позиву за сарадњу, не само са Владом, него и са свим посланичким групама у дефинисању уређивања локалне самоуправе. Међутим, ни на последњем састанку, одржаном 14. октобра ове године у Влади, није дошло до окупљања представника свих посланичких група. Овако понашање показује потпуну неспремност појединих посланичких група да о овом важном питању разговарају и дају допринос коначном уобличавању Предлога закона.

Примедбе и неслагана са предложеним решењима, која се намећу јавности, нису ни конкретна ни коректна. Реч је о априорним дискриминацијама сваке идеје и могућности да се о предлогу овог закона разговара. А онда, ту нема расправе, јер нема суочавања идеја и решења.

Ми, или ако хоћете ја, не знам шта жучни противници овог предлога желе. Ми само знамо да ништа не желе, бар не у институцијама овог система. Парламентарна борба је једна од највиших начела демократског и цивилизованог друштва. Мој претходник у овој расправи, покушао је да уђе у мотиве, разлоге, зашто се противници овог предлога противе овом закону.

Немам намеру да улазим у те мотиве, нити је то могуће. Мислим да и њима није јасно зашто су против овог закона. Верујем да у појашњењу идеја зашто су против овог закона, не може да им помогне ни парансихологија ни Мадленка, када се улети.

Стога, испред посланичке групе Југословенске левнице, позивам вас да предложени Закон о локалној самоуправи подржимо, и после расправе усвојимо онако како то доликује једном демократском и цивилизованом друштву.

привремене мере, преко којих је СПС обезбедио доминацију и на последњем сазиву Скупштине општине, а у ком се нивоу сада у општини Медвеђа спроводи законитост, види се и по етничким чишћењима која се обављају у овој општини.

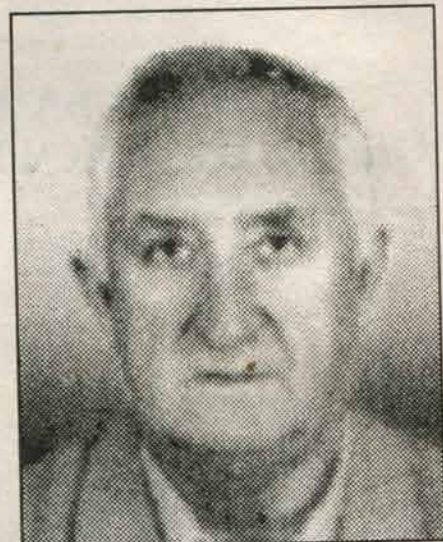
Томислав Николић (сместа): То је било етничко купање.

Рамадан Амети: Можда и етничко купање по вама, господине.

Одатле, огромна већина Албанаца је била приморана да напусти вековна огњишта. Ово је иницијатива антицивилizacionске појаве, која се такође одвија и у Прешево и у Бујановцу. Ја сам привремено сигнализирао и тражио да се иселјавање Албанаца из Јужне Србије разматра преко Анкетног одбора. Народна скупштина је то, на жалост, одбијала из формалних разлога. А на који начин Влада и Министарство прате законитост у систему локалне самоуправе, прилично добро се види из примера

општине Прешево. Наиме, одлуком Владе именован је помоћник начелника Пчињског округа, само за општину Прешево и, наравно, овај владин функционер који је до сада именован само у овој општини, у којој одборничку већину има Партија за демократско деловање, која окупља Албанце у Прешеву, Бујановцу и Медвеђи, веома марљиво и педантно успева да намеће законитост (по моделу партије на власти). На овај начин уместо драстичног облика увођења непопуларних привремених мера измишљен је блажи облик блокирања органа локалне самоуправе. Наравно, све са циљем да се укаже на неспособност опозиционих партија да воде чак и органе локалне самоуправе.

Задржавање већинског, уместо пропорционалног система који је био потврђен претходном верзијом предлога овог закона, такође има политичке мотиве, јер иде у прилог коалицији партија на власти. Наиме, пракса је показала да решењима већинског система партије на власти, које имају доминацију у државним органима, лако успевају да разбијају иницијативу и уситњавају опозиционе одборничке групе које на основу изборних резултата обезбеђују већину у Скупштини локалним самоуправама.

Стара плоча Рамадана Ајетија: овај Закон појачава надзор и туторство државних органа над локалном самоуправом

Увођење пропорционалног система такође би допринело елиминисању досадашње манипулације за изборне јединице које су биле присутне у општини Медвеђа, а нарочито у Бујановцу и Прешеву. Наиме, у Бујановцу, на основу званичних података Завода за статистику, албанско становништво чини око 62%, од укупног становништва у општини Медвеђа. Међутим, манипулацијама које су радиле општинске власти приликом доношења у изборним јединицама још 1992. године, албанско становништво теоретски може да бира највише 12 својих представника од 41 одборника, колико има скупштина општине Бујановац. Ово драстично кршење

једног од основних људских права о једнаком бирачком праву, урађено је тако што села са албанским становништвом, чак и 700-800 бирача, немају своју изборну јединицу, а села са српским становништвом имају изборну јединицу само са 100 или 150 бирача.

Због тога ја предлажем залагање да се уместо већинског води пропорционални систем, у ком би територија општине била једна изборна јединица. Међутим, и у случају да се иде са већинским системом, неопходно је да се величина изборне јединице у општини утврди тако што би се прецизирали оквири у којима се може кретати број бирача из једне изборне јединице, а не да се то остави слободној процени, јер на овај начин, као што сам изнео, долази до грубих манипулација које доприносе да се губи сам смисао и концепција избора.

Због тога Партија за демократско деловање, која има 10-12 одборника, које имају Албанци у скупштини у Бујановцу, одлучила је да повуче своје одборнике и неће учествовати у наредним изборима под постојећим дискриминаторским условима, јер, господо, и у једнопартијском систему албанско становништво било је боље представљено, како у структури тадашњег Већа скупштине, тако и у структури запослених у општинским органима.

Од када је плуралистички систем, по моделу СПС-а, почео да се спроводи у органе у Бујановцу, Албанци су елиминисани како из структура државних органа, тако и из структура органа и институција локалне самоуправе. Мислим да је вредно истаћи проблематику службене примене језика и писма националних мањина. Иако је Уставом и законом то гарантовано, у пракси се то не спроводи, ни у државним, ни у органима локалне самоуправе, са изузетком школа које још увек рале и на албанском језику, али оне су рестриктивног тренда, јер ове школске године, због исељавања албанског становништва, уташена је основна школа "Скендер Бег" у Зарбинце, која је у наредној школској години имала 340 ученика, а иста судбина чека и основну школу општине Медвеђа и у Прешевском карауку.

Сматрам неопходним да се овим законом боље прецизира спровођење уставне одредбе којом је националностима

и националним мањинама гарантована службена употреба њиховог језика и писма, како би се, коначно, након једне деценије од усвајања Устава, почело у пракси да се спроводи ова важна одредба и како би се вратило право које су Албанци у Прешеви, Бујановцу и Медвеђи имали у току једнопартијског система, а које им је неуставно одузето у овој последњој деценији од стране великосрпских демократа и СПС-а.

Европска повеља о локалној самоуправи говори о томе да ће се јавни послови по правилу извршити, пре свега, од стране оних власти који су најближе грађанима. У овом правцу очекивали смо да ће се бар у области просвете вратити неопходни утицај органа локалне самоуправе, месних заједница и грађана на рад школа.

Овим решењима и предлогом овог закона и даље остају на снази постојећа неприхватљива решења да се школски одбори, директори мењају у републичком нивоу, без обавезе да се бар врше консултације са представницима локалне самоуправе у чијој средини ради одређена школа. Оваквом строгом централизацијом погођене су националне мањине, не само у домену именовања директора и школских одбора, него и у области наставних програма и уџбеника.

У времену најсавременије наставе, албанска деца у Прешеви, Бујановцу и Медвеђи, више од десет година су радили без уџбеника, а сада када су основној школи обезбеђени, они су само веома лоши преводи уџбеника из српске наставе, са веома грубим материјалним грешкама које те уџбенике чини неупотребљивим и неминовно отвара пут асимилацији албанског становништва на овом подручју.

Ако ова законска решења, која су се у пракси показала неуспешним и често штетним, а ако нам је намера да се бар у нивоу законске регулативе приближимо општим вредностима савременог света, сматрам неопходним да се овај предлог закона повуче и припреми нова верзија која би озбиљније разрадила област локалне самоуправе базирајући се на принципима европске повеље о локалној самоуправи.

Наше амандмане повлачимо јер знамо да су одбијени, а вама хвала на оваквом понашању.

народ на самоорганизовање својеврсне локалне власти, односно самоуправе, и она се као таква дубоко укоренила у свест нашег народа.

То је непосредно бирање сопственог старешине, одлучивање о свим животним питањима сопственог опстанка, јер своју државу нису имали, наши су преци стварањем модерне Србије деветнаестог века ово питање и те како уређивали. Сетимо се само скупштинских и политичких расправа када се доносио Закон о општинама с краја прошлог века, када се у Србији први пут ово питање регулисало законом, односно уређује однос централне власти и локалне самоуправе.

Даљи след догађаја, посебно после Устава из 1974. године, иде кроз у другом правцу. Тада, наиме, локална самоуправа преузима ингеренције државе и то у таквом обиму да је малтене свака општина била држава у малом. Сви се одлично сећамо тог периода, као и да смо почетком ове деценије то питање решили доношењем новог устава обједињујући државне функције и раздвајајући их од локалне самоуправе, чини ми се могла у задњем тренутку, спасавајући Србију од планираних решења споља.

У оквиру овог концепта утврђеног уставом аутор овог пројекта и Влада народног јединства изашли су пред нас с

Дражмир Марушић: ауторима овог законског пројекта и Влади, истинска похвала на труду и квалитету рада

ЛОКАЛНА САМОУПРАВА У БИЋУ СРПСКОГ НАРОДА

Дражмир Марушић: Поштовани председнице, уважене колеге, пред нама се налази Предлог закона који, у сваком случају, изазива велику пажњу јавности, јер по свом карактеру и значају треба да регулише једно од најзначајнијих питања политичког уређења сваке државе, однос централне власти државе према локалним властима територијалних јединица.

У сваком случају, крупно је политичко питање које свој значај потврђује и тиме да се у оквиру међународне зајед-

нице дефинише, односно утврђују му се међународни правни оквири, кроз пар конвенција о локалној самоуправи, који су темељи за већину демократских земаља у оквиру ког регулишу ово питање.

Код нас оно, поред уставног и демократског принципа, има и једно посебно изражено својство уграђено вековица у национално биће нашег народа, историјску димензију локалне самоуправе. Наиме, вишевековно ropство под турском империјом натерало је српски

овим предлогом који је доста добар пројекат, чије су основне вредности следеће: предлагач се држи основних принципа о суштини и садржини локалне самоуправе утврђене европским конвенцијама о локалној самоуправи. Надлежност локалне самоуправе и њена организација крећу се у оквиру важећег устава и не излазе из тих оквира.

Основни концепт да се локална самоуправа бира, организује и конституише да би се решавала основна животна питања грађана тамо где живе, у областима од заједничког интереса, у првом реду комуналним и друштвеним делатностима, у најширем смислу тих значења све апсолутно задржава. Обавеза доношења планова развоја територијал-

них јединица из сопствене надлежности је велики квалитет овог закона.

То је, уосталом, и смисао локалне власти, а не вођење спољне политике или руковођење органима принуде и других класичних државних функција. Поверавање одређених послова од стране државе локалној самоуправи је, такође, добар институт који ће омогућити да се поједине државне функције, преко локалне самоуправе, приближе грађанима што ће се, по ојени ове Владе и ове Скупштине, чинити посебним законима.

Одвајање Закона о територијалној организацији од локалне самоуправе, као и кодификација низа закона у овај закон, несумњив је квалитет. Дефинисање и одређивање извора финансирања локалне самоуправе представља значајан корак ка трајном решавању овог проблема.

Дубоко сам уверен да када наша земља изађе из ових тешкоћа, посебно створених од НАТО зликоваца, земљотреса и поплава, да ће се посебним законом омогућити већи приход локалне власти ради сопственог развоја. Ваљда смо сви свесни чињенице да је у овој земљи сада потребан принцип солидарности, да се мора помагати онима који су највише страдали.

Изборни систем, већински и једнокрвни, по мом дубоком уверењу представља заиста право демократско начело избора локалне власти. Он апсолутно омогућава грађанима да бирају људе, своје суграђане којима ће основни мотив бити – рад на организацији, побољшања квалитета живљења у буквалном смислу, у свом насељу, у селу, у улици, школи, амбуланци, објектима, сеоском путу, гробљу, игралишту, телефонији и да не набрајам више.

При томе, биће увелико поштеђени политичких партија, коалиција, листа

и других политичких институција које оптерећују парламентарни систем на нивоу државне заједнице. Овај принцип омогућава сваком да остварује своје пасивно бирачко право ако за то има жељу и потребу, да би својим радом и утицајем стварао боље услове живљења својим бирачима и својој породици.

Зато сам велики присталица овог система, уз напомену да би статутима локалних јединица требало предвидети да свако село, насељено место, има свог одборника.

На крају, концепт овог закона сигурно је прављен у оквиру Устава, али својом садржином, решењима и домаћајем сигурно ће представљати један од закона који са осталима које предлаже Влада народног јединства води ка демократским реформама наше земље.

Поштоване колеге, на самом крају, дозволите ми да као председник СО Горњи Милановац са искуством од око шест година, као потпредседник Балканске асоцијације општина и градова, учесник и познавалац ове проблематике и у земљама Европске уније и у балканским земљама, као и земљама транзиције, кажем вам да квалитет локалне самоуправе, утврђен овим законом, ни мало не заостаје за њиховим законима.

Само злонамерни људи, чија је жеља да од ове државе створе амерички протекторат, могу давати негативне оцене о њему на начин како то раде, а види се и у чијем интересу. Ауторима овог пројекта и Влади истинска похвала на раду, труду и квалитету рада. Предлажем да овај закон усвојимо, а његова примена у практичном животу сигурно ће показати његове квалитете, али и потребу да се у неком будућем времену овај концепт дограђује у интересу бољег живљења наших грађана.

промене, који је после покушао да негира, а то је само њему својствено. Значи, ја ћу представљати коалицију Селачке странке Србије и Уједињене пензионерске странке. Све што будем изнео овде, верујте да ћемо то да урадимо у сагласности наше две странке и што будем ја пренео, сматрајте да је то и мишљење две велике популације, сељака и пензионера.

Нисам добио материјал, по обичају, можда бих се мало и припремио, а нису га видели ни други чланови коалиције, као ни моја претходница. Вероватно су тај материјал, у сагласности са наредбодавцем, господином Човићем, носили на далеки Запад, да га они анализирају, па да изађу са предлозима, а да ми, сељаци и пензионери, никада нисмо могли бити представљени, односно да овде у Скупштини саслушате стварне предлоге сељака и пензионера.

Никада то нисте могли чути, јер је госпођа Андрић, бивша посланица, једноставно долазила са написаним текстом, тамо где је господин Човић то и учио.

Како сам већ рекао, материјал у целисти нисам погледао. Чуо сам излагања шефова посланичких клубова, али сам се и у телефонским разговорима интересовао за овај део Предлога закона, који регулише локалну самоуправу, о начину избора одборника и једнокрвног већинског система.

Могу да кажем да ту имам велико искуство, јер сам много пута био одборник Скупштине града и општине на Чукарици и у име наше коалиције. Селачке странке Србије и Пензионерске партије, могу да кажем да сам извршио консултације, и ствари овако стоје – сматрамо да је довољно када изађе 51% грађана, значи грађани треба да изађу у том проценту да би избори добили легитимитет.

Веома нам је драго што се и даље предлаже већински изборни систем и, како ми сељаци волимо да преведемо, бира се одборник по имену и презимену, тамо где станује, где га сви познају, па тај кандидат, уколико нема ауторитет, углед у изборној јединици, а оне нису велике на нивоу општинских одборника, где му је доста 300 гласова да уђе у Скупштину, па шта онда он да тражи са можда 15 гласова, да би ушао у други круг, па да сто, тамо групно, на "о рук", како ми кажемо, добије.

Што је најважније, што се тиче пензионера и сељака, ви знате да су то људи са веома малим примањима, а главни разлог што поздрављамо овај једнокрвни систем су трошкови. Знате колико то кошта, а сада се сви, да не кажем који, секирају о условима живота сељака и пензионера, а овамо га терају да, ако је могуће, има 25 кругова, докле год неко не добије.

Видите колики су издаци, а, с друге стране, Боже, сви се секирају за пензионера и сељака. То је један од разлога, а из искуства вам говорим, можда ћу неког од претходника да поновим, у првом кругу се, по правилу, са освојеним мало

СЕЉАЦИ И ПЕНЗИОНЕРИ ПРОЧИТАЛИ ЧОВИЋА

Живко Селаковић: Поштовани председниче, даме и господо, уважени посланици, молио бих господина председника да ми дозволи минут-два да дам личну карту о себи и својој коалицији, тј. кога представљам, да уkratко изнесем наше предлоге.

Посланик сам, представљам коалицију демократска алтернатива, Селачка странка Србије и Пензионерска партија Србије. Кажем – са демократском алтернативом, јер смо у такву коалицију ушли и изборили тај један посланички мандат, а сада је само коалиција Селачке странке Србије и Уједињене пензионерске странке.

Изласком Демократске алтернативе, самовољно, без сагласности других чланова коалиције, предвиђене нашим споразумима, самим тим је престала функција чланове коалиције Демократске алтернативе.

Свима вама је познато да је господин Човић био први координатор Савеза за

Живко Селаковић: Демократска алтернатива носила скупштинске материјале на Запад

већим процентом увек издвоје најквалитетнији људи, и сада он са 48% није доbio за одборника, а неки га је пратио са 12 до 15%, и онда опет оно, на "о рук", лобије скупштина општине, или града, одборника кога, недао Бог, нико не жели.

Као посебно подвлачим овде – већа концентрација би била у Предлогу овог закона. Значи, мање би се губило време на да се обаве они послови где су грађани свакодневно везани за локалну самоуправу за своје општине и месне заједнице. Проблем је до сада био, то опет из искуства говорим, сазивање скупштине. Неће председник скупштине да сазове скупштину, ради се, рецимо, конкретно на мојој Чукарици, о улажењу у посед пољопривреднику, срушене оградe, куће, али то, рецимо, општинској

власти не одговара и не закаже седницу по три-четири месеца, а дотле је већ изграђена зграда, земљиште је узето, и после се закаже седница скупштине – шта да решавамо сала?

Према томе, значи, овим Предлогом закона, колико сам ја схватио, то право не би могао да узурпира председник општине, неће да закаже, зна се, има тамо у предлогу да две трећине одборника може да закаже. Значи, то би било укратко. Имао бих пуно примедби, али материјал нисмо добили, па не бих желео овако самоиницијативно да говорим. То су укратко наведене стварне чињенице и разлози за које коалиција Селачке странке Србије и Уједињене пензионерске странке, и ја као њихов представник у Народној скупштини, гласаћемо за Предлог овог закона.

Јоца Арсић: нови Закон квалитетнији и бољи од досадашњих решења

ВЕЋА ПРАВА ЛОКАЛНОЈ САМОУПРАВИ

Јоца Арсић: Поштовани председнице, уважене колеге, много је тога речено о овом закону, да би имало простора и места да се каже нешто ново, што већ није речено. Међутим, ја ћу покушати да будем практичан у оном делу, како је то говорио и мој претходник, Дражмир Марушић, а то је да оно што смо као председници у протеклом периоду осетили у пракси, у примени претходног закона, да направимо малу разлику између претходног и овог закона и да покушамо да докажемо да овај закон има много предности у односу на законе, који су пратили ову материју, јер су били садржани у неколико законских пројеката.

Сада имам један кодифицирани законски пројекат, који обухвата све ове законе, који се тичу материје локалне самоуправе. Чињеница је да је локална самоуправа у односу на претходни закон добила и нова овлашћења и већа права, него што је то имала у претходном закону, и мислим да је то један од најважнијих разлога да овај закон данас треба усвојити.

Оно што је овде речено као полемичко – да ли већински, или пропорционални систем, мислим да и овом народу, а и пракси која живи, више одговара већински систем, и то једнокружни већински, и са аспекта трошкова, и са аспекта ефикасности, и препознатљивости онога ко се бира, односно да у лицу одборника, кога непосредно бирају бирачи, а законом је предвиђено да изборне јединице буду приближно једнаке и донете статутом општине, тако да се остварује потпуна демократичност у изборима.

Даље, оно што је врло битно, то је начин финансирања локалне самоуправе, мислим да се чланом 51. овог закона на бољи начин уређује финансирање локалне самоуправе, тако што се поред изворних прихода општине, тачно и таксативно набрајају изворни приходи, који су ван ограничења, значи, могу да се убирају онолико колико је то прописано одлукама, односно одређеним решењима скупштина општине. Мислим на локалне комуналне таксе, као што су фирмарине и друге таксе, да је то потпу-

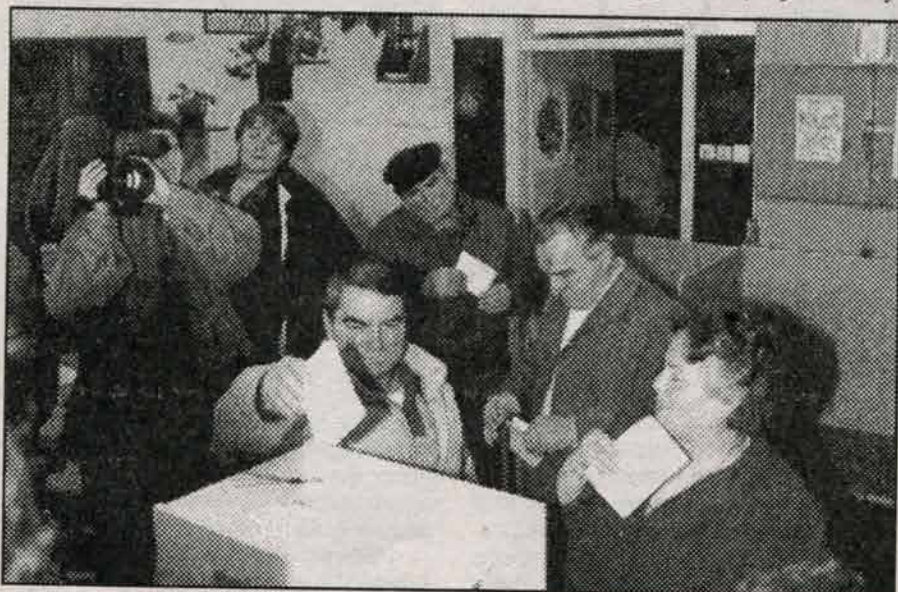
на слобода општине и да ти приходи не треба да буду ограничени ни Законом о буџету, а да се остала ограничења односе на све ове друге изворе прихода, пре свега на порез на промет.

Друго, мислим да је добро да се коначно уреде решења око организације градова, јер смо до сада имали у пракси да имамо градове који поклапају територију општине, што сасвим не одговара пракси да добије овлашћења и да могу да користе повластице из овог закона, а да то буду после једноставно општине. Таквих примера смо до сада имали на основу решења претходног закона.

Мислим да овде треба указати на једну битну ствар код прелазних и завршних одредби. У члану 222. овог закона предвиђено је да се статут ускладе са Законом о локалној самоуправи до 31. 12. ове године. Мислим да је немогуће у овако кратком року ускладити статуте, јер и они имају одређену процедуру доношења измена и допуна, бар када се тиче статута општине из које долазим, где је регулисано да скупштина бира комисију, која предлаже решења и измене статута. Та процедура траје месец дана у јавној расправи и поново се враћа скупштини са примедбама, на којој се утврђује пречишћен текст и он иде на одлучивање у скупштину општине. За ово је потребно дужи време него што је предвиђено у члану 222. прелазних одредби овог закона.

Зато молим за једно разумевање, или да се толерише период усклађивања статута или да се продужи овај рок за два месеца и да буде до краја фебруара 2000. године.

Из свега овога што су моји претходници изнели, посебно из говора заменика председника Посланичке групе СПС, мислим да су се стекли услови да се овај закон данас усвоји, да је квалитетнији и бољи него досадашња решења у постојећим законима. Предлажем да овај закон усвојимо, како је дат са амандманима, које је прихватила Влада и надлежни одбори.

Изборни детаљ: овом народу више одговара једнокружни већински систем

КОМБИ СТРАНКЕ У РИКВЕРЦУ

Горан Јоцић: Даме и господа народни посланици, поред тога што је овим предлогом закона одвојена област територијалне организације од локалне самоуправе, први пут се једним законом регулишу сва питања локалне самоуправе на једном месту. Дакле, већи број прописа и закона, који регулишу ову област, нашао се на једном месту.

Велики проблем, који се јавља у пракси, јесте питање разграничења изворних послова локалне самоуправе од поверених послова државне управе. Имамо чест случај у пракси да функционери јединице локалне самоуправе обављају оне послове за које нису овлашћени и који не спадају у изворне послове локалне самоуправе.

На пример, пријем амбасадора страних земаља или неке друге ствари које уопште нису у ингеренцији локалне самоуправе. За необављање послова, који спадају у изворне послове локалне самоуправе, бране се тако што кажу да за то немају ингеренција.

Овим предлогом закона се и та област прецизно регулише. То не значи да су јединицама локалне самоуправе придодати нови послови или одузета до сада нека овлашћења, већ се само та област прецизније регулише. Сачувана је апсолутна самосталност општине у обављању оних послова за које има овлашћење посебним законом.

У одељку који се односи на финансирање послова општине, уређује се и питање самодоприноса, као посебног облика финансирања општине, чиме престаје потреба за посебним законом у овој области. До сада је више пута продужаван рок Нишу, Крагујевцу, Новом Саду, Приштини да статумом образују градске општине. Овим предлогом закона одређује се рок да се тај посао обави у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона. За Приштину рок од годину дана тече од престанка мисије Уједињених нација за принудну управу, односно годину дана од самог повлачења снага, које су окупирале ту свету српску земљу.

Дакле, нетачна је тврдња представника пропале коалиције "Заједно" да се овим предлогом закона одузима статус града Ниша, Крагујевца, Новог Сада и Приштине.

На крају, што се тиче изборног поступка за избор одборника у скупштини

Горан Јоцић: први пут се једним законом регулишу сва питања локалне самоуправе

општине, о томе је више говорио шеф Посланичке групе Српске радикалне странке, господин Стево Драгишић, а ја ћу се само кратко осврнути на то. Овим законом је предвиђен једнокружни већински систем и тиме се знатно скраћује процес избора. На тај начин се праве и велике уштеде и сви учесници у изборној утакмици имају исте услове у погледу предлагања кандидата, као и у погледу заступљености својих представника у бирачким одборима и у изборној комисији изборне јединице.

То представља највећи проблем за многобројне мале, односно комби странке, чији чланови могу стати у један комби или аутобус. Те странке немају ни довољан број чланова које би кандидовали за локалне одборнике, а да не говорим о потребном броју кандидата за састав бирачких одбора. На пример, у општини Дољевац бира се 37 одборника, дакле двоструко више је потребно и чланова да би се попунила сва бирачка места. То је око 120 чланова, а у нашој општини ове мале, маргиналне странке уопште не могу да сакупе толики број чланова. У Нишу је потребно 400 чланова и заменика чланова за састав бирачких одбора, које треба да предложи подносилац изборне листе. Толико чланова немају многе странке у читавој Србији.

ОВАЈ ЗАКОН ОСНАЖУЈЕ ЕТОС ДЕМОКРАТИЈЕ

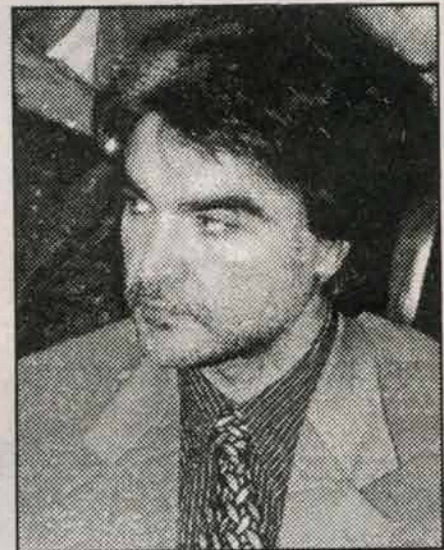
Жељко Симић: Поштовани господине председниче, уважено председништво, ја бих хтео да о понуђеном предлогу говорим из два аспекта. Мислим да је просто немогуће не разматрати контекст, у коме се доноси овај Предлог закона о локалној самоуправи, а, с друге стране, да кажем неку мериторну реч о садржини самог закона.

Више је него очигледно да је јасна ситуација у којој се Србија обрела, мислим на политичку ситуацију, зато што с једне стране имамо оне стране које су снаге обнове, снаге јединства и снаге које су се организовале на патриотском блоку обнове разрушене земље и стварања свих претпоставки за реформе на свим могућим нивоима. У том смислу ја смат-

рам да је овај закон један од оних који су неопходни, нужни да би се створиле демократске претпоставке за још брже напредовање наше земље и за стварање нормативних претпоставки за убрзање демократског развоја наше земље.

Ово говорим утолико пре што има оних који су се латили да овај закон критикују изван било каквих разложних оквира. Више је него очигледно да Предлог закона неким не одговара, али да је реч о Закону који прецизно кодификује једну материју која је била расута у низу закона, а, с друге стране, успоставља оне принципе који у центар свеколиког политичког живота и друштвеног живота ставља самог грађанина, што би за оне, који су наводно заговорници демократских процеса, морало бити нешто што је нон плус ултра читавог нашег парламентарног, политичког и друштвеног живота.

Реч је о Закону, ту нема више никакве дилеме, који је преко потребан, а, с друге стране, који омогућава и институционализује иницијативу свих грађана и који оне, који су до сада били на маргини, ставља у само средиште друштвеног и политичког живота. Из тих разлога примедбе које су стављене види се да су исфорсиране, да немају политичко упориште и да су једино срачунате на антиципацију политичких догађаја у овој земљи.

Жељко Симић: реч је о Закону који је преко потребан

Више је него очигледно да су грађани морали ставити свој унутрашњи глас на страну оних који су одмах после агресије и после победе, коју смо освојевали, одлучили да изграде земљу, да обнове све инфраструктурне објекте, да омогуће грађанима нормалан живот и да оснаже свест да ће Србија увек бити у духу правде и слободе, правде као основног принципа и највеће страсти људског ума и слободе, с друге стране, која је основна одредница српског карактерног бића.

Према томе, нема никакве дилеме да је овај закон само један у низу који оснажује етос демократије на овим прос-

торима, а они који се злушно боре против њега, говоре да су само на папиру и само усмено, само демагошки и вербално за демократске промене, а када им се поднесе од стране највишег тела, од стране Владе народног јединства пред највишим телом, они га одбијају из разлога који су доводљиви у питање, са свих могућих тачака гледишта.

Овде су неке колеге довеле у питање неке од тих тачака. Ја бих само рекао да се уводе они институти који представљају највише стандарде европске демократије и који, с друге стране, представљају основ за наше што брже укључивање у свет, превасходно због тога што се овај Предлог закона о локалној

савеза за пропаст ове земље. Више сам него убеђен да је важно на овом месту рећи да смо ми отворени за сваки дијалог, за сваки аргумент, али смо затворени за било какву врсту ултиматума и затворени за било какав покушај да се овај народ подреди диктату страног елемента.

Дакле, ово говорим сасвим отворено, зато што они не крију више, не бавећи се више никаквом мимикријом, да су у служби страних интереса и да покушавају да освоје власт на све могуће начине. Сваки покушај да се демократизује живот у Србији, да се том тзв. западном свету приближимо по оним узусима од којих су они одавно одступили, показу-

који је био иначе еволуционист, да ће свака развијенија земља Запада показивати мање развијеној њену властиту судбину.

Све околне земље које су поклекле пред притиском НАТО-а и западних земаља, могу нама да покажу нашу властиту будућност. Ми такву будућност без суверенитета, без слободољубивог односа према нашем карактеру, према нашем националном бићу, не можемо допустити ни по коју цену. Ми смо показали у овом тренутку да смо отрезнили читав духовни простор и у Европи и у свету, да смо васкрсли хабитус интелектуалца, јер се догађа парадоксална ситуација. Амерички интелектуалци, увиђа-

Уз свој народ: Влада народног јединства оправдано носи тај назив

самоуправи ослања на Повељу о локалној самоуправи, а ја мислим да овај закон, ту постоје мериторни правници који могу да ме коригују, једино у Швајцарској постоји на један кодификован начин.

Оно што је битно овде разлучити јесте чињеница да се уводи један економски принцип, када је у питању област управљања, зато што су кодификоване одредбе једног веома важног сегмента друштвеног живота, који је био расут у неколико закона и што се уводе нови институти, који ће само обогатити демократске принципе на којима почива ова земља.

Влада народног јединства оправдано носи тај назив, јер у протеклих шест месеци, можда најтежих месеци у којима се нашао српски народ, јесте била уз њега, а он јој је узвратио градећи земљу и обнављајући све објекте да је схватио поруку Владе народног јединства која влада, а која не шета, за разлику од разних

је да Влада народног јединства овим актом нуди један демократски, прворазредно демократски акт, који би Скупштина требало да усвоји.

Оно што желим још једном да напоменем то је чињеница да сам негде у Белинама редова осетио код неких критичара да је у Влади народног јединства, па када је у питању и Предлог овог закона, мањак прагматизма или политичког реализма. Да је политичког реализма који они нама нуде, ми бисмо одавно били покорена земља без икаквог суверенитета и без икаквог начина да очувамо нашу традицију, коју ја поимам као очување трајних а не прошлих вредности.

Према томе, Влада народног јединства је у дослуху са том традицијом, не окренута превише тој традицији, него загледала у будућност, јер нам околне земље показују шта значи повинovati се страном диктату. На једном месту један велики немачки филозоф је рекао,

јући о каквим се огрешењима ради када је у питању Америка, дају отворену подршку нашим земљама, за разлику од оних који представљају безначајну мањину и који су у отвореној служби оних који би хтели да покоре ову земљу, да поробе овај народ, који по свом бићу никада не може бити поробљен.

Дакле, нисам направио никакву дигресију, него меритум овог закона, за који мислим да ће направити велики помак у правцу, пре свега, иницијативе грађана. Не кажем да је они до сада нису имали, већ је сада имају као посебан институт. Не ради се о било каквом покушају централизације власти, већ се ради о томе да грађанин у овој земљи ужива сва могућа права, без обзира на своје национално порекло, на вероисповест и да овим законом добија још већи подстицај за укључивање у политички и друштвени живот ове земље. Хвала вам још једном и извињавам се што сам био дужи.

НЕБУЛОЗЕ АУТОНОМАША

Маријан Ристичевић: Само да подсетим господина потпредседника Владе да се величина једне партије не мери искључиво бројем чланова који прати ту партију, већ да се величина једне партије може мерити озбиљношћу идеја и програма те партије. Да вас подсетим да је партија Адолфа Хитлера била веома бројна, а каква је била, то добро знамо.

Овде сам се наслушао о демократији. Ко о чему, баба о ушгишима. Тако и Влада народног јединства о демократији, а каква је то демократија то смо видели јуче. Господин Шешел то може потврдити. Од осам излазака, које су остварили представници коалиције Војводина, Телевизија Србије је покрила свих осам. Ја сам мислио да ће господин Шешел, као велики демократа и као потпредседник Владе, да се заложити за наше право да изнесемо мишљење, иако се он с тим мишљењем не слаже, као што се ни ми не слажемо са неким његовим ставовима.

Расправа о Закону о локалној самоуправи нас из коалиције Војводина подсећа на пословицу "Кућа гори а баба ко се чешља". Око овог предлога подигло се много прашине. Само предлагање Закона изгледало је као освета опозицији која је престала да слуша. До сада су већином воделе опозиционе странке у Србији ишле уз власт као две палице уз добош. Иза кулиса су се погађале и нагађале са владајућим партијама, а ко с њаволом тикве сади, о главу му се сада лупају.

Овим предлогом о локалној самоуправи губи се још један део власти у корист централе, и с правом се диже галама против оваквог предлога. Ми у Војводини добро знамо како изгледа када се изгубе надлежности у корист централне власти. Ми, Војвођани, добро знамо да смо у свим варијантама прегласани и што се тиче законодавне власти ми одавно знамо, ми осећамо и ми трпимо из простог разлога што је оловка за писање свих закона код вас, а ваша оловка рачуна у вашу корист и нема душу за нас Војвођане.

Ова власт мисли, а Предлог закона о локалној самоуправи доказује, да власт

Бисер Маријана Ристичевића: величина једне партије не мери се бројем чланова

која није апсолутна и није нека власт. Свака власт квари, а апсолутна квари апсолутну. Власт је толико централизовала државу, а овим предлогом то још више појачава, да мисли да је само она сама држава, а да је простор државе њихово имање и њихова прија са којом располажу како хоће.

Где је интерес грађана и народа? Који народ, шта ће вама народ? Ви сте класа за себе, створите се ви себи свој народ, бољи народ. У овој држави више се не штрајкује глађу, зато што је код нас глад општеноародна појава. Водите нас кроз ратове, беду, сиромаштво, глад, болест и смрт, до ваших победа и обнова.

Сада, овим Предлогом закона о локалној самоуправи, управу вршите прерасподелом власти, у своју корист, да покупите и оне мрвице по локалним самоуправама којима ћете оставити само метлу и лопату. Требали сте већ давно схватити да чврста децентрализација власти у корист једног човека, да би један имао власт над свима, да такво уређење разбија државу, пукла је СФРЈ,

пуца Савезна Република Југославија, пуца Србија, а ви до памети не долазите.

Појачаном центрипеталном силом долази до разбијања, као и појачаном центрифугалном силом. Те силе треба изједначити, и зато хоћу да вам кажем, да морате прерасподелом власти између република, аутономних покрајина, градова, општина и месних заједница избалансирати државу, да би је сачували.

Ви и овим законом радите супротно, ви као да желите да нас ђаво све однесе. Готово да поверујем у причу да нам је ова власт натурена споља, и да се негде нагодила са нашим најдрљим непријатељима и противницима, да ради у корист наше штете.

Таквих индичија има, а резултати говоре у прилог томе. Некада су локалне самоуправе бирале шефове полиција, директоре основних и средњих школа, кадрове у здравству, судству, прикупљање, располагање средствима за ту намену. И све је то боље функционисало, зато што су људи, који су бирани у тим срединама, имали одговорност према онима који су их изабрали.

Те одговорности данас нема, готово све постављају и именују владајуће партије преко министарстава, ускоро ћете и портире у скупштинама општина у Војводини постављати директно из Београда. А овај предлог иде у том правцу. Устав би требало да буде препрека власти, заустављање власти, граница до које власт сме да иде, а вама је и овај предлог закона противустанав.

Увођењем дводомних скупштина само у неким општинама нарушавајуће равноправност грађана. То образлаже моју тврдњу. Када већ тако хоћете, онда уведите овде већа аутономних покрајина, да без сагласности тог већа нема усвајања тих аката.

То ћемо ми, из коалиције Војводина, поздравити као добар, а не уставан чин. Овде се говорило о изборима. Који избори су демократскији, да ли по пропорционалном систему, да ли по већинском. За мене и коалицију Војводина сваки избори су равноправни, сваки су прави, и сви избори су прави осим оних које ви организујете.

Не верујем да изборе које ћете ви организовати, да ће неко други доћи на власт. Господине председнице, ви сте рекли на почетку седнице да смо ми тражили одсуство и да сте га ви одобрили. Ни ја, а ниједан посланик коалиције Војводина нисмо тражили одсуство са седнице. У писму смо од вас тражили да нам омогућите да се чују и виде излагања посланика коалиције Војводина, као и да обезбедите равноправност свих посланика, да их заштитите од добацивања у којима нас називају издајницима, лоповима, а понекад нам чак прете и смрћу.

Да би могли да учествујемо у раду Народне скупштине, морате обезбедити услове. Ви то очигледно не желите. Ми смо учешће условили равноправношћу, а ви уместо равноправности нудите и обезбеђујете нам одсуство. Да сам у војсци, ја бих то поздрављао.

Овако, неког погоде санкције, неког земљотрес, некога ратови, некога елементарне непогоде, а кога погоди оваква власт, њему нема спаса. Ко је власт познавао, ни пакао му тешко неће пасти.

Аутономаша угрожавају националну хармонију у Војводини

БЕОГРАДОМ ВЛАДА МАФИЈА

Др Војислав Шешељ: Даме и господо народни посланици, морам признати да ме је до суза гануло излагање Маријана Ристичевића, и заиста саосећам са његовом судбином, са његовим положајем и морам свима овде да кажем да је главни кривац за такво његово стање Милован Бојић, потпредседник Владе Србије. Милован Бојић је ресорни потпредседник за област здравства.

Овде имамо један примерак човека који није добио одговарајуће здравствене услуге. Стоматолози су му утрадили два броја веће зубе, и он не зна шта говори.

Даме и господо народни посланици, на овом закону Влада Србије је заиста дуго радила. У мају прошле године већ смо имали готов пројекат, па смо га дорађивали, вагали сваку одредбу, сваку норму, и данас изашли пред Народну скупштину у ситуацији када нико озбиљан у овој земљи, ко год се трудио, није могао о овом закону ни да опешели.

Овај закон је до краја логички саздан. Овај закон је примерен основним принципима којима се цивилизовани свет руководи у процесу регулисања права локалне самоуправе.

Чули сте данас и од шефа Посланичке групе Српске радикалне странке да нема одступања овога закона, ни од једне одребе те фамозне Европске повеље. Шта то говори? То говори да су они, који су писали Европску повељу, имали у виду неке много горе услове функционисања локалне самоуправе, па оно што су навели у тексту Повеље сматрају неким европским, цивилизацијским стандардом или идеалом који треба достићи и који се захтева од свих оних који следе Европску повељу.

Што се тиче наше локалне самоуправе, ми смо давно надрасли основне принципе Европске повеље. Локална самоуправа се овим законом заокружује, као један потпун концепт, и овај закон омогућава њено скоро беспрекорно функционисање, колико је то уопште могуће, да нешто буде заиста беспрекорно у демократском политичком животу.

Шта је проблем оних који критикују законски пројекат? Нисмо сужавали ниједно право локалне самоуправе. Права су гарантована, права су остала иста. У свим областима у којима су до сада постојала. Ми повећавамо само степен контроле, заопштавамо питање одговорности носилаца функција у систему локалне самоуправе, јер имамо веома лоша искуства. Са функционисањем локалне власти, тамо где су неке опозиционе странке ту власт преузеле, пре свега коалиција Заједно, али и Савез војвођанских Мађара и још неки.

Тамо где влада Савез војвођанских Мађара проблеми можда нису толико страшни. Проблем је, на пример, када председник општине намешта у Суботици својој кћерки да повољно, јефтино купује општинску земљу, да гомила ту земљу, гомила и то ону најбољу, највреднију, најквалитетнију и тако да-

Др Војислав Шешељ: наша локална самоуправа одавно надрасла основне принципе Европске повеље

ље. То спада у ред оних најситнијих злоупотреба, јер када поредимо то што се дешава код Касе у Суботици, са овим што се дешава у Београду, онда је Каса мало дете. Онда му одамо признање што није претеривао у тим злоупотребима. Ја вас хвалим господине Каса.

Тако ми овим законом стварамо услове за мало већу транспарентност локалне самоуправе. Стварамо услове да и републичке инспекције могу мало дубље продрети у суштину функционисања органа локалне самоуправе и испитивати њено деловање. Од када је ова Влада народног јединства, само смо једном завели принудну управу, у Тителу, где је криминал узео маха, где је било потпуно незаконско, мафија.

Пре тога је Влада, у претходном саставу, а у овом мандату органа локалне самоуправе увела принудну управу само у Новом Пазару, где је локална власт покушала да ствара државу у држави. И нигде више.

У четири случаја на Косову није било могуће функционисати ни успоставити локалну самоуправу, јер је тамо био веома висок проценат грађана шиптарске националности и Срба је било занемарљив број, није било могуће ни избор спровести. То је све.

Зашто се онда бојати тих принудних мера? Оне се само изузетно примењују. Толико изузетно да је њихов број у пракси занемарљив, чак мислим да је ова наша Влада била сувише опрезна по том питању, и да се устручавала да примени принудну управу и тамо где је то морало одавно да се уради.

Шта се дешава, на пример, у Београду? У Београду имамо невероватан случај, мислим да се нигде у свету не може десити оно што се дешава овде, да градом влада мафија, у правом смислу речи. Ево, да вам наведем пример, пример Градског саобраћајног предузећа. Сетите се колико смо и ми, радикали, раније као опозициона странка и друге опозиционе странке, колико смо критиковали претходну власт што је на улице једног дана изашло 800 аутобуса, а не 1.200, или што се дешава ово, што се дешава оно. Сада, од некадашњих 800, не може ни 200 да изађе. Саопштили су неки дан ни 100. Потпуно упропашћено јавно комунално предузеће. Некада су ти радници запослени у Градском саобраћајном предузећу Београда имали највеће плате у Београду, па су били незадовољни, онако мало и размажени, па ишли и на штрајкове, па принуђивали све веће и веће плате, а сада, какве су им сада плате, какав је њихов социјални положај, имају ли шта да раде?

Злоупотреба службеног положаја: Војислав Михаиловић преко својих фирми: "Еуроспој" и "Пинекс" остварује велику добит у немачким маркама

Локална самоуправа конституисана 1996. године одмах је применила мафијашке методе

Шта се десило? Локална самоуправа, конституисана после избора 1996. године, применила је одмах, у старту, мафијашке методе, под маском приватизације. Каква је то приватизација кад се не зна ни ко пије, ни ко плаћа, ни како се тај процес одвија, ни под којим условима, итд. Почела је трговина линијама Градског саобраћајног предузећа, па су продане оне најбоље линије. Ево вам још један конкретан случај – браћа Шарац, људи познати по склоности криминалном понашању и мафијашком методу пословања, добили су најбољу линију у Београду, линију 31, од Коњарника до Студентског трга. На три године претпостављена њихова зарада, чиста зарада је три милиона марака. Како су се реванширали градској власти? Тако што за потребе Српског покрета обнове граде хотел на Равној гори у вредности од пола милиона марака. Значи, ти мени ово, ја теби оно. Договорено је било да тај хотел буде са асфалтираним прилазним путем, а онда се вођство СПО-а предомислило и кажу – не асфалтни, хоћемо мермер.

Председник Скупштине града Београда, Војислав Михајловић, има две фирме. Једна се зове "Еуроспој", она ради елаборате за линије градског саобраћајног и ко жели да уведе свој приватни аутобус, мора прво да купи пројекат од Војислава Михајловића. Најнижа цена тог

пројекта је 1.500 марака, и све се даје у кешу. Колико линија има Стево?

Стево Драгишић: Шесто педесет.

Др Војислав Шешел: У Београду има 650 линија Градског саобраћајног предузећа. Толико је продато, има и више, 650 линија пута 1.500 марака, то је више од милион марака. Друга фирма Војислава Михајловића се зове "Тинекс". Та фирма набавља резервне делове за Градско саобраћајно предузеће. Некад је Градско саобраћајно предузеће куповало директно од Тигрове фабрике, куповало од произвођача и ваљда је та цена која се постигне код произвођача најприкљанија, најпримеренија, најнижа, а сад се убацују посредници. Некад посредник узме 5%, некад 10% итд.

Јасмина Лазаревић и овај Живановић се острвили, па све већи и већи проценат. Па, погледајте онда на који начин, а ми очекујемо истражни органи да ускоро изађу, напакон са свим подацима у јавност, на који начин су додељивани плацеви, на који начин су додељиване дозволе за киоске, посебно киоске у центру града. Када ћемо све то сазнати? Онда када се појавимо са булдожером, па кажемо – или ти рушимо или признај све шта си радио, коме си морао да даш паре. Мораћемо да мењамо и савезни кривични закон и у пројекту се предвиђа, код случаја примања и давања мита, ако се прихвати овај пројекат, кажњаваће се само онај ко прима мито, а не и онај ко даје мито, јер морамо мотиви-

сати онога ко је можда био приморан да да мито, да саопшти истражним органима, да призна, да напише изјаву, па да онај ко је узео паре буде кажњен. Нема другог начина борбе против корупције.

Погледајмо даље шта се дешава кроз Србију, шта је та локална самоуправа коалиције Заједно урадила за своје градове, за своје општине, да ли су изградиле нешто? Видели сте неки дан на Студију Б, на сва звона су ударили, пустили у саобраћај 300 метара траке на Бежанијској коси. Ја два три, дана после тога пролазим и видим да то није у саобраћају и не може да се пусти, јер то је паралелна трака, 300 метара не значе ништа, не вреди. Њима је било важно да се сликају за телевизију, Студио Б емитује, они пустили и после нема ништа од тог пута, баш их брига. Читав низ послова се тако ради.

Погледајте пример непотизма. Имате ли могућност да укажете на нешто што на то подсећа у било којој земљи света. Можда има у Саудијској Арабији, где је та краљевска породица толико разграната, имају по 300 причева, по неколико хиљада краљевских рођака и сваки мора бити неки функционер. Пошто њима пацови обично прогризу ормаре са зеленим доларима, не морају да брину због толико великог броја краљевских рођака. Погледајте где су у Београду све размештени краљевски рођаци. То је најупечатљивији пример за целу Србију. Под изговором борбе против политичког противника, под изговором жеље да се освоји власт и жеље да се реализује какав-такав политички програм, заправо, отворен је простор да мафија преузме у своје руке.

Проблем је што мафија на крају почне да угрожава онога ко мафијашком пословању прибегава. Није нимало случајно што је управо та странка, која влада Београдом, Српски покрет обнове, прва јавно почела да увлачи криминалце у политику. Сетите се Гишке, Белог, Лалета, Робије итд. Имали су среће, па се ти криминалци међусобно поубијаше, али манир је остао. Ти криминалци када се увуку у политику преузимају контролу и над политичком партијом. Дали мислите да би Српски покрет обнове сада и кад би желео да се отргне овим мафијашима и криминалцима могао то да уради? Немогуће је. Немогуће је тамо где је скоро сваки функционер умешан у криминал, да се он ишчупа и да каже – е, претерао сам, сад ми је доста, сад би стао, сад сам купио кућу, стан, имам добар ауто, имам пара довољно за резерву, па сад и да се повучем. Нема повлачења из мафије. Ми морамо зауставити те мафијашке облике понашања.

Овај закон, који ће претпостављам да нас Народна скупштина усвојити, даје могућности да се адекватније води борба против мафије, против криминала, против организованог криминала који је најопаснији облик криминала.

Што се тиче изборног принципа који овај закон садржи, он је најпростији, најједноставнији. Било је у опцији и ми смо размишљали да ли пропорционални, да ли већински. Пропорционални

одговара на нивоу Републике или на савезном нивоу, где је партија у првом плану, где се гласа за партију, где појединачно партије не може ништа и где људи лично непосредно не познају кандидата. На локалном нивоу људи се међусобно познају и желе да упознају онога кога шаљу да заступа њихове интересе у општинској скупштини. То је основни мотив. Зашто само један круг? Зато да би се видело ко је заиста јак и угледан, а ко није. Зашто би се неким калкулацијама препуштало у другом кругу да превагне и онај ко можда не заслужује поверење грађана, у основи.

Ја се сећам 1996. године, у другом кругу, милиони лажних летака су подељени кроз Србију, које је штампала коалиција Заједно, којима су лагали народ да ми подржавамо њихове кандидате у првом кругу. Ми то под претњом искључења из странке нисмо хтели да радимо. Десило нам се у Ужицу, председник општинског одбора је подржао коалицију Заједно у другом кругу и искључили смо га из странке. Још је и угледан лекар у Ужицу, Мирослав Вукашиновић. Прекршио је страначку дисциплину и искључен је.

У овом случају ствари су до краја чисте и јасне. Које је до коалиција прави их

одмах. Ко неће у коалицију излази сам на изборе. Први побеђује. Најбољи у селу побеђује. Најбољи у својој улици побеђује. Зашто се тога бојати. Ко се прибојава опет има варијанту да прави коалицију.

Зашто правити коалиције баба и жаба тек у другом кругу. Зашто у другом кругу правити – не коалицију за некога, него коалицију против некога. То се противи неким основним демократским начелима, коалиција против некога. Хајдемо у коалицију за некога. Такве коалиције имају смисла. Такве коалиције су грађанима разумљиве.

Ми који чинимо коалициону Владу народног јединства Србије немамо намеру да правимо коалицију за локалне изборе. Осим у једном случају – ако се сва опозиција удружи, што се онда не би и ми удруживали. Овако, ако нема на супротној страни удруживања, и ми више волимо да знамо ко је у народу популарнији, ко може више гласова да освоји итд. И ту је чиста рачуница.

Које у политичком животу смета логика чисте рачунице? Само ловцима у мутном. А нама је циљ да ловцима у мутном станемо у крај због добробити Србије.

НАСТАВАК НЕБУЛОЗА

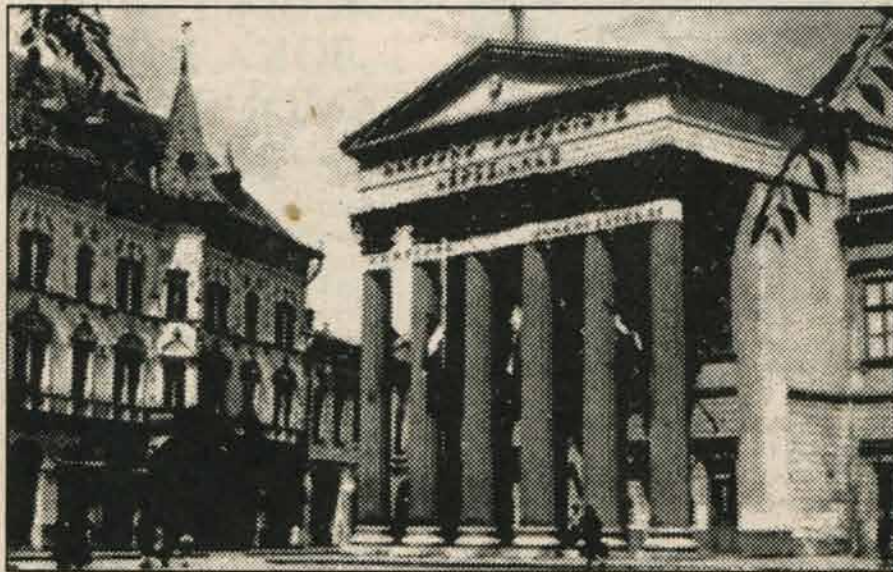
Маријан Ристичевић: Мене политички наступи доктора Шешеља увек добро засмеју. Од када је господин Шешељ малим речним подморницама ослобађао Словенију, од када је глоговим коцем вијао вампире Ужичком улицом, када је у "Руском цару" бејзбол палицом утврђивао статут партије и тако, од тада ми је господин Шешељ симпатичан.

Додуше, ја господина Шешеља не узимам неозбиљно за разлику од других

опозиционара. Тврдим, и то сасвим одговорно, да је први наредни претендент за престо уколико се овај испразни.

Што се тиче докторских услуга, медицинских услуга господина Шешеља, пошто он мени препоручује неке медицинске услуге, онда ћу и ја њему препоручити пластичног хирурга који би за петбројева требао да смањи његов стомак, па би се онда могла наћи и нека кошуља за њега из збирке о којој је јуче причао.

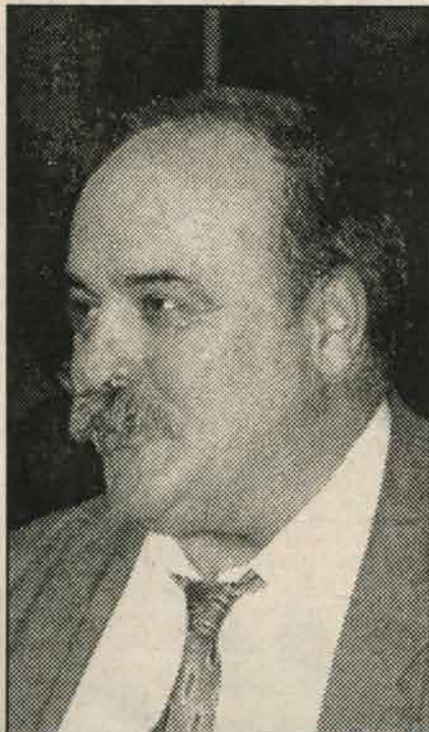
"ДЕМОКРАТИЈА" НА СЕВЕРУ БАЧКЕ

Суботица: прија Јожефа Касе

Јожеф Каса: Господине председниче, јесте, реплика је, јер најнормалније је код нас да треба да се захвалимо на услузи, а овом приликом господин Шешељ ме је почео хвалити. Хвала му лепо. То је за мене знак да треба да се чувам. Тако, порука је јасна.

Међутим, треба и то да кажем да разлика између моје кћерке и многих радикала је у томе што је моја кћерка ту

Јожеф Каса: општинска земља кћерки

земљу поштено платила. То је тужилаштво у Суботици, а МУП Републике Србије, са нашим заједничким пријатељем господином Агоштом Андрашом, а чини ми се да је већи пријатељ Шешеља Агоштон, него мој, давно испитало.

А, неки радикали не плаћају, него отимају. То је велика разлика господине Шешељ, и добро би било да о томе поведете рачуна.

Друго, господине председниче, желео бих да вам скренем пажњу да сте председник ове Скупштине и да би ви требало да заштитите интегритет појединих посланика. Ви то одавно не радите. У демократији то би било најнормалније, да се застидите, и да поднесете оставку за необављење функције.

Међутим, и ви господине председниче, а и господин Шешељ и многи од вас... (Шешељ, с места – немој само моју оставку да тражиш)... не, не. Ако вас не би било, требало би вас измислити. Ви треба да дођете у Суботицу да учите демократију, јер многе су инспекције преонтролисале рад локалне управе и из наше средине отишли су са највећим оценама.

Тако да смо спремни да вас подучавамо шта је локална самоуправа и шта је демократија.

НЕПОТИЗАМ ЈОЖЕФА КАСЕ

Др Војислав Шешељ: Даме и господа народни посланици, господин Каса је овде рекао да је његова кћерка земљу поштено платила. Јесте. Никада нисам рекао да је она земљу украла. Да је узела без пара. Али, проблем је у томе, и сад можете да мислите да ли ми је на то указао Агоштон или није, то ви са њим расправљајте, моје је право да се информисем и преко вас и преко Агоштона, и од вас сам сазнавао неке ствари за Агоштона када је Агоштон био актуелан. Немојте да правите проблем од ничега.

Када општина продаје земљу, по закону мора то да ради јавном лицитацијом, преко јавног конкурса. Мора се пружити шанса и конкуренцији. Можда је неко други хтео ту исту земљу да купи. И, како – у више наврата ваша кћерка је једини ексклузивни купац? Је ли то нелогично? Отац јој председник општине, мало-мало општина продаје земљу, она купује.

Нема јавне лицитације. Нема конкуренције. Зашто нема конкуренције? Зато што се тако земља може купити за богателу. Да је била јавна лицитација не-

ко би се појавио ко би понудио више новца, ваша кћерка би остала без земље. Реч је о неколико хектара, је ли тако. Ево, 17 хектара, помаже ми министар за локалну самоуправу, 17 хектара највреднијег, најкушљег градског грађевинског земљишта.

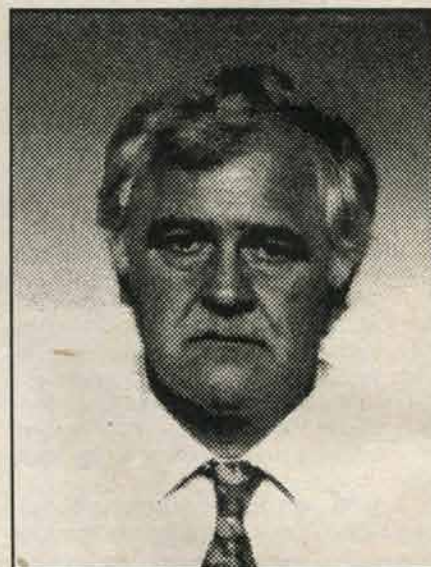
За 30.000 динара све је купила. Је ли све за 30.000 динара? Е, нека је у то време марка била 6,00 динара, 30.000 динара = 5.000 ДЕМ. Нека је марка била и један динар, па је то 30.000 ДЕМ 17 хектара, а било је и неких објеката на тој земљи господине Каса.

Значи, добила је више него бесплатно. За државу би било много боље да је добила бесплатно. Овако се и држава бламира. Како за такву богателу да се купи нешто што је највредније у једном граду. Е, то је проблем. И није вам онда проблем у Агоштону или неком другом сараднику, бившем, који вам одаје тајне. Све процури. Заклела се земља рају да се све тајне сазнају. И не вреди.

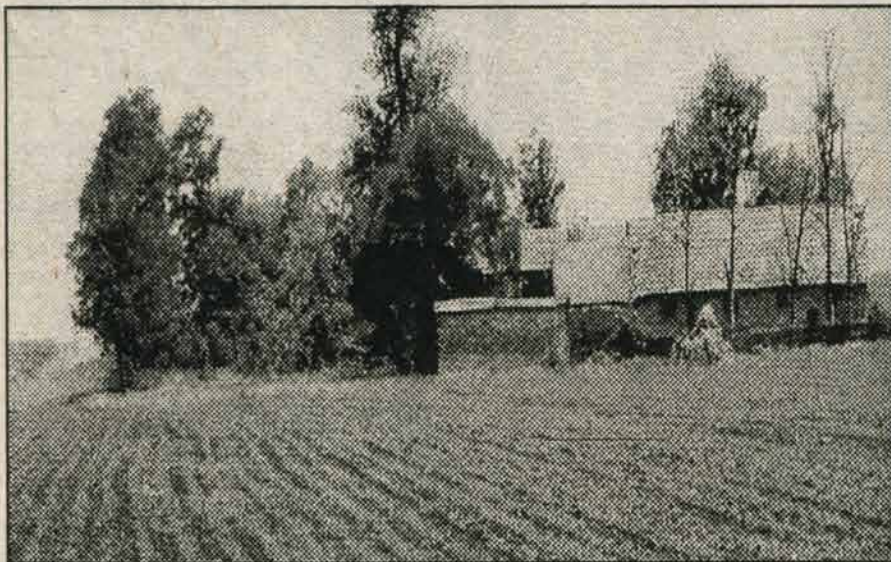
Следећи пут на изборима, када ти радикали који отимају, како рекосте, дођу на власт у Суботици, пречешљаће вам сву документацију, све ће тамо истражити. Ко зна шта ће испливати.

ради спречавања настанка штете већих размера, надлежни државни органи предузеће те мере”.

Дешавало се по неким војвођанским местима, где су биле елементарне непогоде, да део општине није хтео уопште да реагује, да су људи из месних заједница сами реаговали и тражили помоћ Владе Републике Србије.

Лазар Марјански: самодопринос у новцу, роби и раду, добро решење за сеоско становништво

Законска процедура: услови за продају општинске земље су јавна лицитација преко јавног конкурса

ЗДРАВО ДОБАР ЗАКОН

Лазар Марјански: Господа народни посланици, можда неко није приметио једну битну ствар коју овај закон доноси, а која се односи на села и месне заједнице у селу. Навео бих пример члана 71. у коме се каже: самодопринос се може изразити у новцу, роби и раду, превозничким услугама за потребе и могућности грађана.

То је једна изузетно добра ствар за људе на селу, зато што људи на селу могу самодопринос да дају у роби, раду и осталом.

Добар је и члан 9, где се каже: "Положај и право органа и организација јединице локалне самоуправе, као и месних заједница у погледу располагања

коришћења самодоприноса у државној својини". Овај члан 9. изузетно је добар за месне заједнице.

Указао бих на један члан који је, по мени, кључан, који каже: "Корисници средстава буџета општине дужни су да на захтев општине најмање једанпут годишње проверавају буџет". Мислим да је овај члан изузетно добар и да се у многим општинама буџет општине не проверава, чак и када се доноси и када се усваја, не проверава се.

Обратио бих вашу пажњу на члан 212. – "Ако јединице локалне самоуправе у случају наступања ванредних околности, елементарних непогода и другог, не преузму благовремене мере

Што се тиче изборног система, једнокржњи систем, у првом кругу је добар, из једног практичног разлога – нисам нигде прочитао, а вероватно није ни написано, кад једна странка већинског система има пет-шест својих одборника, и шта ако тај одборник напусти странку, странка га искључи, да ли му престаје мандат, или не престаје? (Гласови из сале: престаје). Значи, престаје, а овде тога нема. (Др Војислав Шешељ, са места: Влада је усвојила Амандман). Нисам чуо, хвала вам.

ДРЖАВА ГАРАНТ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Проф. др Ратко Марковић: Поштовани господине председниче, господа народни посланици, Закон о локалној самоуправи је у свим системима један од најважнијих системских закона. Сасвим је нормално да се том Закону, као продужетку регулисања уставне материје, посвећује изузетна пажња у свим уставним и политичким системима.

То је било овога пута и код нас, вероватно је Закон о локалној самоуправи, Закон који од увођења вишестраначког система и инаугурисања уставног система на новим основама 1990, има најбогатију предисторију. Он тек треба да има историју, када буде постао Закон.

Тај закон се припрема већ пуних пет година. Ниједан закон није био при-

преман тако систематски и са таквим уважавањем и другог мишљења, опозиционог мишљења, а и мишљења струке као Закон о локалној самоуправи.

У свим фазама израде Закона били су позивани представници парламентарних странака, односно посланичких клубова, посланичких група у Народној скупштини на разговоре. Ти разговори по правилу нису давали резултате, јер су се увек сводили на паушалне и глобалне критике, институције које овај закон уопште не регулише.

И, што је централна тема Закона, редукована на оно што није Закон, а то су избори за локална представничка тела. У многим земљама то се и не регулише Законом о локалној самоуправи, него изборним законом, при чему се јединствено регулишу избори за државни парламент и за локалне парламенте, локална представничка тела.

Када је реч о овом закону, о овом предлогу закона, то смо могли видети у неформалном делу политичког живота и у овом формалном, институционализованом, у парламенту, и на крају из тих мотива су потекли и амандмани. Далеко највећи број амандмана и далеко највећи број оспоравања овог закона потиче зато што је његов доносилац влада, која овог пута обухвата коалицију коју обухвата.

Дакле, реч је о чистој дисквалификацији, уопште се не улази у садржину Закона, нити се аргументује једна глобална критика Закона који се даје, самим тим што Закон потиче од оног од ког потиче, не ваља. Ми смо већ на овој седници имали могућности да чујемо такве критике, као што смо имали прилике да их чујемо и приликом реконструкције Владе.

Опозиција греша исто као што би позиција грешила, владајућа странка грешила, када у овој другој политичкој страни, у овом другом политичком фронту, види све црно. Тако и са Законом о локалној самоуправи. Јуче смо присуствовали потпуном дисквалификацијом тог закона, оспоравањем свега у том закону, чак и оног што је тема и наслов Закона.

Тврди се да локалне самоуправе нема у том закону, него се спроводи централистичко уређење. Ја бих најпре да, пошто сам на овај начин идентификовао порекло таквих мотива да кажем, да те критике, крију у себи једно дубоко неразумевање појма локалне самоуправе.

Локална самоуправа није ништа друго до локална самовладавина или самовладавина локалног становништва у кругу локалних послова. Локални послови нису државни послови. Јединица локалне самоуправе није држава, она не врши димензије локалне власти, него по принципу самоуправе, управља питањима од месног значаја.

Дакле, локална самоуправа је самоуправа месног становништва. Она није аутономија од државе, како се замишља, она не сме да буде конфронтрана држави, она није аутархична територија у

односу на државу, она мора да доприне се једној квалитетнијој кохезији државе, јединству државе, тако што ће омогућити интервенцију државе на демократским основама. И, ако се тако разуме локална самоуправа, онда у овом закону и те како има локалне самоуправе.

Ко је незадовољан овим законом?

Незадовољан је онај ко је хтео да овим законом преуреди територијалне организације државе, да се уведу неке нове јединице територијалне организације Србије, да се институционалишу неки нови основи самоуправе, каквих по Уставу нема.

Другим речима, да се изврши једна неформална, противустварна ревизија Устава. Ми смо имали предлоге, читавог текста Закона, дакле, потпуно редигованог текста овог Закона о локалној самоуправи, али они полазе од сасвим других уставних премиса. Они би да изврше територијалну реорганизацију

Др Ратко Марковић: ниједан закон није био припреман тако систематски и са толиким уважавањем и другог мишљења

земље. Да земљу поделе на јединице које Устав не познаје, чак да изврше и под видом децентрализације, федерализације Србије унутра.

Разуме се, онај ко је то хтео, он неће бити задовољан овим Законом, јер овај Закон остаје у оквиру претензија свог наслова. То је Закон о локалној самоуправи. А, да локалне самоуправе има, и да господин Ишпановић није у праву када тврди да је нема, када каже да је делокруг послова локалне самоуправе сужен, говори податак да је он изузетно разгранат, штавише да су послови локалне самоуправе груписани у 13 посебних тематских целина, у 13 посебних чачака.

Па, да и није неко садржинско богатство тих послова, довољно је што је толика цифра тих тема, тих послова, у којима месно становништво на принципу самоуправе, дакле самовладавине,

обавља те послове независно од државе.

Овај Закон ће независно од тога, и можда није скромно то рећи, с обзиром да је Влада његов предлагач, а да сам ја члан Владе, ући ће и у сферу правног креаторства, као подухват, јер је доиста, ево годинама се то радило, настојало се да се повуче једна демаркациона линија између локалних послова и државних послова.

То је врло тешко учинити, а овде је учињен такав покушај. Ми сматрамо да је извршено успешно разграничење, при чему, разуме се, сматрамо да оно није савршено, и да ће се применом локалне самоуправе животом оно дограђивати. Али, не може се оспоравати чињеница да је у оквиру оних глобалних надлежности локалне самоуправе и члана 130. устава, овде учињен покушај да се општини да конкретно, као основној носећој јединици локалне самоуправе, много више него што јој даје досадашњи Закон и Устав.

То је само политички след, политички човек, а онда и не треба да буде политички, ако је такав, неће да види. Због тога се критикује Закон. Разуме се, Закон није имао апсолутну слободу у одређивању локалног делокруга. Он је био везан чланом 113, који глобално даје сферу локалне самоуправе и излучује је из сфере државних послова.

Даље се овај закон критикује и у том смислу што се каже да је њиме успостављена тутаља, старатељство државе над локалном самоуправом. И у томе нема истине. Наиме, локална самоуправа не може функционисати као нека аутархична сфера обављана друштвених послова.

Држава је гарант локалне самоуправе. Локална самоуправа је једна привилегија, једна повластица и територија појединца, и као људске слободе и права, држава штити и право на локалну самоуправу.

Ако локална самоуправа вуче у партикуларизам и локализам, онда ради целине и у интересу законитости држава мора интервенисати. Дакле, то је први основ и природни основ за интервенисање државе у обављању послова локалне самоуправе. Локална самоуправа не сме одвлачити у партикуларизам. Она да она иде против државе, она се конфронтира са државом и основ интервенције, први основ интервенције је тај. Други основ интервенције је да је држава гарант локалне самоуправе. Ако се локална самоуправа злоупотреби, онда држава стиче право да интервенише, јер се и територија и становници лишвају једне уставне привилегије и онда се вастпоставља локална самоуправа.

Дакле, то су два основа за интервенисање државе у одвијању локалне самоуправе. Они никако не значе старатељство нити тутаљу над локалном самоуправом, као што се тенденциозно јуче представило за овом говорницом овде.

У оба случаја интервенише држава. Преко ког органа ће интервенисати? Па,

најприродније и министар за локалну самоуправу је јуче дао врло александрано објашњење, да је најпримереније да интервенише помоћу Владе. Не може Скупштина, као представнички орган, васпоставити локалну самоуправу, када ње нема. То чини Влада, с обзиром да локална самоуправа извршава уставну и законску норму, а за глобалну политику извршена је задужена, по Уставу, влада.

Према томе, није реч ни о каквој принудној управи, нити наш закон познаје термин принудна управа. Када локална самоуправа вуче у партикуларизам или када се она изгони из локалне заједнице, онда држава интервенише тако што успоставља општинско веће које није ништа друго, него привремени супститут за локалну самоуправу, а никаква принудна управа у јединици локалне самоуправе. Дакле, кад год се предвиђа интервенција државе путем владе, односно ресорног министарства, то није ради успостављања старатељства државе над локалном самоуправом, то није прогон, то није изгнанство локалне самоуправе из локалне заједнице, него је то успостављање доминације општег интереса над партикуларним, над појединачним интересом и успостављање доминације закона над незаконитошћу.

Треће, јуче је било речи да је локална самоуправа готово опљаштрена, извукла су се два аргумента за то јер су симболи називи улица, тргова, градских четврти, засеока, других делова насељеног места на територији локалне самоуправе итд. подвргнути, дакле, оно што би требало, сматра онај ко критикује ово, да буде у апсолутној надлежности јединице локалне самоуправе, је подвргнуто контроли државе. Одмах да кажем да то није тачно. За симболе постоји јасна назнака у члану 173. став 1. симболе

локалне самоуправе, локалне заједнице, односно општине, који каже да симболи јединице локалне самоуправе могу изражавати само њене историјске, културне, привредне и географске посебности. У оквиру тог простора, локална самоуправа је самоуправа, али, разумем се, не може користити мимо овога и управо надлежности Министарства за локалну самоуправу су да се не изађе из ових законских лимита, као што смо и имали прилике да се сасвим накарадни симболи и називи дају.

Опет, када је реч о називима, у члану 174. став 3. стоји и то је једина интервенција у иначе слободан простор локалне самоуправе у овој области, да се не могу носити називи или имена лица којима се вређају морал грађана, родољубље и слободарске традиције народа и државе, јер ово разумно ограничење, ово није, пре свега, никакво ограничење, ово разум налаже, а не потреба угушивања локалне самоуправе интервенцијом државе.

Не бих да о критикама које су дате амандманима, нарочито не о изборном систему, јер њега и не сматрам суштинском компонентом локалне самоуправе, али је и овде речено, са ове говорнице, да је локалној самоуправи иманентно, с обзиром да се она бави локалним питањима, питањима од локалног делокруга, да локални људи који су срасли са локалном средином, буду носиоци локалних послова у представничком телу локалне заједнице. То значи да се бира човек, а не странка, као примарни носилац и субјект у изборном процесу. То омогућује изборни систем, с тим што човека, као што то бива у страначким демократијама, предлажу било политичке странке, било групе грађана.

Господо посланици, остаје да резимирам да Влада одбија паушалне критике овог закона, свесна њихових мотива. Њихови мотиви нису у садржини овог закона. Њихови мотиви су друге природе и ви сте видели јуче, речено је – папће овај закон, али ће пасти и Закон о образовању и Закон о информисању, папћете и ви, који сте његови предлагачи. Дакле, ти су мотиви, да се што више оштри подносилац закона. Материја локалне самоуправе је само повод да се то ради. Не даје се, како би се рекло, мериторна, суштинска критика закона, нема се у виду оно што је између корица законског предлога, него се гледа много шире.

Истовремено, влада је свесна да садашњи Предлог закона значи унапређивање локалне самоуправе, разумем се, у границама уставне концепције о тој самоуправи. Ова Влада је исто тако свесна и недостатака наше локалне самоуправе, чисто теоретски узев. Ти недостаци су што је локална самоуправа једноступена, а не вишеступена, што је монотипна, што је једнообразна, не прави се разлика од општине до општине, не прави се глобална подела општина на градске и сеоске. Затим, трећи њен недостатак, што је општина територијално преглозна, предимензионирана територијално као јединица локалне самоуправе, али смо исто тако свесни да су ово апстрактне, теоријске критике модела локалне самоуправе.

Овом друштву, за сада одговара таква локална самоуправа. Она није идеална, али за овај тренутак, ово је закон, ако га будемо усвојили, који ће неспорно унапредити локалну самоуправу и који ће неспорно демократисати читав уставни и правни систем. Ја васпознавам да гласате за овај закон.

ЗАВРШНА РЕЧ РЕСОРНОГ МИНИСТРА

Гордана Поп-Лазић: Уважавајући све што је потпредседник Владе рекао, дозволила бих себи да дам још неколико осврта на расправу која се у ова два дана у Скупштини одвијала по питању Владиног предлога Закона о локалној самоуправи.

Уважени народни посланици, након што је завршена расправа на Владино предлог Закона о локалној самоуправи, треба рећи да су народни посланици упутили Народној скупштини укупно 215 амандмана. Од већине амандмана предлагачи су одустали у току расправе, тако да су се посланици изјашњавали о свега 39 амандмана.

Већ сама чињеница указује на то да се Владином предлогу Закона о локалној самоуправи није могло ништа значајно замерити. Наравно, предлагачи амандмана су имали своје виђење на могући изборни систем, предлажући пропорционални систем за одборнике у јединицама локалне самоуправе. Али, већина посланика је у својим излагањима подржала Владино одређење за једнокружни већински систем.

Чула су се и мишљења да је Владино предлог Закона о локалној самоуправи неприхватљив јер се заснива на централистичким начелима локалне самоуправе, тврдњама да Предлог закона даје превелика овлашћења надлежним министарствима и самој Влади кроз предвиђене механизме контроле самоуправе.

Због тога желим да истакнем још једном да док год органи јединица локалне самоуправе поступају у складу са Законом, нико им не може одузети право да обављају своје послове нити може мењати или утицати на одлуке које доносе.

У томе се, уосталом, и огледа самосталност локалне самоуправе. Међутим, када то није случај не поставља се више питање самосталности, већ законитости извршавања прописа у сваком конкретном случају. У таквим случајевима надлежни државни органи не само да имају право, већ и обавезу да предузму прописане мере.

Влада је та која има, сходно Уставу Републике Србије, општу одговорност за извршавање закона. Сматрам, међу-

тим, да није сувишно изнети и кратко поређење по овом питању са другим европским државама.

У европским системима локалне самоуправе, рецимо у Швајцарској, надзор кантоналних власти над локалним органима је веома општар и разноврстан. Тај систем надзора обухвата спектар различитих облика и мера од присуства представника кантоналне власти седницама органа локалне самоуправе, па преко обавеза одношења извештаја кантоналним органима све до редовне инспекције локалних органа, обавезе потврде општинских правилника и прописа у неким кантонима, а у скоро свим потврде одобравања комуналних пореза, буџета и завршних рачуна.

Ове финансијске акте надзорни органи могу да потврде, измене или укину. Посебни облици надзора огледају се у праву кантоналних органа да под одређеним условима кажњавају општинске функционере, па чак и да их отпусте.

Надзорни кантонални органи имају право излавања обавезних налога локалним органима за обављање одређених послова, доношење, измене и укидање одређених аката, као и предузимање извршавања послова из делокруга лока-

лних органа, али на терет средстава општине о којој се ради.

Међу најоштрије надзорне мере у појединим кантонима спада право кантонских органа да распусте изабране општинске органе. Но, свакако, најдрастичнију надзорну меру представља право ограничења и суспендовања локалне власти.

То је та Швајцарска о којој се говори да је најдемократичнија.

У Француској одлуке локалних органа ступају на снагу 15 дана након објављивања или достављања префекту. Префект их може укинути, управни суд такође у утврђеној процедури контроле законитости. Одлуке које су везане за буџет и финансије предмет су посебне контроле специјалног регионалног органа.

Постоји и обавеза локалних органа да неке одлуке већа за административне акте достављају префекту пре њихове примене. Уколико сматра да су такве одлуке незаконите, префект, у складу са инструкцијама министра унутрашњих послова, може од органа који је такву одлуку донео захтевати да је повуче или измени.

У случају одбијања, префект може да пред управним судом покрене поступак за оцену законитости. Влади је у Француској остављено право да под одређеним условима распусте савез и суспендује градоначелника, односно председника на одређено време.

У Италији су локални органи под веома строгим надзором централних и регионалних власти. Контролу законитости аката, укључујући и статуте,

врши регионални комитет контроле. Претходној контроли законитости од стране овог комитета подлежу све одлуке чије је доношење у општинским и провинцијским већима.

Регионални комитет контроле овлашћен је да у року од 20 дана поништи незаконите и нестатутарне акте локалних органа. Свакако је најдрастичнија мера распуштања или суспензија општинског или провинцијског већа, што је у надлежности председника републике. У случају распуштања већа именује се комесар који обавља послове овог органа.

Неки од учесника у расправи су, залажући се за децентрализацију, изједначили овај појам са појмом локалне самоуправе, што је, наравно, погрешно, јер је децентрализација административни, а самоуправа политички појам.

За разумевање појма децентрализације битно је имати на уму да је реч о државним функцијама, што суштински и формално условљава и односе између централних и локалних власти.

Другим речима, већ по самој дефиницији одређене функције и послови изворно припадају државним органима, али их они путем закона преносе на локалне органе, имајући у виду оквире које за то даје Устав као највиши закон једне државе.

У недостатку аргументације против Владиног предлога Закона о локалној самоуправи чули смо и низ неистина на рачун Владе народног јединства, а за рачун непријатеља наше земље, потенцирајући наводно принудно исељавање

Шингара из општина Медвеђа, Бујановац и Прешево.

Због јавности која прати рад ове Скупштине не могу а да не кажем да таквог исељавања заиста има, али је питање зашто и са којим циљем.

Зато што су припадници албанске националне мањине добили налог од шингтарских терориста са Косова и Метохије да заузимају имања и куће Срба који су били принуђени да напусте своја вековна огњишта пред терором Шингара и њихових помагача и ментора у лику НАТО-а.

Закључак је после оваквог упоређивања, сложите се, да су мере које предложени Закон о локалној самоуправи предвиђа за кршење законитости у уставности далеко блаже од изнетих, али и да оне у свим овим државама за које кажемо да имају развијену локалну самоуправу постоје, што је нормално, јер се ради о јавним пословима чије се обављање уређује посебним правним правилима.

Поштовани народни посланици, Влада Србије је после наведене расправе о предлогу Закона о локалној самоуправи још уверенија у то да је понудила Закон чији ће принципи знатно допринети унапређењу система локалне самоуправе, као и да су створене нормативне претпоставке да сваки грађанин у општини или граду у коме живи и ради, ефикасно и законито остварује и задовољава своје основне животне интересе и потребе, и због тога вас, наравно, позивам да се изјасните за Владиног предлог Закона о локалној самоуправи.

СПО ПОБЕГАО "СА МЕГДАНА"

Др Војислав Шешељ: Даме и господа народни посланици, ово што ћу сад да кажем тиче се више скупштинске процедуре и рада посланичких група, него што представља улажење у мериторност питања поводом предлога Посланичке групе Српског покрета обнове. Очекивали смо да, ако Посланичка група Српског покрета обнове поднесе иницијативу, ако та иницијатива буде прихваћена у Народној скупштини и уврштена у дневни ред, да присуствују седници и учествују у расправи.

Ми смо прихватили њихову иницијативу, иницијатива је уврштена у дневни ред, а њих нема. Ако сутра не дођу на седницу надлежног скупштинског одбора, како да се води дијалог између владајућих и опозиционих партија? Хоћемо ли се дописивати и разговарати језиком ултиматума, као што је то претпоставио овај њихов текст који је достављен као материјал народним посланицима? Какав је то дијалог? Да ли скупштинска мањина треба да диктира услове скупштинској већини? У ком то парламентарном систему на свету постоји? Треба ли неко да нам каже: или узмите, или оставите? То су наши услови, ако их прихватите, прихватите, ако их не прихватите, нема разговора. Ко је тај који може да диктира услове? Каквим то аргументима располаже?

Све су то питања на која, заправо, нема одговора због оваквог неозбиљног понашања.

Имали смо добру вољу, хтели смо да разговарамо о свему, а разговора нема, јер онај ко је разговор тражио упуцао се, изгледа, тог разговора и побегао.

Председник: Закључујем претрес Предлога закона у појединостима и молим народне посланике да поставе своје кар-

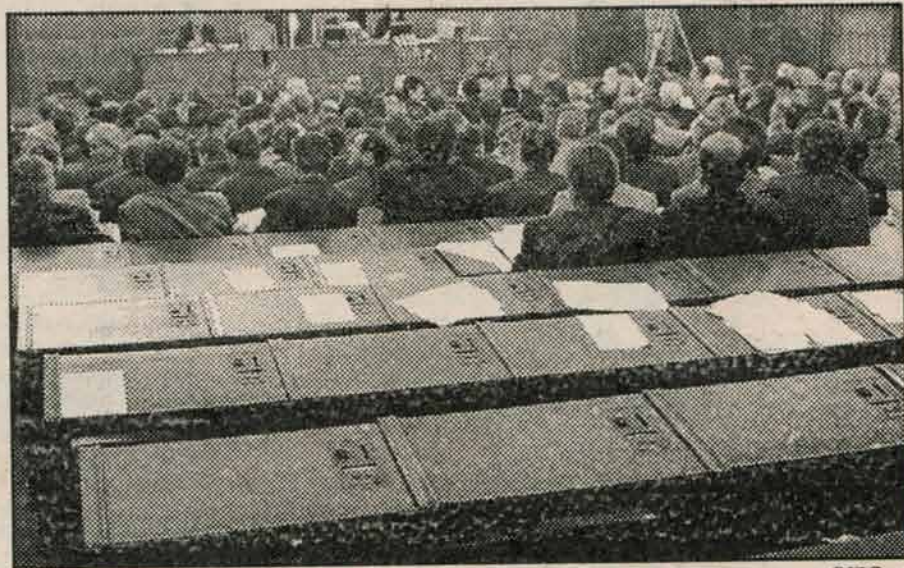
тице у посланичке јединице. Имамо кворум.

Стављам на гласање Предлог закона о локалној самоуправи, у целини.

Молим народне посланике да притисну одговарајући тастер.

За је гласало 176, нико није био против, уздржан један, сви посланици су гласали.

Констатујем да је Народна скупштина усвојила Предлог закона о локалној самоуправи.

Др Шешељ осудио неозбиљно понашање: празне клупе посланичке групе СПО-а

В АКТИВНОСТИ Владе народног јединства

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ISSN 0353-8389

ГОДИНА LV – БРОЈ 49

БЕОГРАД, 11. НОВЕМБАР 1999.

Цена овог броја 27 дина. (3 табака)
Годишња претплата 1.321,20 дина. (аконтација)
плус порез на промет. Рок за рекламацију 10 дана

ЗАКОН О ЛОКАЛНОЈ САМОУПРАВИ

778

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије,
доносим

У К А З О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ЛОКАЛНОЈ САМОУПРАВИ

Проглашава се Закон о локалној самоуправи, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на првој седници Другог редовног заседања Народне скупштине Републике Србије у 1999. години, одржаној 11. новембра 1999. године.

ПР број 32
У Београду, 11. новембра 1999. године

Председник Републике,
Милан Милутиновић, с.р.

ЗАКОН О ЛОКАЛНОЈ САМОУПРАВИ

Глава прва

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Локална самоуправа остварује се у општини, граду и граду Београду (у даљем тексту: јединица локалне самоуправе).

Члан 2.

О пословима локалне самоуправе одлучују грађани који имају бирачко право и пребивалиште на територији општине, у складу с уставом, законом и статутом јединице локалне самоуправе.

О пословима локалне самоуправе грађани одлучују преко својих изабраних представника у скупштини јединице локалне самоуправе, референдумом и остваривањем народне иницијативе, у складу са законом.

Члан 3.

Ради обављања послова из своје надлежности јединица локалне самоуправе образује скупштину јединице локалне самоуправе, извршни одбор и управу јединице локалне самоуправе.

Организација и рад органа јединице локалне самоуправе уређују се статутом, одлукама и другим актима јединице локалне самоуправе, у складу с уставом и законом.

Члан 4.

Јединица локалне самоуправе, преко својих органа, у складу са законом:

- 1) доноси у оквиру своје надлежности програм развоја и акте за његово остваривање;
- 2) доноси урбанистички план и акте за његово извршавање;
- 3) доноси буџет и завршни рачун;
- 4) уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности;
- 5) уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта и пословног простора;
- 6) обезбеђује услове за изградњу, одржавање и коришћење комуналних, инфраструктурних, стамбених, пословних и других објеката и уређује и обезбеђује услове за уређење и коришћење јавних површина и другог простора за одређене намене;
- 7) стара се о изградњи, одржавању, управљању и коришћењу локалних путева и улица и сеоских, пољских и других некатегорисаних путева;
- 8) стара се о задовољавању одређених потреба грађана у области просвете, културе и спорта;

9) стара се о задовољавању одређених потреба грађана у области здравствене заштите, социјалне заштите и друштвене бриге о деци и омладини;

10) стара се о задовољавању одређених потреба у области јавног обавештавања;

11) стара се о развоју угоститељства, занатства, туризма и трговине и уређује одређене услове за обављање делатности у тим областима;

12) стара се о заштити животне средине, коришћењу и унапређењу природних добара и подручја са лековитим природним својствима;

13) стара се о развоју села, заштити, коришћењу и уређењу пољопривредног земљишта и вода и уређује одређене услове у тим областима и у области заштите и унапређења животињског и биљног света;

14) обавља и друге послове од непосредног интереса за грађане у складу с уставом, законом и статутом јединице локалне самоуправе.

У циљу заштите грађана и материјалних добара од елементарних и других непогода општина организује заштиту грађана и материјалних добара од елементарних и других већин непогода (у даљем тексту: заштита грађана и материјалних добара).

Члан 5.

Јединица локалне самоуправе самостално обавља послове из свог делокруга у складу с уставом, законом и статутом.

За обављање послова из става 1. овог члана јединици локалне самоуправе припадају приходи утврђени законом.

Члан 6.

Јединица локалне самоуправе може обављање појединих послова поверити правном или физичком лицу или основати јавну службу, у складу са законом и статутом јединице локалне самоуправе.

Члан 7.

Јединици локалне самоуправе законом се може поверити обављање појединих послова из оквира права и дужности Републике.

За обављање поверених послова Република обезбеђује средства.

Члан 8.

У јединици локалне самоуправе могу се, ради задовољавања потреба од непосредног заједничког интереса за грађане на одређеном подручју, образовати месне заједнице.

Члан 9.

Положај и права органа и организација јединице локалне самоуправе, као и месних заједница, у погледу располагања и коришћења средстава у државној својини која они користе, остварују се у складу са законом.

Члан 10.

Јединице локалне самоуправе сарађују ради остваривања својих програма и планова развоја и задовољења других потреба од заједничког интереса и могу удруживати средства и образовати заједничке органе, организације и службе, ради њиховог остваривања.

Јединице локалне самоуправе могу образовати своја удружења и удруживати се у међународне организације локалних власти, као и сарађивати са одговарајућим јединицама локалних власти других земаља.

Члан 11.

Међусобни односи државних органа и органа јединице локалне самоуправе заснивају се на правима и обавезама који су утврђени уставом и законом.

Министарства остварују непосредни надзор над сагласношћу општих аката са законом и статутом и над радом органа јединица локалне самоуправе у складу с овим законом.

Члан 12.

Одлучивање грађана о пословима локалне самоуправе и остваривање права локалне самоуправе штите се у складу с овим законом.

Члан 13.

Јединица локалне самоуправе има статут.

Статутом јединице локалне самоуправе, у складу са законом, уређују се: послови јединице локалне самоуправе; број одборника скупштине јединице локалне самоуправе; организација, рад, надлежност и међусобни односи органа јединице локалне самоуправе; питања о којима грађани одлучују референдумом; услови за покретање народне иницијативе; службена употреба језика националних мањина, као и друга питања од интереса за јединицу локалне самоуправе.

Члан 14.

Јединица локалне самоуправе може имати симболе и свој дан, у складу с овим законом.

Јединица локалне самоуправе може установити јавна признања и додељивати награде и звања почасног грађанина, у складу са статутом.

Члан 15.

Јединица локалне самоуправе има буџет у коме исказује све своје приходе и расходе.

Члан 16.

Територија јединице локалне самоуправе уређује се законом.

Члан 17.

Јединица локалне самоуправе има својство правног лица.

Глава друга

ОПШТИНА Одељак први

Послови општине

1. Урбанистичко планирање и грађење

Члан 18.

Општина доноси урбанистичке планове и стара се о њиховом спровођењу.

Општина обезбеђује услове и организује обављање стручних послова урбанистичког планирања и прати стање уређења простора и насеља на својој територији.

Општина издаје урбанистичке дозволе, у складу са законом.

Члан 19.

Општина уређује и обезбеђује коришћење грађевинског земљишта, даје грађевинско земљиште на коришћење, утврђује накнаду за уређивање и коришћење грађевинског земљишта и стара се о његовом уређивању, унапређивању и заштити, у складу са законом.

Члан 20.

Општина, у складу са законом, уређује опште услове за уређење насеља на својој територији и коришћење јавних и других површина; одређује просторе за паркирање и уређује услове и начин њиховог коришћења и управљања; уређује начин одлагања комуналног отпада и одређује подручја на којима се могу обављати одређене врсте пословних делатности.

Општина, у складу са законом, уређује услове и начин изградње, односно постављања и уклањања објеката на јавним површинама у насељеним местима и на неизграђеном грађевинском земљишту и уређује услове за уклањање објеката који представљају непосредну опасност за живот и здравље људи, за суседне објекте и безбедност саобраћаја.

Члан 21.

Општина се стара о одржавању стамбених зграда и безбедности њиховог коришћења, у складу са законом.

Општина утврђује висину накнаде за одржавање стамбених зграда којима управља, као и критеријуме и начин плаћања трошкова одржавања пословних просторија и станова у којима се обавља пословна делатност, у складу са законом.

Члан 22.

Општина спроводи поступаке иселења бесправно уселених лица у станове и заједничке просторије у стамбеним зградама и обавља друге законом одређене послове у области становања.

2. Комуналне делатности

Члан 23.

Општина уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности, као и организационе, материјалне и друге услове за њихово обављање, у складу са законом.

Обављање комуналних делатности, изградњу и одржавање комуналних објеката и комуналне инфраструктуре, општина обезбеђује оснивањем јавног комуналног предузећа, односно друге организације или поверавањем другом предузећу или предузетнику обављање појединих од тих делатности или послова, у складу са законом.

Члан 24.

Општина, у складу са законом, уређује услове и начин организовања послова у вршењу комуналних делатности и посебне услове рада комуналних предузећа, начин усклађивања њиховог рада, посебне услове техничке и друге опремљености предузећа и других субјеката који обављају комуналну делатност, одређује комуналне делатности, односно послове чије се обављање може поверити другом предузећу или предузетнику и уређује услове и начин поверавања тих послова, као и друга питања везана за обављање комуналних делатности.

Члан 25.

Општина, у складу са законом, обезбеђује организационе и друге услове за преглед умрлих лица и стручно утврђивање времена и узрока смрти за лица умрла ван здравствене установе.

Општина, у складу са законом, одређује локацију и уређује услове изградње и одржавања гробаља, начин организовања послова на уређивању и одржавању гробаља, гробова и крематоријума и уређује услове и начин сахрањивања, као и начин организовања тих послова.

Општина обезбеђује заштиту и одржавање гробаља, споменика и спомен-обележја од значаја за културно-историјску традицију, ако њихова заштита и одржавање нису уређени другим прописима.

3. Путеви, улице, тргови и јавни превоз

Члан 26.

Општина обезбеђује услове изградње и одржавања улица и тргова, локалних путева, сеоских, пољских и других некатегорисаних путева у насељима, уређује и обезбеђује управљање тим путевима и улицама и одобрава њихову изградњу, у складу са законом.

Општина уређује и обезбеђује организацију и начин обављања јавног превоза путника који се обавља на територији општине и ауто-такси превоз, у складу са законом.

4. Култура

Члан 27.

Општина у области културе обезбеђује:

1) заштиту културних добара, осим културних добара од изузетног и великог значаја, развој уметничког стваралаштва;

2) организовање манифестација и обележавање јубилеја у области културе од значаја за општину и развој културно-уметничког аматеризма у општини;

3) услове за прикупљање, обраду, чување и давање на коришћење књига и других публикација и услове за рад библиотеке чији је она оснивач;

4) изградњу, реконструкцију и одржавање објеката установа културе у којима се остварују потребе културе у општини;

5) рад одржавање и остваривање програма установа културе од значаја за општину (установа заштите културних добара, библиотеке, позоришта, домови културе и сл.).

Општина може утврдити и друге облике задовољавања потреба грађана у култури.

5. Образовање

Члан 28.

Општина у области образовања обезбеђује:

1) изградњу, реконструкцију, инвестиционо и текуће одржавање основних и средњих школа;

2) опремање, материјалне трошкове и амортизацију основних и средњих школа;

3) превоз ученика који су настањени на удаљености већој од четири километра од седишта основне школе, а за ученике ометене у развоју обезбеђује превоз без обзира на удаљеност стана од школе;

4) превоз, исхрану и смештај деце ометене у развоју која похађају основну школу, ако на територији општине нема одговарајуће школе;

5) средстава за стручно усавршавање наставника, стручних сарадника и васпитача у основним и средњим школама.

6. Здравствена заштита

Члан 29.

Општина прати здравствено стање становништва на свом подручју и стара се о унапређивању услова којима се доприноси очувању и унапређивању здравља грађана у општини, у складу са законом.

7. Социјална заштита и друштвена брига о деци и омладини

Члан 30.

Општина у области социјалне заштите обезбеђује:

1) услове за саветодавни рад са породицом и децом и остваривање права на помоћ у кући и дневни боравак грађана којима су ови облици заштите потребни (стара лица, лица ометена у развоју и деца са поремећајима у понашању);

2) изградњу, доградњу, опремање и осавременивање објеката установа социјалне заштите чији је оснивач и услове за рад тих установа, којима се обезбеђује остваривање права у овој области из надлежности општине;

3) остваривање права на материјалну помоћ грађанима који се нађу у стању социјалне потребе (једнократна помоћ, опрема корисника за смештај у установу социјалне заштите или у другу породицу) и сах-рањивање незбринутих лица.

Општина, у складу са својим могућностима, помаже рад социјално-хуманитарних организација и грађана у обављању хуманитарне делатности.

Члан 31.

Општина у области друштвене бриге о деци обезбеђује:

1) остваривање права деце на боравак у предшколској установи, предшколско васпитање и образовање и превентивну здравствену заштиту деце предшколског узраста, боравак деце основношколског узраста у предшколским установама у складу са законом, одмор и рекреацију деце до петнаест година у дејим одмаралиштима, регресирање трошкова боравка деце у предшколским установама и одмора и рекреације деце;

2) одржавање, изградњу, доградњу и опремање објеката установа друштвене бриге о деци и омладини чији је оснивач и услове за рад тих установа којима се обезбеђује остваривање права у овој области из надлежности општине.

8. Спорт

Члан 32.

Општина у области спорта, у складу са законом, обезбеђује:

1) изградњу, одржавање и коришћење спортских објеката у којима се остварују потребе у области спорта у општини;

2) учешће у обезбеђењу реализације општинског и међуопштинског нивоа школских спортских такмичења;

3) посебне услове за повећање обухвата и квалитета рада са младим спортским талентима;

4) организацију и одржавање спортских такмичења и манифестација од значаја за општину;

5) услове за рад спортских стручњака у организацијама у области спорта на територији општине.

9. Туризам, угоститељство, занатство и трговина

Члан 33.

Општина се стара о развоју туризма на својој територији, обезбеђује услове за уређење туристичких места и развој и унапређење комуналних, спортско-рекреативних и других делатности које доприносе развоју туризма, као и услове за организовање туристичко-информативне и пропагандне делатности, у складу са законом.

Општина се стара о развоју и унапређивању угоститељства, занатства и трговине и уређује радно време и друге услове њиховог рада и пословања којима се обезбеђује задовољавање потреба грађана у обављању тих делатности, у складу са законом.

10. Заштита природних добара и животне средине

Члан 34.

Општина у области заштите, у складу са законом:

1) доноси основе заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта и стара се о њиховом спровођењу;

2) одређује ерозивна подручја и прописује противерозивне мере;

3) стара се о коришћењу папњака;

4) одлучује о привођењу папњака другој култури.

Члан 35.

Општина у области заштите вода, у складу са законом:

1) утврђује услове коришћења и начин управљања природним језерима, изворима, јавним бунарима и јавним чесмама и стара се о њиховој заштити;

2) уређује опште услове и начин изградње и одржавање водовода у сеоским насељима;

3) стара се о њиховом коришћењу и утврђује санитарно-техничке услове за испуштање отпадних вода.

Општина утврђује водопривредне услове, издаје водопривредне сагласности и водопривредне дозволе за објекте и радове одређене законом.

Члан 36.

Општина се стара и обезбеђује услове за очување, коришћење и унапређење подручја са природним лековитим својствима и управља подручјима са природним лековитим својствима на којима је успостављен посебан режим заштите.

Члан 37.

Општина у области заштите животне средине, у складу са законом:

1) уређује граничне вредности емисије за поједине штетне и опасне материје у случајевима утврђеним законом;

2) објављује податке о стању квалитета ваздуха;

3) стара се о побољшању квалитета ваздуха и санацији за подручја са угроженим квалитетом ваздуха и предузима одговарајуће мере;

4) предузима мере за заштиту од буке и обезбеђује њено систематско мерење.

Општина се стара о очувању природних вредности на својој територији и доноси акт о стављању под заштиту одређеног природног добра, у складу са законом.

Члан 38.

Општина уређује и обезбеђује одређене услове за држање и заштиту домаћих животиња и утврђује мере за њихово организовано и нешкодљиво уклањање, обезбеђује услове карантина за животиње у унутрашњем промету.

Члан 39.

Општина, у области сточарства, у складу са законом:

1) утврђује испуњеност услова за обављање одређених послова на обезбеђивању квалитета стоке;

2) води евиденцију о квалитетним и одабраним мушким приплодним грлима;

3) уређује услове и начин држања пчела и постављање пчелињака;

4) одређује подручја за селекцију пчела;

5) обавља друге послове на унапређењу сточарства.

11. Јавно обавештавање

Члан 40.

Општина се стара о обавештавању о питањима од значаја за живот и рад грађана у општини.

12. Заштита грађана и материјалних добара од елементарних и других већих непогода

Члан 41.

Општина, у области заштите грађана и материјалних добара од елементарних и других већих непогода, у складу са законом:

- 1) врши процену могуће угрожености од елементарних и других већих непогода;
  - 2) утврђује превентивне мере за случај непосредне опасности од елементарних и других већих непогода;
  - 3) утврђује мере кад наступи елементарна или друга већа непогода;
  - 4) утврђује мере за ублажавање и отклањање непосредних последица од елементарних и других већих непогода.
- Општина сарађује међусобно и са државним органима, предузећима, установама и другим организацијама ради остваривања циљева заштите грађана и материјалних добара од елементарних и других већих непогодан.

Члан 42.

Републички орган надлежан за послове заштите грађана и материјалних добара од елементарних и других већих непогода усклађује организацију и мере заштите кад је угрожено подручје више општина, односно кад прети опасност да наступи ненадокнадива штета.

13. Правна помоћ

Члан 43.

Општина може организовати службу за пружање правне помоћи грађанима на својој територији (у даљем тексту: служба правне помоћи).

Висина накнаде за услуге које пружа служба правне помоћи не може бити већа од накнаде прописане тарифом о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката (адвокатском тарифом).

Послове правне помоћи могу вршити лица која имају завршен правни факултет и положен правосудни испит.

Одељак други

Поверени послови

Члан 44.

Општини се законом може поверити вршење послова државне управе из оквира права и дужности Републике.

При поверавању послова државне управе општинама полази се нарочито од: врсте, садржине и обима послова; могућности ефикаснијег, непосреднијег и бржег решавања о правима и обавезама грађана на локалном нивоу; од величине територије општине; њене економске снаге; броја становника и способности органа општине да успешно обављају поверене послове.

Члан 45.

Средства за финансирање поверених послова општини утврђују се у буџету Републике.

Висина средстава из става 1. овог члана, утврђује се у зависности од врсте, сложености и обима поверених послова.

Захтев за обезбеђење средстава за финансирање поверених послова општина доставља надлежном министарству.

Садржину захтева из става 3. овог члана и рокове за њихово подношење, као и методологију и начин утврђивања обима средстава за вршење поверених послова прописује министар надлежан за послове финансија.

Одељак трећи

Финансирање послова општине

1. Извори прихода

Члан 46.

Средства за финансирање послова општине обезбеђују се у буџету општине.

Средства буџета општине обезбеђују се из јавних прихода, у складу са законом.

У буџету општине одвојено се исказују и воде средства пренета из буџета Републике за финансирање поверених послова.

Члан 47.

Послови општине финансирају се из пореза, такса, накнада и осталих јавних прихода, у складу са законом.

Општини припадају и локални јавни приходи утврђени законом.

За задовољавање потреба грађана у општини или њеном делу средства се могу прикупљати и самодоприносом.

а) Финансирање из пореза, такса, накнада и осталих јавних прихода

Члан 48.

Општини припадају средства по основу пореза који се остваре на њеној територији и то:

- 1) порез на доходак грађана:
  - (1) на приходе од пољопривреде и шумарства;
  - (2) 5% на лична примања;
- 2) порез на наслеђе и поклон;
- 3) порез на пренос апсолутних права (промет непокретности и права);
- 4) порез на имовину:
  - (1) на земљиште;
  - (2) 25% пореза на другу имовину;
- 5) део пореза на промет производа и услуга одређеног за финансирање јавних расхода у Републици, оствареног на територији општине.

Део пореза на промет из става 1. тачка 5) овог члана утврђује се посебним законом полазећи нарочито од величине територије општине, броја становника, степена развијености, стопе природног прираштаја, миграционих кретања и географског положаја (приграничне општине, општине на брдско-планинском подручју и др.).

Члан 49.

Законом се утврђује укупан годишњи обим средстава који припада општини по основу јавних прихода из члана 47. став 1. овог закона полазећи од критеријума утврђених у члану 48. став 2. овог закона и општег биланса јавних прихода и јавних расхода.

Кад се наплатом прихода из члана 47. став 1. овог закона оствари укупан обим средстава у смислу става 1. овог члана, престаје пренос средстава на рачун општине остварених од пореза на промет производа и услуга, осим средстава из члана 50. став 1. тачка 3), члана 176. став 2. и члана 185. став 2. овог закона.

Кад се у општини не остваре средства у укупном износу утврђеном у смислу става 1. овог члана, општини се из буџета Републике обезбеђују средства до тог износа.

Члан 50.

Општини, поред прихода из члана 48. овог закона, припадају и:

- 1) део боравишне таксе утврђен посебним законом;
- 2) део накнаде утврђен посебним законом за:
- (1) коришћење добара од општег интереса на територији општине;
- (2) коришћење природног лековитог фактора;
- 3) 5% пореза на промет производа и услуга одређених за финансирање јавних расхода у Републици, оствареног на територији општине;
- 4) остали јавни приходи, у складу са законом.

б) Локални јавни приходи

Члан 51.

Локални јавни приходи у смислу члана 47. став 2. овог закона, јесу:

- 1) општинске административне таксе;
- 2) локална комунална такса;
- 3) накнада за коришћење комуналних добара од општег интереса;
- 4) накнада за коришћење градског грађевинског земљишта;
- 5) накнада за изградњу, одржавање и коришћење локалних путева и улица и других јавних објеката од општинског значаја;
- 6) приход који остваре општински органи и организације;
- 7) део прихода од давања у закуп непокретности у државној својини које користи, у складу са законом;
- 8) новчане казне изречене у прекршајном поступку за прекршаје прописане актом општине, као и одузета имовинска корист у том поступку;
- 9) остали локални јавни приходи, у складу са законом.

Члан 52.

Локалне комуналне таксе могу се увести за коришћење права, предмета и услуга.

Члан 53.

Обвезник локалне комуналне таксе јесте корисник права, предмета и услуге за чије је коришћење прописано плаћање локалне комуналне таксе.

Члан 54.

Таксена обавеза настаје даном почетка коришћења права, предмета или услуге за чије је коришћење прописано плаћање локалне комуналне таксе.

Члан 55.

Локалне комуналне таксе могу се увести за:

- 1) коришћење простора на јавним површинама или испред пословних просторија у пословне сврхе, осим ради продаје штампе, књига и других публикација;
- 2) држање средстава за игру (билијар, томбола и сл.);
- 3) приређивање музичког програма у угоститељским објектима;
- 4) истицање фирме на пословном простору;
- 5) коришћење витрина ради излагања робе ван пословне просторије;
- 6) коришћење рекламних паноа;
- 7) коришћење простора за паркирање друмских моторних и прикључних возила на уређеним и обележеним местима;
- 8) коришћење слободних површина за кампове, постављање шатора или друге облике привременог коришћења;
- 9) држање и коришћење пловних постројења и пловних направа на води, осим пристана који се користе у пограничном речном саобраћају;
- 10) држање и коришћење чамаца и сплавова на води, осим чамаца које користе организације које одржавају и обележавају пловне путеве;
- 11) држање ресторана и других угоститељских и забавних објеката на води;

- 12) коришћење обале у пословне сврхе;
  - 13) држање моторних друмских и прикључних возила, осим пољопривредних возила и машина;
  - 14) држање кућних животиња;
  - 15) изградњу грађевинских објеката.
- Локалне комуналне таксе не плаћају се за коришћење права, предмета и услуга од стране државних органа и организација, органа и организација територијалне аутономије и јединица локалне самоуправе.

Члан 56.

Фирма, у смислу овог закона, јесте сваки истакнути назив или име које упућује на то да правно или физичко лице обавља делатност.

Ако се на једном објекту налази више истакнутих фирми истог обвезника, такса се плаћа само за једну фирму.

Члан 57.

Скупштина општине може утврђивати локалне комуналне таксе у различитој висини по деловима територије општине, односно зонама у којима се налазе објекти, површине, односно предмети или врше услуге за које се плаћају таксе.

Члан 58.

Локалне комуналне таксе из члана 55. тач. 4), 5), 9), 10), 11), 13), 14) и 15) овог закона утврђују се у годишњем износу, из тачке 12) у дневном износу, а из тач. 1), 2), 3), 6), 7) и 8) утврђују се сразмерно времену коришћења права, предмета или услуга.

Члан 59.

Актом о увођењу локалне комуналне таксе утврђују се висина, олакшице, рокови и начин плаћања локалне комуналне таксе.

Члан 60.

Комунална добра од општег интереса (у даљем тексту: комунална добра) у смислу овог закона, јесу: улице, тргови, објекти јавне расвете, аутобуске и железничке станице, паркови, зелене и рекреативне површине (јавне зелене површине, зелене површине поред стамбених зграда у блоковима зграда, површине за рекреацију, отворене плаже, уређене обале река и језера, заштитно зеленило и сл.).

Члан 61.

Накнада за коришћење комуналних добара утврђује се према основици коју чине исплаћена лична примања, нето приход од самосталне делатности, нето приход од ауторских права, патената и техничких унапређења и катастарски приход, утврђени у складу са законом којим се уређује порез на доходак грађана.

Предузетници плаћају накнаду из става 1. овог члана на основицу на коју плаћају допринос за обавезно социјално осигурање.

Члан 62.

Ако основицу чине примања, односно приходи на које се плаћа порез по одбитку, накнаду за коришћење комуналних добара плаћа исплатилац тих примања, односно прихода на терет трошкова пословања.

Кад се накнада за коришћење комуналних добара утврђује решењем надлежног пореског органа, накнаду плаћа обвезник из оствареног прихода.

Накнада за коришћење комуналних добара од општег интереса уплаћује се на прописане рачуне општина који се воде код Народне банке Југославије – Завода за обрачун и плаћање.

Накнада из става 3. овог члана уплаћује се у корист рачуна општине у којој запослени има пребивалиште, односно боравиште.

Члан 63.

Накнада за коришћење комуналних добара плаћа се по стопи која не може бити већа од 1%.

Накнада за коришћење комуналних добара, може се, по претходно прибављеној сагласности Владе, увећати највише до 5%.

Члан 64.

Актом о увођењу накнаде за коришћење комуналних добара утврђује се висина, олакшице, рокови и начин плаћања накнаде.

Члан 65.

У погледу начина утврђивања локалних комуналних такса и накнада за коришћење комуналних добара, обрачунавања, застарелости, наплате, рокова за плаћање, обрачуна камате и осталог што није посебно прописано овим законом, сходно се примењују одредбе закона којим се уређује порез на доходак грађана, ако овим законом није друкчије одређено.

в) Самодопринос

Члан 66.

Одлуку о самодоприносу (у даљем тексту: одлука) грађани доносе референдумом или давањем писмене изјаве, у складу са прописима којима је уређен поступак непосредног изјашњавања грађана, ако овим законом није друкчије одређено.

О облику и начину непосредног изјашњавања грађана одлучује скупштина општине.

Члан 67.

Одлука садржи нарочито податке који се односе на:

- 1) потребе, односно намене за које се средства прикупљају;
- 2) подручје на коме се средства прикупљају;
- 3) време за које се прикупљају средства;
- 4) укупан износ средстава која се прикупљају;
- 5) обвезнике, начин и рокове извршавања самодоприноса, као и лица која се ослобађају те обавезе;
- 6) висину самодоприноса (основица, пропорционална стопа и др.);
- 7) начин коришћења средстава;
- 8) начин вођења евиденције о средствима;
- 9) износ и јединицу мере прерачунавања када се самодопринос изражава у раду, превозничким и другим услугама;
- 10) начин остваривања надзора грађана у наменском коришћењу средстава;
- 11) начин враћања средстава која се остваре изнад износа који је одлуком одређен.

Ако се одлука доноси давањем писмене изјаве грађана, одлука садржи и рок до кога се те изјаве могу дати.

Члан 68.

Скупштина општине утврђује предлог одлуке на начин и у поступку предвиђеним за доношење статута општине.

Иницијативу за доношење одлуке грађани, односно одборници подносе у складу са статутом.

Уз иницијативу се подноси и програм којим се утврђују извори и начин обезбеђивања укупних финансијских средстава за реализацију пројекта који је предмет одлуке.

Члан 69.

Одлуку доносе пунолетни грађани чије је пребивалиште на подручју на коме се средства прикупљају.

Одлуку из става 1. овог члана доносе и пунолетни грађани који немају пребивалиште на подручју на коме се средства прикупљају кад на том подручју имају непокретну имовину, а средства намењена за коју се прикупљају побољшавају услове за коришћење те имовине (изградња путева, комуналних објеката и сл.).

Одлука се сматра донетом када се за њу изјасни већина од укупног броја грађана из ст. 1. и 2. овог члана.

Члан 70.

Одлука се објављује на начин на који се објављују прописи општине.

Одлука са списком грађана на које се самодопринос односи доставља се исплатиоцу чије је седиште ван подручја на коме се средства прикупљају.

Члан 71.

Самодопринос се може изразити у новцу, роби, раду, превозничким и другим услугама, зависно од потреба и могућности грађана.

За грађане из члана 69. став 2. овог закона самодопринос се утврђује према вредности имовине, односно прихода од те имовине.

Члан 72.

Ако одлуком није друкчије одређено, а основице за извршавање самодоприноса чине зараде, односно плате, остала примања која имају карактер личних примања, односно прихода, пензије остварене у земљи и иностранству, приходи од имовине и имовинских права и вредност имовине, самодопринос се обрачунава на основу одговарајућих примања и прихода, односно имовине утврђене у складу са прописом којим се уређује опорезивање одговарајућих прихода, односно имовине по умањењу плаћених пореза и доприноса, а код пензија на висину пензије.

Члан 73.

Самодопринос у новцу не може се увести на примања која се према одредбама закона којима се уређује порез на доходак грађана изузимају из дохотка грађана, осим на пензије остварене у земљи и иностранству.

Члан 74.

Обрачун и наплата самодоприноса врши се на начин и у роковима одређеним одлуком.

Ако се обрачун и извршење наплате одлуком не уреде на други начин, обрачун и наплату самодоприноса из личног примања, од ауторских права, патената и техничких унапређења и других личних примања, односно прихода на које се плаћа порез у проценту од сваког оствареног бруто прихода, дужни су да врше исплатиоци тих личних примања, односно прихода, истовремено са уплатом одговарајућих пореза и доприноса, а и пензија – у часу њихове исплате.

Члан 75.

Ако одлуком није друкчије уређено, у погледу принудне наплате, казни, камате, повраћаја и застарелости самодоприноса примењују се одредбе закона којим се уређује порез на доходак грађана.

Члан 76.

Новчана средства која се прикупљају на основу одлуке о самодоприносу воде се на посебном рачуну.

2. Располагање и коришћење прихода општине

Члан 77.

Општина, у складу са законом, одлучује о висини средстава за остваривање потреба из члана 4. овог закона.

Захтев за обезбеђивање средстава у буџету општине подноси се у року који утврди општина.

Члан 78.

Корисници средстава буџета општине дужни су да на захтев општине, а најмање једанпут годишње, подносе извештај о свом раду и остваривању програма или делова програма и коришћењу средстава буџета општине.

Општина врши надзор над наменским коришћењем средстава корисника буџета и на захтев надлежног министарства, а најмање једном годишње, подноси извештај о остваривању програма организација које се финансирају из буџета општине и коришћењу средстава за те намене.

Члан 79.

Општина даје сагласност на опште акте организација чији се рад финансира из буџета општине, којима се утврђује број и структура запослених и даје сагласност на број и структуру запослених и других лица која се ангажују на остваривању програма или делова програма корисника буџета општине.

Одељак четврти

Организација и рад општинских органа

1. Скупштина општине

Члан 80.

Скупштина општине, у складу са законом:

1) доноси статут општине, пословник, програм развоја, буџет и завршни рачун;

2) доноси урбанистичке планове, уређује коришћење грађевинског земљишта;

3) уређује опште услове за уређење насеља на својој територији, коришћење јавних и других површина и услове и начин коришћења простора за паркирање;

4) уређује услове и начин изградње, односно постављања и уклањања објеката на јавним површинама у насељеним местима и на неизграђеном грађевинском земљишту, уређује услове за уклањање објеката који представљају непосредну опасност за живот и здравље људи, за суседне објекте и безбедност саобраћаја;

5) одређује подручја на којима се могу обављати одређене врсте пословних делатности, као и начин одлагања комуналног отпада;

6) уређује и обезбеђује обављање комуналних делатности и њихов развој, уређује услове и начин организовања послова у вршењу комуналних делатности, као и друга питања везана за обављање комуналних делатности;

7) утврђује накнаду за уређивање и накнаду за коришћење грађевинског земљишта, утврђује висину накнаде за одржавање стамбених зграда којима управља, као и критеријуме и начин плаћања трошкова одржавања пословних просторија и станова у којима се обавља пословна делатност, утврђује накнаду за коришћење комуналних добара,

8) уводи локалне комуналне таксе;

9) уређује услове изградње и одржавања улица и тргова, локалних путева, сеоских, пољских и других некатегорисаних путева у насељима, уређује управљање тим путевима и улицама и одобрава њихову изградњу;

10) уређује организацију и начин обављања јавног превоза путника који се обавља на територији општине;

11) уређује изградњу, реконструкцију, инвестиционо и текуће одржавање основних и средњих школа, обезбеђује опремање, материјалне трошкове и амортизацију основних и средњих школа;

12) уређује услове и начин обезбеђивања превоза ученика који су настањени на удаљености већој од четири километра од седишта основне школе, а за ученике ометене у развоју уређује превоз без обзира на удаљеност стана од школе, превоз, исхрану и смештај деце ометене у развоју која похађају основну школу, ако на територији општине нема одговарајуће школе;

13) оснива установе социјалне заштите и друштвене бриге о деци и обезбеђује њихову изградњу, доградњу, опремање и осавременивање и услове за рад тих установа;

14) одређује локацију и уређује услове изградње, заштите и одржавања гробаља, уређује услове и начин сахрањивања и начин организовања тих послова, односно одржавање споменика и спомен-обележја од значаја за културно-историјску традицију;

15) доноси основе заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта и стара се о њиховом спровођењу; одређује ерозивна подручја и прописује противерозивне мере;

16) уређује опште услове и начин изградње и одржавање водовода у сеоским насељима;

17) доноси акт о стављању под заштиту одређеног природног добра;

18) расписује општински референдум, одлучује о предлозима садржаним у народној иницијативи и утврђује предлог одлуке о самодоприносу;

19) оснива општинске органе, организације и службе утврђене статутом општине;

20) бира и разрешава председника и потпредседника скупштине општине, председника и чланове извршног одбора;

21) поставља и разрешава секретара скупштине општине, а ако је образовано више органа општинске управе и секретара органа општинске управе,

22) именује и разрешава управни и надзорни одбор, поставља и разрешава директоре организација чији је оснивач и даје сагласност на њихове опште акте;

23) врши надзор над радом општинских органа, јавних предузећа и служби;

24) обезбеђује услове за уређење туристичких места и развој и унапређење комуналних, спортско-рекреативних и других делатности које доприносе развоју туризма, као и услове за организовање туристичко-информативне и пропагандне делатности;

25) уређује радно време угоститељских, трговинских и занатских објеката и друге услове њиховог рада и пословања, утврђује услове коришћења и начин управљања природним језерима, изворима, јавним бунарима и чесмама, одлучује о привођењу пашњака другој култури;

26) уређује услове за држање и заштиту домаћих животиња и обезбеђује услове карантина за животиње у унутрашњем промету;

27) утврђује мере за случај непосредне опасности од елементарних непогода и одређује мере за ублажавање и отклањање непосредних последица од елементарних непогода;

28) обезбеђује заштиту културних добара, осим културних добара од изузетног и великог значаја и развој уметничког стваралаштва;

29) оснива библиотеке и обезбеђује услове за прикупљање, обраду, чување и давање на коришћење књига и других публикација и услове за рад;

30) обезбеђује изградњу, реконструкцију и одржавање објеката установа културе чији је оснивач у којима се остварују потребе културе грађана у општини, обезбеђује рад, одржавање и остваривање програма установа културе од значаја за општину (установа заштите културних добара, библиотеке, позоришта, домови културе и сл.);

31) обезбеђује изградњу, одржавање и коришћење спортских објеката, доноси одлуке о организовању и одржавању спортских такмичења и манифестација од значаја за општи-

ну, обезбеђује услове за рад спортских стручњака у организацијама у области спорта на територији општине;

32) обавља и друге послове утврђене законом и статутом општине.

Члан 81.

Скупштина општине је представничко тело грађана које сачињавају одборници изабрани на непосредним изборима, тајним гласањем.

Број одборника у скупштини општине утврђује се статутом, полазећи од укупног броја становника у општини, с тим што не може бити мањи од 25, ни већи од 90.

Члан 82.

Одборници имају право да од општинских органа, организација и служби добијају обавештења потребна за обављање њихове функције, као и да покрећу питања из надлежности скупштине општине.

Члан 83.

Одборник не може бити позван на кривичну одговорност, притворен или кажњен за изражено мишљење или давање гласа у скупштини општине.

Члан 84.

Председник скупштине општине организује рад скупштине, сазива и председава њеним седницама и обавља друге послове утврђене законом и статутом јединице локалне самоуправе.

Председник скупштине општине бира се из реда одборника, на време од четири године, тајним гласањем, већином гласова од укупног броја одборника скупштине општине.

Мандат председника скупштине општине продужава се за време ратног стања све док траје ратно стање, односно док се не створе услови за избор на ову функцију.

Председник скупштине општине може бити разрешен и пре истека времена за које је изабран, на исти начин на који је биран.

Члан 85.

Скупштина општине има и потпредседника који замењује председника у случају кад је председник одсутан или спречен да обавља своју функцију.

Потпредседник скупштине општине бира се и разрешава на исти начин као и председник.

Члан 86.

Скупштина општине има секретара који се стара о обављању стручних послова у вези са сазивањем и одржавањем седница скупштине и врши друге послове утврђене статутом и другим актима општине.

Секретар скупштине општине је истовремено и секретар општинске управе, у складу са овим законом.

Секретар се поставља на предлог председника скупштине општине, на четири године, односно до истека мандата скупштине општине и може бити поново постављен.

За секретара скупштине општине може бити постављено лице које има завршен правни факултет, положен стручни испит за рад у органима државне управе и најмање шест година радног искуства.

Секретару скупштине општине престаје мандат пре истека времена на које је постављен разрешењем, распуштањем скупштине општине, на лични захтев или ако испуни услове за остваривање права на старосну пензију утврђене законом.

Кад секретару скупштине општине престане мандат због истека мандата скупштине општине, односно због њеног распуштања, он наставља да обавља послове секретара општинске управе, до постављења новог секретара скупштине општине.

Секретар скупштине општине може бити разрешен и пре истека времена на које је постављен на образложен предлог председника скупштине општине, најмање трећине одборника или извршног одбора.

Члан 87.

Скупштина општине може да одлучује ако седници присуствује већина од укупног броја одборника.

Скупштина општине одлучује већином гласова присутних одборника, ако законом или статутом општине за поједина питања није предвиђена друга већина.

Седнице скупштине општине сазива председник скупштине општине по потреби, а најмање једанпут у три месеца.

Председник скупштине општине је дужан да седницу сазове кад то писмено затражи најмање трећина од укупног броја одборника или извршни одбор, и то у року од десет дана од дана подношења захтева.

Ако председник скупштине општине не сазове седницу у случајевима из става 4. овог члана, седницу може сазвати једна трећина одборника или извршни одбор на начин утврђен статутом, односно другим актом општине.

Члан 88.

Седнице скупштине општине су јавне, осим у случајевима утврђеним статутом општине.

2. Извршни одбор

Члан 89.

Извршни одбор:

1) извршава одлуке и друге акте скупштине општине, односно стара се о њиховом извршењу;

2) одлучује о појединим питањима из члана 80. тачка 23) овог закона за које га скупштина општине овласти;

3) предлаже начин решавања појединих питања о којима одлучује скупштина општине, као и акте које скупштина доноси;

4) врши надзор над радом општинске управе и поништава или укида акте општинске управе који нису у сагласности са законом, статутом, односно општинском одлуком;

5) у случају ратног стања, доноси акте из надлежности скупштине општине с тим што је дужан да их поднесе на потврду скупштини општине чим она буде у могућности да се састане;

6) кад скупштина општине не заседа на предлог председника скупштине општине именује и разрешава лица која именује и разрешава скупштина општине с тим што је дужан да акте о именовању и разрешењу поднесе скупштини општине на потврду на првом наредном заседању;

7) врши и друге послове утврђене статутом и другим актима општине.

Члан 90.

Извршни одбор сачињавају председник и одређени број чланова.

Мандат председника и чланова извршног одбора траје четири године, односно до престанка мандата скупштине општине.

Мандат председника и чланова извршног одбора за време ратног стања се продужава док траје ратно стање, односно док се не створе услови за избор на ове функције.

Председник скупштине општине предлаже кандидата за председника извршног одбора.

Кандидат за председника извршног одбора у сагласности са председником скупштине општине предлаже кандидате за чланове извршног одбора.

Председник и чланови извршног одбора могу истовремено бити и одборници скупштине општине.

Члан 91.

Извршни одбор за свој рад одговара скупштини општине. Извршни одбор редовно извештава скупштину општине, по сопственој иницијативи или на њен захтев, о извршавању одлука и других аката скупштине општине.

Извршни одбор или поједини његови чланови могу се разрешити пре истека времена на које су бирани, на образложен предлог председника извршног одбора или најмање трећине одборника, на исти начин на који су изабрани.

Извршни одбор који је разрешен, или је поднео оставку, или му је престао мандат због распуштања скупштине услед расписивања превремених избора, остаје на дужности до избора новог извршног одбора.

3. Општинска управа

Члан 92.

Општинска управа:

- 1) непосредно извршава прописе и друге акте скупштине општине и извршног одбора;
- 2) обавља стручне и друге послове које утврде скупштина општине и извршни одбор;
- 3) обавља послове управног надзора над извршавањем прописа и других општих аката скупштине општине и извршног одбора.

Општинска управа извршава републичке законе и друге прописе чије је извршавање поверено општини.

Овлашћења у погледу вршења послова из своје надлежности, општинска управа остварује у складу са општим актима општине, применом закона и других прописа.

Члан 93.

Општинска управа образује се као јединствен орган, а може се образовати и више органа општинске управе у општини која има преко 60.000 становника.

Члан 94.

Општинска управа у обављању управног надзора над извршавањем прописа и других општих аката скупштине општине може:

- 1) наложити решењем извршење мера и радњи уз одређивање за то потребног рока;
- 2) изрећи мандатну казну;
- 3) поднети пријаву надлежном органу за учињено кривично дело или привредни преступ и поднети захтев за покретање прекршајног поступка;
- 4) издати привремено наређење, односно забрану;
- 5) обавестити други орган ако постоје разлози за предузимање мера за које је тај орган надлежан;
- 6) може предузети и друге мере за које је овлашћена законом, односно у складу са законом.

Овлашћења и организација за обављање послова из става 1. овог закона ближе се уређују актом скупштине општине.

За обављање послова управног надзора из става 1. овог члана може се образовати општинска инспекција.

Општинска инспекција може, за обављање послова из свог делокруга, имати униформу са ознакама.

Министарство надлежно за послове локалне самоуправе даје сагласност на општи акт којим се уређује изглед униформе и ознака општинске инспекције.

Члан 95.

Рађом општинске управе руководи секретар скупштине општине, као секретар општинске управе, кад је општинска управа образована као јединствен орган.

Кад је у општинској управи образовано више органа, радом појединог органа руководи секретар органа општинске управе.

Члан 96.

У погледу услова и начина постављења, као и трајања и престанка мандата, на секретара органа општинске управе

примењују се одредбе овог закона које се односе на секретара скупштине општине.

Изузетно, за секретара органа општинске управе може бити постављено лице које нема завршен правни факултет, већ има одговарајућу високу стручну спрему у односу на делокруг органа за који се поставља.

Ако се за секретара општинске управе, односно секретара органа општинске управе постави лице које не испуњава услове прописане овим законом, министарство надлежно за послове локалне самоуправе упозориће на то скупштину општине.

Ако скупштина општине не поништи акт о постављењу у року од месец дана од дана пријема упозорења, тај акт поништиће министарство надлежно за послове локалне самоуправе.

Члан 97.

За свој рад и рад општинске управе секретар општинске управе и секретар органа општинске управе одговарају скупштини општине и извршном одбору.

Члан 98.

Акт о организацији општинске управе доноси скупштина општине.

У општинској управи образованој као јединствен орган, образују се унутрашње организационе јединице, у складу са врстом и обимом послова које орган обавља.

Акто унутрашњој организацији и систематизацији послова и задатака у општинској управи, односно у органу општинске управе доноси лице које руководи општинском управом, односно органом општинске управе, уз претходну сагласност извршног одбора.

Члан 99.

Извршни одбор решава сукоб надлежности између општинске управе и предузећа, установа и других организација, кад на основу одлуке скупштине општине одлучују о појединачним правима грађана, правних лица или других странака, као и између органа општинске управе.

Секретар општинске управе решава сукоб надлежности између организационих јединица општинске управе.

Члан 100.

У поступку пред органима општине у коме се решава о правима, обавезама и правним интересима грађана, правних лица и других странака, примењују се одредбе закона којим се уређује општи управни поступак.

По жалби против решења општинске управе у пословима општине решава извршни одбор, ако актом општине није одређена надлежност скупштине општине.

Члан 101.

О изузећу службеног лица у општинској управи решава секретар општинске управе, о изузећу службеног лица у органу општинске управе решава секретар органа општинске управе, а о изузећу секретара општинске управе, односно секретара органа општинске управе, решава извршни одбор скупштине општине.

Члан 102.

Послове општинске управе који се односе на остваривање права, обавеза и правних интереса грађана, правних лица и других странака, могу обављати лица која имају прописану школску спрему, положен стручни испит за рад у органима државне управе и, кад је то одређено прописом, одговарајуће радно искуство.

Члан 103.

У погледу права, обавеза и одговорности запослених у општинској управи примењују се одредбе закона и других прописа о запосленима у државним органима.

Звања и занимања запослених и услови за њихово стицање, платне групе и коефицијенти за утврђивање плата, разврставање звања и занимања у оквиру утврђених плат-

них група, као и распоређивање запослених и постављених лица, утврђују се актом о општинској управи, у складу са прописима који се примењују на запослене у државним органима.

4. Састав, организација и начин рада органа у одређеним јединицама локалне самоуправе

Члан 104.

У општинама: Витина, Вучитри, Глоговац, Гњилане, Гора, Дечани, Баковица, Звечан, Зубин Поток, Исток, Качаник, Клина, Косово Поље, Косовска Каменица, Косовска Митровица, Лепосавић, Липљан, Ново Брдо, Обилић, Ораховац, Пећ, Подујево, Призрен, Србица, Сува Река, Урошевцац, Штимље и Штрпце, као и у граду Приштини, скупштину општине, односно града, чине већа националности и већа национално неопређених грађана.

Већа националности су: веће националности Срба и Црногораца, веће националности Албанаца, веће национално неопређених грађана и других националних заједница, у складу са статутом општине.

Члан 105.

Статутом општине утврђује се број одборника за свако веће, с тим што веће може да има најмање три, а највише двадесет одборника.

Члан 106.

Већа имају председника који се бира из реда одборника у том већу на време од четири године, тајним гласањем, већином гласова од укупног броја одборника у том већу.

Већа имају и потпредседника који замењује председника у случају кад је председник одсутан или спречен да обавља своју функцију.

Председник већа се бира и разрешава на исти начин као и председник.

Члан 107.

Скупштина општине одлучује на заједничким седницама свих већа, ако није овим законом другачије одређено.

Скупштина општине може пуноважно одлучивати ако седнице присуствује већина одборника сваког већа.

Приликом одлучивања свако веће се изјашњава посебно.

Члан 108.

О питањима из члана 80. тач. 1) – 23) овог закона скупштина општине одлучује сагласношћу свих већа. Одлука је донета ако се за њу изјасни већина присутних одборника сваког већа.

О питањима из члана 80. тач. 24) – 27) овог закона скупштина општине одлучује сагласношћу две трећине већа. Одлука је донета ако се за њу изјасни већина присутних одборника у сваком од тих већа.

О питањима из члана 80. тач. 28) – 31) овог закона и о питањима којима се обезбеђује остваривање права националне заједнице у области образовања, културе, информисања и спорта, у складу са законом, статутом и буџетом општине већа самостално одлучују. Одлука је донета ако се за њу изјасни већина присутних одборника тог већа.

Члан 109.

У дневни ред седнице скупштине општине уноси се, без гласања, предлог који поднесе већина одборника једног од већа, ако је образложен значајем за остваривање уставних слобода и права грађана, односно права националних заједница.

На захтев већине одборника једног од већа одложити се за наредну седницу скупштине општине расправа о свакој тачки дневног реда, уколико је захтев образложен значајем за остваривање уставних слобода и права грађана, односно права националних заједница.

Члан 110.

Кад предлог акта за чије је усвајање потребна сагласност свих већа или две трећине већа није усвојен у свим већима, односно у две трећине већа у истоветном тексту, већа образују заједничку комисију за усаглашавање коју сачињавају по два одборника из сваког већа.

Комисија утврђује усаглашен предлог акта већином гласова од укупног броја чланова комисије.

Члан 111.

Ако скупштина не усвоји усаглашен предлог акта у року од месец дана од образовања комисије из члана 110. овог закона, а одлагање доношења тог акта би могло да изазове штетне последице, акт којим се уређује спорно питање може, на предлог најмање једног већа, донети Влада.

Акт Владе примењује се до доношења одговарајућег акта у скупштини општине, а најдуже годину дана од његовог ступања на снагу.

По истеку рока из става 2. овог члана поступак за доношење акта се понавља, а до доношења новог акта примењиваће се акт Владе.

Члан 112.

Права, дужности и одговорности председника скупштине општине врши председништво скупштине општине. Чланови председништва су председници свих већа скупштине општине.

Председништво представља скупштину, сазива и руководи седницама скупштине и врши друге послове предвиђене статутом општине.

Председништво бира једног од председника већа за председавајућег у председништву за период од три месеца по редоследу утврђеном статутом општине.

Председавајући у председништву сазива и председава седницама председништва, предлаже дневни ред седнице скупштине, потписује акте које доноси скупштина и председништво и обавља друге послове утврђене статутом општине.

О питањима из своје надлежности председништво одлучује сагласношћу свих председника већа уколико овим законом није другачије уређено.

Начин и поступак предлагања и избор председавајућег председништва утврђује се статутом општине.

Члан 113.

Секретар скупштине општине поставља се на време од годину дана, сваке године из реда припадника друге националне заједнице, односно из реда национално неопређених грађана који образују већа скупштине општине, у складу са статутом општине.

Члан 114.

Извршни одбор чине по један, односно подједнак број председника сваке националне заједнице, односно национално неопређених грађана, који образују већа скупштине општине, у складу са статутом општине.

Извршни одбор одлучује о давању на коришћење грађевинског земљишта и о другим питањима која се односе на материјално правни положај грађана сагласношћу свих својих чланова, а о осталим питањима из члана 89. овог закона већином гласова чланова извршног одбора.

Члан 115.

Председништво већином гласова председника већа утврђује предлог кандидата за председника извршног одбора.

Члан 116.

Предлог за разрешење извршног одбора, председника извршног одбора и члана извршног одбора може поднети најмање једна трећина одборника у већу.

Председник извршног одбора може предложити скупштини разрешење појединог члана извршног одбора.

Извршни одбор и сваки његов члан могу поднети оставку. Оставка или разрешење од дужности председника извршног одбора повлачи оставку целог извршног одбора.

Извршни одбор који је разрешен или је поднео оставку, или коме је престао мандат због разрешења или оставке његовог председника наставља рад до избора новог извршног одбора.

Члан 117.

У дневни ред седнице извршног одбора уноси се, без гласања, предлог који поднесе члан извршног одбора, ако је образложен значајем за остваривање уставних слобода и права грађана, односно права националних заједница.

Члан 118.

Ако је у општини, у складу са овим законом, образовано више органа општинске управе, секретар органа општинске управе поставља се на време од годину дана, сваке године из реда припадника друге националне заједнице, односно из реда национално неопредељених грађана који образују већа скупштине општине, у складу са статутом општине.

Члан 119.

У општинској управи национални састав запослених и руководилаца унутрашњих организационих јединица треба да обезбеди заступљеност припадника националних заједница, односно национално неопредељених грађана у скупштини општине, у складу са статутом општине.

Одељак пети

Избор одборника скупштине општине

1. Основне одредбе

Члан 120.

Одборници скупштине општине (у даљем тексту: одборници) бирају се по поступку и на начин утврђен овим законом, статутом општине и другим општинским актима.

Члан 121.

Одборници се бирају на четири године. Избори за одборнике морају се спровести најкасније 30 дана пре краја мандата одборника којима истиче мандат. За време ратног стања скупштина општине може продужити мандат одборника све док траје ратно стање, односно док се не створе услови за избор одборника.

Члан 122.

Право да бира одборника има грађанин Републике Србије који је југословенски држављанин, који је навршио 18 година живота, пословно је способан и има пребивалиште на подручју изборне јединице у општини у којој остварује изборно право.

За одборника може бити изабран грађанин Републике Србије који је југословенски држављанин, који је навршио 18 година живота, пословно је способан и има пребивалиште на територији општине на којој је предложен за одборника, најмање шест месеци пре расписивања избора за одборнике.

Члан 123.

Грађани бирају одборнике на основу слободног, општег, једнаког и непосредног изборног права, тајним гласањем. Нико нема право да по било ком основу позива бирача на одговорност за гласање, нити да од њега тражи да се изјасни за кога је гласао или зашто није гласао, нити га може спречити да гласа.

Члан 124.

Одборници се бирају у изборним јединицама које утврђује скупштина општине својом одлуком.

Изборне јединице се одређују тако да се у свакој изборној јединици одборник бира на приближно исти број бирача.

Изузетно од става 2. овог члана могу се одредити изборне јединице на брдско-планинском подручју у којима се одборник бира од стране мањег броја бирача у односу на друге изборне јединице.

У свакој изборној јединици бира се један одборник.

Члан 125.

Одборник може бити лице које је истовремено и посланик.

Лице запослено у општинској управи не може бити истовремено одборник скупштине општине.

Даном потврђивања одборничког мандата запосленом у општинској управи почиње да мирује радни однос.

У погледу неспојивости функције одборника са обављањем друге функције, позива или професионалне дужности примењују се ограничења која су законом утврђена за народне посланике.

Члан 126.

Изборе за одборнике расписује председник Народне скупштине.

Од дана расписивања избора до дана одржавања избора не може протећи мање од 45 ни више од 90 дана.

Народна скупштина може на предлог Владе одлучити да се у појединим или свим општинама у Републици одрже превремени избори за одборнике.

Одлуком о расписивању избора одређује се дан одржавања избора, као и дан од када почињу тећи рокови за вршење изборних радњи.

Одлука о расписивању избора објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

2. Органи за спровођење избора

Члан 127.

Органи за спровођење избора су општинска изборна комисија и бирачки одбори.

Органи за спровођење избора су самостални и независни у раду и раду на основу закона и прописа донетих на основу закона.

За свој рад органи за спровођење избора одговарају органу који их је именовао.

Сви органи и организације дужни су да пружају помоћ органима за спровођење избора и да им достављају податке који су им потребни за рад.

Члан 128.

Чланови органа за спровођење избора и њихови заменици могу бити само грађани који имају изборно право, као и пребивалиште на територији општине.

Члановима органа за спровођење избора и њиховим заменицима престаје функција у овим органима кад прихвате кандидатуру за одборника.

Члан 129.

Општинска изборна комисија ради у сталном и проширеном саставу.

Општинска изборна комисија ради у проширеном саставу од дана утврђивања тог састава до завршетка избора. Општинска изборна комисија одлучује већином гласова чланова у сталном, односно проширеном саставу.

Члан 130.

Општинску изборну комисију у сталном саставу чине председник и најмање четири члана које именује скупштина општине, а у проширеном саставу – и по један представник

предлагача кандидата, који је предложио кандидате за одборнике у најмање две трећине изборних јединица у општини.

Општинска изборна комисија има секретара кога именује скупштина општине. Секретар учествује у раду комисије без права одлучивања.

Председник, други чланови општинске изборне комисије и њен секретар имају заменике.

За председника, заменика председника и секретара општинске изборне комисије именује се лице које је дипломирао правник.

Општинска изборна комисија решењем утврђује који предлагач кандидата испуњава услове за одређивање својих представника у проширени састав овог органа у року од 48 часова од проглашења листе кандидата за све изборне јединице.

Предлагач кандидата одређује свог представника у општинској изборној комисији у року од 24 часа од достављања решења из става 5. овог члана и по истеку тог рока губи право да га одреди.

Општинска изборна комисија утврђује проширени састав у року од 24 часа од истека рока из става 6. овог члана.

Члан 131.

Општинска изборна комисија:

- 1) стара се о законитости спровођења избора одборника;
- 2) одређује бирачка места, при чему нарочито води рачуна о равномерности распоређености бирача на бирачким местима и о доступности бирачког места бирачима;
- 3) одређује бирачке одборе и именује њихове чланове;
- 4) даје упутства бирачким одборима у погледу спровођења поступка избора одборника;
- 5) прописује обрасце и организује техничке припреме за спровођење избора за одборнике;
- 6) утврђује да ли су предлози кандидата сачињени и поднети у складу са прописима о избору одборника;
- 7) утврђује и оглашава листе кандидата за све изборне јединице;
- 8) утврђује број гласачких листића за бирачка места и записнички их предаје бирачким одборима;
- 9) утврђује резултате гласања у изборној јединици и број гласова за сваког кандидата;
- 10) утврђује и објављује укупне резултате избора одборника;
- 11) подноси извештај скупштини општине о спроведеним изборима за одборнике;
- 12) доставља републичком органу надлежном за послове статистике податке о спровођењу и резултатима избора за одборнике, непосредно по завршетку избора;
- 13) обавља и друге послове одређене прописима о избору одборника.

У свом раду општинска изборна комисија сходно примењује упутство и друге акте Републичке изборне комисије који се односе на спровођење избора за народне посланике.

Члан 132.

Бирачки одбор ради у сталном и проширеном саставу. Бирачки одбор у сталном саставу чине председник и најмање два члана.

У погледу утврђивања састава бирачког одбора у проширеном саставу, примењују се одредбе овог закона које се односе на општинску изборну комисију у проширеном саставу, уз услов да је предлагач кандидата који испуњава услове да има представника у општинској изборној комисији у проширеном саставу, предложио свог кандидата у изборној јединици у којој се именује бирачки одбор.

Председник и чланови бирачког одбора имају заменике. Бирачки одбор именује се најкасније десет дана пре дана одређеног за одржавање избора.

Предлагач кандидата који нема свог представника у бирачком одбору може да именује лице које ће да прати рад бирачког одбора.

У случају истовременог одржавања избора за одборнике скупштине општине и избора за савезне посланике у Већу грађана Савезне скупштине или изборе за народне посланике Народне скупштине или председника Републике, функцију бирачких одбора за избор одборника обављају бирачки одбори именовани од стране надлежних органа за спровођење избора за савезне посланике, народне посланике или председника Републике.

Члан 133.

Бирачки одбор непосредно спроводи гласање, обезбеђује правилност и тајност гласања, утврђује резултате гласања на бирачком месту и обавља друге послове одређене законом.

Бирачки одбор се стара о одржавању реда на бирачком месту за време гласања.

Ближа правила о раду бирачког одбора одређује општинска изборна комисија.

3. Кандидовање и листе кандидата

Члан 143.

Кандидате за одборнике могу предлагати, посебно или заједно, регистроване политичке странке и друге политичке организације (у даљем тексту: политичке странке), које својим потписима подржи најмање 30 бирача у изборној јединици.

Кандидате за одборнике може предложити и група од најмање 30 грађана – бирача у изборној јединици.

Бирач може потписати предлог само за једног кандидата у изборној јединици.

Ако је бирач потписао предлог за више предложених кандидата, као важећи сматраће се потпис на предлогу који је раније поднет општинској изборној комисији.

Једно лице може бити кандидат само једног предлагача и само у једној изборној јединици.

Члан 135.

Предлог кандидата за одборника доставља се општинској изборној комисији на посебном образцу, који садржи:

- 1) назив предлагача;
- 2) ознаку изборне јединице за коју се кандидат предлаже;
- 3) презиме и име кандидата.

Ако кандидата предлажу две или више политичких странака заједно, као назив предлагача наводе се називи свих тих политичких странака или назив који су подносиоци предлога споразумно одредили.

Ако кандидата предлаже група грађана, назив предлагача садржи назнаку да се ради о групи грађана, с тим што предлагач може одредити и ближи назив.

Предлог кандидата доставља се општинској изборној комисији најкасније 15 дана пре дана одређеног за одржавање избора.

Уз предлог кандидата општинској изборној комисији доставља се документација, и то:

- 1) потврда о изборном праву за сваког кандидата, у којој је назначено име и презиме, датум рођења, занимање и лични број кандидата;
- 2) писмена изјава кандидата да прихвата кандидатуру;
- 3) потврда о пребивалишту кандидата;
- 4) потврда о држављанству кандидата;
- 5) потписи потребног броја бирача, који је овим законом утврђен као услов за предлагање кандидата, на образцу чији садржај прописује општинска изборна комисија.

Општинска изборна комисија прописује образац за прикупљање потписа потребног броја бирача.

Члан 136.

Општинска изборна комисија утврђује одмах, а најкасније у року од 24 часа по пријему предлога кандидата за одборнике и одговарајуће документације, да ли је овај поднет у одређеном року и сачињен у складу с одредбама овог закона.

Кад нађе недостатке, општинска изборна комисија ће, одмах, а најкасније у року од 24 часа, донети закључак којим предлагачу кандидата налаже да, најкасније у року од 48 часова од достављања закључка, отклони недостатке на које се у закључку указује.

Кад подносилац предлога не поступи по одредбама става 2. овог члана, као и када је предлог кандидата поднет не-благовремено, општинска изборна комисија ће га у року од 24 часа, решењем одбацити.

Члан 137.

Кад општинска изборна комисија утврди да је предлог кандидата поднет благовремено и да је правилно сачињен, односно да су у предвиђеном року отклоњени недостаци, потврдиће га својим решењем најкасније у року од 24 часа од његовог пријема, односно од отклањања недостатка.

Решење о потврђивању предлога општинска изборна комисија без одлагања доставља предлагачу.

Члан 138.

Општинска изборна комисија ће, најкасније пет дана по истеку рока за предлагање кандидата, за сваку изборну јединицу саставити листе кандидата, на коју ће уврстити све кандидате који су предложени у складу с одредбама овог за-кона.

Редослед кандидата на листи кандидата изборне јединице утврђује се по азбучном реду презимена.

На листи кандидата изборне јединице, уз лично име кандидата, обавезно се наводи назив предлагача.

Члан 139.

Општинска изборна комисија јавно оглашава листе кандидата најкасније наредног дана од дана њиховог утврђивања.

Сваки предлагач кандидата има право да у року од 48 часова од дана јавног оглашавања листе кандидата изврши увид у све поднете предлоге и документацију поднету уз њих.

Члан 140.

Сваки кандидат може одустати од кандидатуре најкасније 15 дана пре дана избора. Одустанак од кандидатуре из-јављује се писмено, општинској изборној комисији.

У случају одустања од кандидатуре, смрти кандидата или губитка бирачког права, подносилац предлога може поднети нови предлог најкасније 10 дана пре дана избора.

Подносилац предлога кандидата може повући предлог најкасније 15 дана пре дана избора.

Члан 141.

Грађани имају право да буду обавештени о кандидатима.

4. Спровођење избора

Члан 142.

Општинска изборна комисија дужна је да за сваки бирачки одбор благовремено припреми материјал за гласање, а нарочито потребан број гласачких листића, извод из бирачког списка, потврде о изборном праву, посебне службене ко-верте за гласање, као и образац записника о раду бирачког одбора.

Примопредаја изборног материјала врши се 24 часа пре дана одржавања избора.

Члан 143.

Гласање за одборнике обавља се на бирачком месту. Гласање се обавља гласачким листићем кога припрема и оверава општинска изборна комисија.

Гласачки листић садржи:

- 1) ознаку да се гласа за избор одборника;
- 2) назив општине и ознаку изборне јединице;
- 3) редни број који се ставља испред имена кандидата,

4) име и презиме кандидата, према редоследу утврђеном на листи кандидата, са знаком предлагача. Поред имена и презимена могу се ставити и друге ознаке кандидата, о чему одлучује општинска изборна комисија;

5) напомену да се гласа само за једног кандидата, заокруживањем редног броја испред имена кандидата.

Члан 144.

Бирач може да гласа за било ког кандидата који се налази на гласачком листићу.

Бирач гласа само за једног кандидата.

Гласа се заокруживањем редног броја испред имена кандидата за кога се гласа.

5. Утврђивање и објављивање резултата избора

Члан 145.

Резултате избора у изборној јединици утврђује општинска изборна комисија, на основу резултата на свим бирачким местима у изборној јединици и о томе сачињава записник на прописаном образцу.

Бирачки одбор је дужан да општинској изборној комисији достави записник и изборни материјал са бирачког места најкасније у року од 18 часова од затварања бирачког места.

По пријему изборног материјала са бирачких места, општинска изборна комисија, у року од 48 часова утврђује: укупан број бирача уписаних у бирачки списак; број бирача који је гласао на бирачким местима; број бирача који су гласали путем писма; укупан број гласачких листића примљених на бирачким местима; укупан број неупотребљених гласачких листића; укупан број неважећих гласачких листића; укупан број важећих гласачких листића и број гласова који је добио сваки кандидат појединачно.

Члан 146.

За одборника у изборној јединици изабран је кандидат који је добио највећи број гласова.

Члан 147.

Ако су два или више кандидата у изборној јединици добили једнак и истовремено највећи број гласова, гласање у тој изборној јединици се понавља у року од 15 дана од дана утврђивања резултата.

На поновљеном гласању гласа се само о кандидатима који су добили једнак и истовремено највећи број гласова.

На поновљеном гласању изабран је кандидат који је добио највећи број гласова.

Ако и на поновљеном гласању више кандидата добије једнак и истовремено највећи број гласова, гласање се понавља у року од осам дана од дана утврђивања резултата, све док један кандидат не добије највећи број гласова.

Члан 148.

На основу утврђених резултата избора за одборнике у изборним јединицама, општинска изборна комисија утврђује укупне резултате избора за одборнике скупштине општине.

Одмах по утврђивању укупних резултата избора за одборнике, општинска изборна комисија објављује податке о:

- 1) броју бирача уписаних у бирачки списак;
- 2) броју бирача који су гласали на бирачком месту;
- 3) броју бирача који су гласали ван бирачког места;
- 4) укупном броју бирача који су гласали;
- 5) броју примљених гласачких листића;
- 6) броју неупотребљених гласачких листића;
- 7) броју употребљених гласачких листића;
- 8) броју неважећих гласачких листића;
- 9) броју важећих гласачких листића;
- 10) броју гласова које су добили поједини кандидати;
- 11) кандидатима који су добили највећи број гласова у свакој од изборних јединица.

Од завршетка гласања до објављивања резултата избора, општинска изборна комисија преко средстава јавног обавештавања објављује привремене податке о резултатима избора.

Члан 149.

Општинска изборна комисија издаје одборницима уверења да су изабрани за одборнике у року од 24 часа од утврђивања коначних резултата избора.

Резултати избора су коначни кад се у свакој од изборних јединица у којој су одржани избори утврди који кандидат за одборника је добио највећи број гласова и кад је исцрпљен поступак за заштиту изборног права утврђен овим законом.

Ако општинска изборна комисија у прописаном року не изда уверења издаће их Републичка изборна комисија у року од наредних 48 часова. Општинска изборна комисија обавезна је да без одлагања стави на располагање Републичкој изборној комисији све изборне материјале потребне за издавање уверења.

6. Поновни и допунски избори и престанак мандата одборника

Члан 150.

Поновни избори спроводе се ако општинска изборна комисија или надлежни општински суд пониште изборе због неправилности у спровођењу избора.

Ако се избори пониште на поједином бирачком месту, гласање се понавља само на том бирачком месту.

Општинска изборна комисија доноси решење о понављању гласања.

Резултати избора утврђују се по завршетку поновљеног гласања.

Поновни избори спроводе се најкасније 15 дана од дана поништења избора у изборној јединици, односно седам дана од дана поништења избора на бирачком месту, на начин и по поступку утврђеним за спровођење избора.

Поновне изборе расписује општинска изборна комисија.

Поновни избори се спроводе по листи кандидата која је утврђена за изборе који су поништени, осим кад су избори поништени због неправилности у поступку предлагања кандидата.

Члан 151.

Допунски избори спроводе се кад се избори у одређеној изборној јединици нису одржали или кад одборнику престане мандат пре истека времена на које је изабран, осим у случају доношења одлуке о расписивању превремених избора.

Кад наступи разлог за спровођење допунских избора, председник скупштине општине ће у року од најкасније 30 дана од наступања разлога, обавестити о томе председника Народне скупштине, који ће, најкасније у року од шест месеци од дана пријема обавештења, донети одлуку о расписивању допунских избора.

Допунски избори спроводе се по одредбама овог закона који важе за редовне изборе.

Кад је до истека мандатног периода остало мање од шест месеци, допунски избори се неће расписати.

Мандат одборника изабраног на допунским изборима траје до истека времена на које су изабрани одборници скупштине општине.

Члан 152.

Одборнику престаје мандат пре истека времена на које је изабран:

- 1) подношењем оставке;
- 2) доношењем одлуке о расписивању превремених избора;
- 3) ако је правоснажном судском одлуком осуђен на безусловну казну затвора у трајању од најмање шест месеци;

4) ако је правоснажном судском одлуком лишен пословне способности;

5) преузимање посла, односно функције које су, у складу са законом, неспојиве с функцијом одборника;

6) ако му престане пребивалиште на територији општине;

7) губљењем држављанства;

8) ако наступи смрт одборника;

9) престанком чланства у политичкој странци која га је предložила за одборника.

После подношења оставке одборника, скупштина општине на првој наредној седници утврђује да је даном подношења оставке одборнику престао мандат.

Одборнику престаје мандат у случају из става 1. тачка 2) овог члана даном верификације мандата новоизабраних одборника.

Ако одборнику престаје мандат наступањем случаја из става 1. тач. 3) овог члана, скупштина општине на првој наредној седници, после обавештења о наступању таквог случаја утврђује да је одборнику престао мандат.

Мандат новог одборника траје до истека мандата одборника коме је престао мандат.

7. Заштита изборног права

Члан 153.

Сваки бирач, кандидат за одборника и предлагач кандидата има право на заштиту изборног права, по поступку утврђеном овим законом.

Члан 154.

Бирач, кандидат за одборника или предлагач кандидата има право да поднесе приговор општинској изборној комисији због неправилности у поступку кандидовања и спровођења избора.

Приговор се подноси у року од 24 часа од дана кад је донета одлука, односно извршена радња или учињен пропуст.

Члан 155.

Општинска изборна комисија донеће решење у року од 48 часова од пријема приговора и доставити га подносиоцу приговора.

Ако општинска изборна комисија усвоји поднети приговор, поништиће радњу у поступку предлагања кандидата, избора одборника или ће поништити избор одборника.

Члан 156.

Против решена општинске изборне комисије, може се изјавити жалба надлежном општинском суду у року од 24 часа од достављања решења.

О жалби се одлучује у седници већа.

Општинска изборна комисија дужна је да суду достави образац, а најкасније у року од 12 часова све потребне податке и списе за одлучивање.

У поступку заштите изборног права суд сходно примењује одредбе закона којим се уређује поступак у управним споровима.

Одлука по жалби донеће се најкасније у року од 48 часова од пријема жалбе са списима.

Одлука донета у поступку по жалби је правоснажна и против ње се не могу поднети захтев за ванредно преиспитивање судске одлуке, нити захтев за понављање поступка, предвиђени Законом о управним споровима.

Члан 157.

Ако суд усвоји жалбу, поништиће радњу у поступку предлагања кандидата, односно у поступку избора одборника или ће поништити избор одборника.

Ако је по приговору, односно по жалби, поништена радња у поступку избора или избор одборника, општинска изборна комисија је дужна да одговарајућу изборну радњу, односно изборе понови у року предвиђеном овим законом за поновне изборе. Рок се рачуна од дана доношења одлуке о поништавању.

Члан 158.

Скупштина општине конституише се у року од 20 дана од дана избора одборника.

Мандат одборника почиње да тече даном потврђивања мандата.

Потврђивање мандата одборника врши се на основу уверена о избору за одборника и извештаја општинске изборне комисије о спроведеним изборима.

На конститутивној седници скупштине општине образује се комисија од три члана ради утврђивања сагласности уверена о избору за одборника и извештаја општинске изборне комисије.

На основу извештаја комисије из става 4. овог члана лице које председава конститутивном седницом скупштине општине констатује да је општинска изборна комисија поднела извештај о спроведеним изборима и која су уверена о избору за одборнике у сагласности са тим извештајем, чиме је потврђен мандат новоизабраним одборницима.

Члан 159.

Ако се у општини не спроведу избори или се после спроведених избора за одборнике скупштине општине не конституишу њени органи у року од 60 дана од дана избора, Влада образује општинско веће које обавља послове скупштине општине и извршног одбора до спровођења нових избора и конституисања општинских органа, а о томе обавештава председника Народне скупштине.

У случају из става 1. овог члана председник Народне скупштине расписаће нове изборе за одборнике скупштине општине у року од најдуже годину дана од дана када је требало спровести изборе, односно од дана спроведених претходних избора. Мандат одборника изабраних на овим изборима траје до истека мандата одборника скупштина општина изабраних на редовним изборима.

Члан 160.

Кад нису спроведени избори у свим изборним јединицама, али је изабран најмање онолики број одборника који омогућава доношење свих аката скупштине општине на начин предвиђен статутом и другим актима општине, скупштина се конституише, а за непопуњена одборничка места расписаће се допунски избори, у складу с одредбама овог закона.

8. Трошкови спровођења избора

Члан 161.

Средства за спровођење избора и финансирање изборне активности за избор одборника скупштине општине обезбеђују се у буџету општине.

Средства за финансирање изборне активности расподељују се предлагачима кандидата на начин утврђен актом скупштине општине.

На поднеске и радње у изборном поступку не плаћа се такса.

9. Примена прописа о избору народних посланика

Члан 162.

Одредбе Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", бр. 79/92, 83/92, 53/93, 67/93, 90/93, 107/93,

48/94 и 32/97) о бирачким списковима, о изборном материјалу, именовању у изборне комисије и бирачке одборе, бирачким местима, о обавештавању грађана о предложеним кандидатима, о забрани трајања изборне пропаганде и објављивању претходних резултата или процене резултата избора, гласању, утврђивању и објављивању резултата избора, неплаћању пореза и доприноса за средства која се исплаћују као накнада за рад лица у органима за спровођење избора, неплаћању такси на радње, поднеске и остале списе у вези са спровођењем избора и престанком мандата посланика и казнама сходно се примењују на избор одборника скупштине општине, ако овим законом није другачије одређено.

10. Избор одборника у већа скупштине општине

Члан 163.

Право да бирају и да буду бирани за одборнике у већа скупштине општине имају припадници националне заједнице, као и национално неопређени грађани, који имају пребивалиште на територији општине.

Члан 164.

Припадност националној заједници, као и национална неопређеност, уписује се у бирачки списак.

Члан 165.

У општини, односно граду у којима, у складу с овим законом, скупштину општине чине већа, општинска изборна комисија у сталном саставу именује се тако што у њен састав улази једнак број припадника националних заједница и национално неопређених грађана који образују већа скупштине општине, у складу са статутом општине.

На начин из става 1. овог члана именују се и заменици председника и чланова општинске изборне комисије, као и председник и чланови бирачких одбора и њихови заменици.

Именовање лица из става 2. овог члана врши се тако да успостављени однос у саставу органа остане непромењен, ако у току његовог рада председника или неког од чланова замењује њихов заменик.

Члан 166.

У предлогу кандидата за веће скупштине општине, који садржи прописану документацију која се доставља општинској изборној комисији, мора бити јасно истакнуто за које веће предлагач кандидата подноси предлог.

Члан 167.

Општинска изборна комисија ће, најкасније пет дана по истеку рока за подношење предлога кандидата, за свако веће у свакој изборној јединици, утврдити посебну листу кандидата, која садржи све потврђене предлоге кандидата у тој изборној јединици за веће за које се врши избор, са личним именима свих кандидата и подацима о њиховој години рођења, занимању и пребивалишту и називом предлагача.

Члан 168.

Приликом гласања бирачу се даје гласачки листић према његовој националној припадности, односно националној неопређености, уписаној у бирачки списак.

Члан 169.

Гласачки листићи се штампају у посебним бојама за свако веће.

Члан 170.

Гласачки листић, поред података прописаних овим законом, садржи испред имена и редног броја првог кандидата назнаку о ком се већу ради.

Члан 171.

Општинска изборна комисија утврђује резултате избора применом одредаба овог закона, посебно за свако веће.

Члан 172.

У погледу свих осталих питања која нису посебно уређена, примењују се одредбе о избору одборника скупштине општине.

Одељак шести

Симболи, празници, називи улица и тргова јединица локалне самоуправе

Члан 173.

Симболи јединице локалне самоуправе могу изражавати само њене историјске, културне, привредне и географске посебности.

Симболи из става 1. овог члана могу се употребљавати само уз државне симболе.

Јединица локалне самоуправе може имати и свој дан.

Сагласност на садржину и изглед симбола и одређивање дана јединице локалне самоуправе даје министарство надлежно за послове локалне самоуправе.

У службеним просторијама јединице локалне самоуправе могу се истицати само државни симболи и симболи из става 1. овог члана.

Члан 174.

Јединица локалне самоуправе утврђује називе улица, тргова, градских четврти, засеока и других делова насељеног места на својој територији (у даљем тексту: делови насељеног места).

Одлуку о утврђивању назива доноси скупштина јединице локалне самоуправе, уз претходну сагласност министарства надлежног за послове локалне самоуправе.

Делови насељеног места не могу носити називе или имена лица којима се вређају морал грађана, родољубље и слободарске традиције народа и државе.

Министарство надлежно за послове локалне самоуправе овлашћено је да уклони називе делова насељеног места који су утврђени и истакнути супротно одредбама овог закона.

Глава трећа

ГРАД

Члан 175.

Град је територијална јединица локалне самоуправе утврђена законом на чијој се територији образују две или више градских општина.

Члан 176.

За обављање послова из његовог делокруга, као и поверених послова државне управе, граду припадају приходи утврђени овим законом за општину.

Поред прихода из става 1. овог члана градовима припада 10% пореза на промет производа и услуга одређеног за финансирање јавних расхода у Републици оствареног на територији града.

Члан 177.

Органи града су скупштина града, извршни одбор, градска управа и други органи утврђени статутом града.

Члан 178.

Скупштина града обавља послове предвиђене овим законом за скупштину општине, као и друге послове утврђене законом и статутом града.

Члан 179.

Скупштину града сачињавају одборници чији се број утврђује статутом града, с тим што њихов број не може бити мањи од 75, нити већи од 100.

Члан 180.

Извршни одбор сачињавају председник и одређени број чланова, у складу са статутом.

Члан 181.

За обављање одређених послова града статутом града образују се градске општине и утврђује њихово подручје.

Статутом града одређује се које послове обавља град, а које градске општине, образују органи градских општина који обављају послове утврђене статутом града, уређују међусобни односи органа града и градских општина и друга питања од значаја за функционисање града.

Градска општина не може обављати послове који су законом поверени граду.

Члан 182.

Одредбе овог закона које се односе на општину, примењују се и на град, ако одредбама ове главе закона није другачије одређено.

Глава четврта

ГРАД БЕОГРАД

Члан 183.

Град Београд обавља послове општине утврђене уставом, законом и статутом града Београда и законом поверене послове из оквира права и дужности Републике.

Члан 184.

При поверавању послова државне управе граду Београду, полази се од његовог посебног положаја и улоге као главног града Савезне Републике Југославије и главног града Републике Србије, и сложености социјалне, привредне, културне, просторне и урбанистичке структуре и других карактеристика и потреба.

Члан 185.

За обављање послова из делокруга града Београда, као и поверених послова, граду Београду припадају приходи утврђени овим законом за општину.

Поред прихода из става 1. овог члана, граду Београду, као главном граду Савезне републике Југославије и главном граду Републике Србије, припада и 15% пореза на промет производа и услуга одређеног за финансирање јавних расхода у Републици, оствареног на територији града.

Члан 186.

Органи града Београда су скупштина града, извршни одбор, градска управа и други органи утврђени статутом града Београда.

Скупштина града Београда обавља послове утврђене овим законом за скупштину општине, као и друге послове утврђене законом и стату-гом града Београда.

Члан 187.

Скупштину града Београда чине одборници, чији се број утврђује статутом града Београда, с тим што њихов број не може бити мањи од 75, нити већи од 110.

Члан 188.

Извршни одбор сачињавају председник и одређени број чланова, у складу са статутом града Београда.

Члан 189.

За обављање одређених послова града Београда статутом града Београда образују се градске општине и утврђује њихово подручје.

Статутом града Београда одређује се које послове обавља град Београд, а које градске општине образују органи градских општина који обављају послове утврђене статутом града Београда, уређују међусобни односи органа града Београда и градских општина и друга питања од значаја за функционисање града Београда.

Градска општина не може обављати послове који су законом поверени граду Београду.

Члан 190.

Одредбе овог закона које се односе на општине и градове, примењују се и на град Београд, ако одредбама ове главе закона није другачије одређено.

Глава пета

ОБЛИЦИ УЧЕШЋА ГРАЂАНА У ОБАВЉАЊУ ПОСЛОВА ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Одељак први

Референдум и народна иницијатива

Члан 191.

Грађани који имају бирачко право и пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе непосредно учествују у одлучивању о пословима из делокруга јединице локалне самоуправе референдумом и остваривањем народне иницијативе у складу са законом и статутом.

Статутом се могу утврдити и други облици непосредног учешћа грађана у одлучивању о пословима из делокруга јединице локалне самоуправе.

Члан 192.

Статутом се утврђују питања о којима грађани одлучују референдумом. Скупштина јединице локалне самоуправе може расписати референдум и о другим питањима из свог делокруга.

Начин доношења акта о расписивању референдума уређује се статутом.

Члан 193.

Референдум може бити расписан за подручје јединице локалне самоуправе, као и за поједини њен део.

Члан 194.

Грађани који имају бирачко право и пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе имају право да путем народне иницијативе предложи скупштини доношење акта којим ће се уредити одређено питање из делокруга

јединице локалне самоуправе, промену статута и других аката, расписивање референдума, решавање других питања у складу са законом и статутом.

Члан 195.

Статутом јединице локалне самоуправе утврђује се број потписа потребан за покретање народне иницијативе.

Члан 196.

Ако скупштина јединице локалне самоуправе не прихвати предлог садржан у народној иницијативи, дужна је да о том предлогу распише референдум у року од 90 дана од дана доношења одлуке о неприхватању.

Одељак други

Месна заједница

Члан 197.

Ради задовољавања потреба од непосредног заједничког интереса за грађане на одређеном подручју, општина може, по претходно прибављеном мишљењу грађана са тог подручја, образovati месну заједницу, у складу са статутом општине.

У месној заједници грађани задовољавају и заједничке потребе које сами утврде.

Члан 198.

Актом о образовању месне заједнице, у складу са статутом општине, одређује се подручје за које се образује месна заједница, организација и начин обављања послова у месној заједници и друга питања од значаја за њен рад.

Члан 199.

У месној заједници образује се савет месне заједнице, чије чланове бирају пунолетни грађани који имају пребивалиште на њеном подручју.

Изборе за савет месне заједнице расписује председник скупштине општине, а у складу с актима месне заједнице.

Члан 200.

Средства месне заједнице су:

- 1) средства која општина пренесе месној заједници;
- 2) средства која грађани обезбеђују самодоприносом или на други начин;
- 3) поклони и друга средства.

Месна заједница користи средства из става 1. овог члана у складу са својим плановима и програмима.

Члан 201.

Месна заједница има својство правног лица у погледу права и обавеза утврђених статутом и актом о образовању.

Члан 202.

Општина може укинути месну заједницу само по претходно прибављеном мишљењу већине грађана који имају пребивалиште на подручју за које је образована месна заједница.

Глава шеста

ОДНОСИ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА И ОРГАНА ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Члан 203.

Органи јединица локалне самоуправе имају право да дају иницијативе надлежним републичким органима у вези са предузимањем мера од значаја за решавање питања из над-

лежности јединица локалне самоуправе, као и да подносе представке и дају предлоге у погледу поступања државних одржана.

У обављању послова из свог делокруга органи јединице локалне самоуправе имају право да траже мишљења од надлежних органа државне управе у вези са применом закона који су од непосредног интереса за јединице локалне самоуправе.

Члан 204.

Јединице локалне самоуправе имају право да дају иницијативе за уређивање питања од интереса за остваривање и развој локалне самоуправе.

Министарства сарађују са јединицама локалне самоуправе и њиховим удружењима у припремању закона чија су решења од посебног значаја за остваривање и развој локалне самоуправе.

Члан 205.

Министарства обавештавају органе јединице локалне самоуправе по сопственој иницијативи или на њихов захтев о мерама и активностима које предузимају у извршавању закона и других прописа који су од непосредног интереса за јединицу локалне самоуправе.

Министарства непосредно, односно преко својих организационих јединица обавештавају органе јединице локалне самоуправе о предузетим мерама ради спречавања повреде закона, као и о другим појавама од значаја за остваривање законитости.

Министарства пружају стручну помоћ органима јединице локалне самоуправе у обављању њихових послова.

Члан 206.

Министарства могу од органа јединице локалне самоуправе тражити извештаје, податке и обавештења о обављању послова јединице локалне самоуправе и поверених послова.

Министарства су дужна да о уоченим недостацима у раду јединице локалне самоуправе обавештавају органе из става 1. овог члана и предузимају мере за њихово отклањање.

Члан 207.

Кад министарство надлежно за послове локалне самоуправе сматра да пропис, статут или други општи акт органа јединице локалне самоуправе није у складу са законом или другим републичким прописом, дужно је да покрене поступак за оцењивање уставности и законитости тог акта пред Уставним судом.

До доношења одлуке Уставног суда министарство надлежно за послове локалне самоуправе може предложити Влади да обустави од извршења пропис, статут или други општи акт из става 1. овог члана.

Члан 208.

Кад министарство надлежно за послове локалне самоуправе сматра да општи акт органа јединице локалне самоуправе није у сагласности са њеним статутом, указује на то скупштини јединице локалне самоуправе ради предузимања одговарајућих мера.

Ако скупштина јединице локалне самоуправе не поступи по предлогу, министарство надлежно за послове локалне самоуправе покренуће поступак пред Врховним судом Србије и истовремено ће предложити Влади да обустави од извршења акт из става 1. овог члана, до одлуке Врховног суда Србије.

Члан 209.

Ако нађе да појединачни акт органа јединице локалне самоуправе, против кога није обезбеђена заштита у управном спору, није у сагласности са законом или другим прописом, односно с одлуком или другим општим актом једи-

нице локалне самоуправе, министарство надлежно за послове локалне самоуправе предложиће скупштини јединице локалне самоуправе да такав акт укине или поништи.

Ако скупштина не поступи у року од месец дана по предлогу, министарство надлежно за послове локалне самоуправе укинуће или поништити акт из става 1. овог члана.

Члан 210.

Ако орган јединице локалне самоуправе не извршава одлуке или друге акте јединице локалне самоуправе који се односе на остваривање уставних слобода, права и дужности човека и грађанина, надлежно министарство упозориће на то орган јединице локалне самоуправе и затражити да у року који не може бити дужи од месец дана предузме мере за извршавање те одлуке или општег акта.

Ако орган из става 1. овог члана и поред упозорења не предузме мере, надлежно министарство може преузети извршавање одлуке, односно другог општег акта јединице локалне самоуправе, а најдуже годину дана.

Надлежно министарство покренуће истовремено поступак за утврђивање одговорности функционера који руководи органом јединице локалне самоуправе.

Члан 211.

Ако орган јединице локалне самоуправе не донесе акт, односно не уреди или не обезбеди услове за уређење питања из члана 4. овог закона, надлежно министарство упозориће на то и одредити рок у коме је орган јединице локалне самоуправе дужан да поступи по том упозорењу, а истовремено ће о томе обавестити министарство надлежно за послове локалне самоуправе.

Ако орган јединице локалне самоуправе не поступи по упозорењу у року из става 1. овог члана, надлежно министарство предложиће Влади да предузме мере из члана 213. овог закона.

Члан 212.

Ако јединица локалне самоуправе у случају наступања ванредних околности (елементарне непогоде и др.) не предузме благовремено мере ради спречавања настанка штете већих размера, надлежни државни орган предузеће те мере.

Државни орган извршиће мере из става 1. овог члана на терет средстава буџета јединице локалне самоуправе.

Државни орган покренуће истовремено поступак за утврђивање одговорности надлежних органа јединице локалне самоуправе.

Члан 213.

Кад скупштина јединице локалне самоуправе или други орган локалне самоуправе не обавља своје послове дуже од три месеца или их обавља на начин којим се угрожавају уставна и законска права грађана, односно теже оштећује општи интерес, Влада ће на то упозорити скупштину јединице локалне самоуправе и затражити да у одређеном року предузме мере за отклањање уочених недостатака.

Ако скупштина јединице локалне самоуправе и поред упозорења не предузме мере у року који је утврдила Влада, Влада ће распустити скупштину јединице локалне самоуправе и образовати општинско веће које ће обављати послове скупштине јединице локалне самоуправе и извршног одбора.

У случају из става 2. овог члана, председник Народне скупштине расписаће нове изборе за одборнике скупштине јединице локалне самоуправе у року од најдуже годину дана од дана распуштања скупштине јединице локалне самоуправе.

Избори се неће расписати, ако је до истека мандата одборника распуштене скупштине преостало време до шест месеци.

Глава седма

ЗАШТИТА ПРАВА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Члан 214.

Скупштина јединице локалне самоуправе има право да пред Уставним судом покрене поступак за оцену уставности и законитости закона, другог прописа или општег акта, којим се непосредно повређују права јединице локалне самоуправе на локалну самоуправу утврђена уставом или законом.

Члан 215.

Ако орган јединице локалне самоуправе сматра да је радњом или појединачним актом државног органа учинена повреда законом гарантованих права јединица локалне самоуправе, може поднети, у року од 30 дана, захтев Врховном суду Србије за заштиту права јединице локалне самоуправе.

Врховни суд може поништити акт органа из става 1. овог члана, забранити даље вршење радње, или одбити захтев за заштиту права.

У поступку за решавање по захтеву сходно се примењују одредбе закона којима се уређује поступак у управним споровима.

Глава осма

КАЗНЕНА ОДРЕДБА

Члан 216.

Новчаном казном од 500 до 10.000 нових динара казниће се за прекршај правно лице, исплатилац примања, односно прихода, ако не обрачуна и не уплати накнаду за коришћење комуналних добара од општег интереса (члан 62. став 1. овог закона).

Новчаном казном од 500 до 1.000 нових динара казниће се за прекршај одговорно лице у управном лицу које учини прекршај из става 1. овог члана.

Глава девета

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 217.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе:

1) одредбе чл. 8, 12, 16-64б, 70, 71, 71а и 73. Закона о територијалној организацији Републике Србије и локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 47/91, 79/92, 82/92 и 47/94), а у називу Закона речи: "и локалној самоуправи" бришу се;

2) одредбе чл. 56-59. Закона о државној управи ("Службени гласник РС", бр. 20/92, 6/93 и 48/93) у делу који се односи на општине, градове и град Београд.

Члан 218.

До уређивања система општинских административних такси на општинске административне таксе сходно се примењују одредбе Закона о административним таксама ("Службени гласник РС", бр. 49/92, 70/92, 37/93, 44/93, 67/93, 28/94, 30/94, 31/95, 53/95, 39/96 и 42/98) у делу којим су уређени таксени обвезник, настанак таксене обавезе, утврђивање вредности предмета ради наплате таксе, плаћање таксене обавезе, ослобођење од плаћања таксе, повраћаја таксе и продаја таксених марака.

Члан 219.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о комуналним таксама и накнадама ("Службени гласник

РС", бр. 11/92, 75/92, 52/93, 67/93, 28/94, 75/94, 53/95 и 42/97) у делу који се односи на локалне комуналне таксе и накнаде за коришћење комуналних добара од општег интереса.

Накнада за коришћење комуналних добара од општег интереса која је до дана ступања на снагу овог закона утврђена, уз претходну сагласност Владе, плаћа се до истека рока за који је сагласност дата.

Члан 220.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о самодоприносу ("Службени гласник РС", бр. 29/93, 67/93 и 48/94).

Права и обавезе грађана које су утврђене актима о увођењу самодоприноса до дана ступања на снагу овог закона извршиће се у складу са тим актима.

Члан 221.

Закон о обезбеђивању средстава општинама и градовима ("Службени гласник РС", број 28/94) престаје да важи 31. децембра 1999. године.

Члан 222.

Јединице локалне самоуправе ускладиће свој статут и друге опште акте са одредбама овог закона до 31. децембра 1999. године, осим јединица локалне самоуправе на територији Аутономне покрајине Косова и Метохије који ће уредити своје статуте с одредбама овог закона у року од два месеца од дана престанка мисије Уједињених нација за привремену управу (УНМИК).

Члан 223.

Одредбе овог закона о организацији и раду општинских органа примењиваће се од спровођења наредних избора за одборнике скупштина јединица локалне самоуправе, односно од дана конституисања тих скупштина.

Одредбе чл. 18-41. овог закона, којима су уређени послови општине, примењиваће се од 1. јануара 2000. године.

Члан 224.

Избори и образовање органа јединица локалне самоуправе на територији Аутономне покрајине Косова и Метохије спровешће се, по одредбама овог закона, по престанку мисије Уједињених нација за привремену управу (УНМИК).

У скупштинама јединица локалне самоуправе из става 1. овог члана већа националности образоваће се у складу са националним саставом становништва до 24. марта 1999. године.

Члан 225.

Скупштине градова Крагујевац, Ниш, Нови Сад и Приштина статутом ће образовати градске општине најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

По истеку рока из става 1. овог члана градови Крагујевац, Ниш и Нови Сад губе статус града, а град Приштина по истеку годину дана од дана престанка мисије Уједињених нација за привремену управу (УНМИК).

Члан 226.

Одредбе овог закона о избору органа месних заједница примењиваће се на месне заједнице у којима до ступања на снагу овог закона није извршен избор.

Органи месних заједница изабрани у складу са прописима који су били на снази до ступања на снагу овог закона, настављају са радом до истека мандата.

Члан 227.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

ОПШТИНЕ КАО СЕРВИС ГРАЂАНА

Једним од најважнијих системских закона, Законом о локалној самоуправи, у складу са Уставом, сва правна регулатива о овој материји скупљена на једном месту. Избор одборника по једнокружном, већинском систему

Облици непосредног одлучивања у локалним скупштинама: народна иницијатива и референдум. У Закону "преживеле" и месне заједнице

Влада ће интервенисати само у случају незаконитости и давати коначну сагласност на изглед симбола, обележја и називе улица и тргова

Водитељ: Јуче је већином гласова у Скупштини Србије усвојен Закон о локалној самоуправи. Пре усвајања овог закона више пута је истакнуто да се на локалном нивоу бира човек, а не странка. Тим поводом, гост Београда 202 и Радио Београда је министар за локалну самоуправу Владе Србије, Гордана Поп-Лазичић. Добар дан и добро дошли на таласе 202.

Гордана Поп-Лазичић: Добар дан. Боље вас наша.

Устав познаје монолитну општину

Водитељ: Драго ми је да смо, ипак, успели да се договоримо са вама, пошто нисте, како сам вам рекла у неформалном делу разговора, експонирани министар. Нема вас пуно у јавности.

Гордана Поп-Лазичић: Па, то је једна моја карактерна црта, да кажем, да не волим да се експонирам, али кад морам, ово је саставни део посла, наравно, онда радо прихватам све позиве.

Водитељ: Зато сте ту, пошто је ове недеље било доста речи о Закону о локалној самоуправи, на коме се радило готово пет година.

Гордана Поп-Лазичић: То је, у ствари, један непрекидни процес. И даље ће се радити на унапређењу система локалне самоуправе и наш циљ јесте да га даље унапређујемо. Далеко од тога да сматрамо да је Закон до те мере идеалан да не може бити боље. Али, у овом тренутку ми, заиста, нисмо могли да понудимо ништа боље и ништа више, имајући у виду ограничења која нам даје Устав. Устав, пре свега, познаје монолитну општину. Значи, једну јединствену општину. Не улази у то какве је она привредне развијености, колико је бројчана, колики је број становника, каква јој је инфраструктура, чиме се грађани угла-

вном баве. Да ли је пољопривредна, индустријска, и томе слично.

Да нам Устав даје те могућности, ми бисмо могли да идемо даље у разраду система локалне самоуправе и да предвидимо можда другачије принципе за различите општине. Све док је Устав овакав какав јесте, ми мислимо да смо

овим Законом практично достигли један врхунац унапређења локалне самоуправе у тренутним околностима које имамо.

Водитељ: Шта је суштина Закона?
Гордана Поп-Лазичић: Циљ је, пре свега, да се створе нормативне претпоставке да се сваки грађанин у општини у

Гордана Поп-Лазичић: овај Закон је врхунац унапређења локалне самоуправе у оквирима Устава

којој живи и ради, у граду и граду Београду, остварује своја основна животна права и потребе. Мисли се, пре свега, на комуналне потребе и на све остале које су од животног значаја.

Највише амандмана на изборни систем

Водитељ: Одборници се бирају већинским принципом, по овом закону, са једним кругом гласања. Било је доста амандмана који су били против овог става Закона, сада већ усвојеног.

Гордана Поп-Лазич: Укупно је било 215 амандмана. Већина амандмана се заиста односило искључиво на изборни систем. Многи одборници су предвиђали и предлагали пропорционални систем, што је, када су локални избори у

локалну самоуправу, да се у другом кругу практично сви удружују против једног кандидата и онда резултат тога није принципно удруживање ради спровођења неког програма или идемо сви за овог једног кандидата, него је управо оно што је негативан ефекат тога, сви против једног. И као одборник појави се особа која није по вољи већине својих бирача. То смо хтели да превазиђемо и мислимо да у томе нисмо погршили.

На крају крајева, ни у јавности нисмо могли да чујемо да нам се много опонира у том смислу. Више је ту било политичких квалификација, појединих посланика политичких партија заступљених у Парламенту, који су се залагали за пропорционални систем избора, али скупштинска већина је та која је одлучила да прихвати Влади предлог и да

Влада није могла да се сагласи са пропорционалним системом локалних избора, како су неки предлагали

питању, нешто са чим Влада није могла да се сагласи и није могла такве амандмане да прихвати.

Ми смо изашли са оваквим предлогом, видели сте да је у скупштинској расправи већина одборника прихватила расправу на ту тему и предложени принцип Владе да избори на локалном нивоу буду једнокружни, већински. Већински у сваком случају треба да буду. Ми смо се определили да предложимо једнокружни систем, јер сматрамо да је он рационалнији. Да је одзив бирача у другом кругу много мањи него у првом кругу, да је то додатно малтретирање грађана и да, поготово у градским срединама, практично свака улица има свог кандидата за одборника. То је особа која је позната својим гласачима и онај ко добије највећи број гласова у првом кругу гласања, апсолутно заслужује да представља своје суграђане као њихов одборник у скупштини општине.

У пракси се дешавало, имали смо двокружне изборе на прошлим изборима за

за локалне изборе имамо једнокружни већински систем.

Водитељ: Како ће у пракси изгледати када се распишу локални избори?

Гордана Поп-Лазич: Свака политичка партија, политичка организација или група грађана предлаже свог кандидата за одборника и мора да приложи потписе тридесет грађана који подржавају тог кандидата. Када се направи листа кандидата на изборима, онај кандидат који је добио највећи број гласова, значи макар и један више од следећег, постаје одборник скупштине општине.

Статутом одређени облици непосредног одлучивања

Водитељ: Гост Радио Београда 202 је министар за локалну самоуправу Владе Србије, Гордана Поп-Лазич. Говоримо о јуче усвојеном Закону о локалној самоуправи. У овом Закону се помиње народна иницијатива.

Гордана Поп-Лазич: Помињу се референдум и народна иницијатива као облици учешћа грађана у одлучивању о пословима који су у надлежности скупштине општине на непосредан начин. Посредан начин је онај преко одборника, а непосредан референдумом и народном иницијативом, односно сви грађани који имају бирачко право и који живе на територији једне јединице локалне самоуправе, непосредно учествују у одлучивању у пословима из њеног делокруга, референдумом или народном иницијативом.

Статутом се, наравно, могу утврдити и други облици непосредног одлучивања, али су ово два обавезна која морају статутом да буду регулисана. Статутом се утврђују и питања о којима се одлучује референдумом и народном иницијативом и референдум може бити расписан за подручје јединице локалне самоуправе или за један њен сегмент, односно за један њен део. Сви грађани који имају бирачко право и пребивалиште на територији општине или града, имају право да путем народне иницијативе захтевају да се одређена питања из делокруга скупштине општине уреде на начин на који они мисле да треба да се уреде.

Значи, они одређеним бројем потписа, који то се одређује статутом, подносе иницијативу скупштини општине и уколико скупштина општине или скупштина града одбије народну иницијативу, дужна је да у року од 90 дана распише референдум и дозволи грађанима, који имају бирачко право, да се одлуче по том питању.

Месне заједнице, ипак, преживеле

Водитељ: У овом Закону помињу се и месне заједнице. Месне заједнице су добиле своју улогу.

Гордана Поп-Лазич: Месне заједнице су задржане и у овом закону, иако нису облик локалне самоуправе, нису предвиђене ни Уставом. То је једна стара тековина. Многе општине се још увек залажу да оне постоје. Искрено да кажем, ја сам се, као представник Министарства које је директно радило на овом пројекту, залагала да месне заједнице коначно превазиђемо, јер заиста мислим да су превазиђене. Међутим, нисмо могли да се усагласимо око тога.

Ви знате да у Влади која ради на принципу усаглашавања, која је коалициона Влада, мора да дође и до извесног попуштања. Месне заједнице и даље постоје као облик интересног организовања грађана, с тим што скупштине општине нису обавезне да образују месне заједнице. Али, ако се на то одлуче, онда то раде у складу са овим Законом.

Влада као ревизор

Водитељ: Када се разговарало о овом Закону, једна од замерки појединих посланика опозиционих партија била је и питање Републике, односно да су све ин-

Јединице локалне самоуправе су слободне да одређују називе улица

геренције усмерене на Републику, а да је град изгубио овлашћење.

Гордана Поп-Лазих: То су биле више паушалне, политичке оцене. Овим Законом општини, граду и граду Београду није одузета ниједна надлежност коју су до сада имали. Значи, задржане су све оне надлежности, и извори финансирања су остали исти. Ту практично нема никаквих промена.

Водитељ: Било је, такође, речи и о називима улица. Да сада има право да се промени назив улице, али ко о томе одлучује?

Гордана Поп-Лазих: Имајући у виду досадашњу праксу, јер смо стално у комуникацији са грађанима, било је случајева да су грађани веома незадовољни симболима које скупштина општине усвоји као симболе, или се дешава да скупштина општине истиче само своје симболе, не истичући и симболе Републике Србије.

Сматрали смо да је неопходно, ради заштите грађана, јер су сврха и крајњи циљ Закона заштити интереса грађана и да грађани могу да остварују своје интересе из различитих области, да и то овим Законом регулишемо и да, у складу са њим, Министарство за локалну самоуправу даје претходну сагласност на изглед симбола, које ће скупштина општине усвојити као своје.

Они могу да изражавају само историјске, географске или привредне карактеристике тог подручја, не могу да вређају морал и национални осећај грађана Србије.

Водитељ: Да ли то значи да ћемо у Београду добити опет неке нове називе, пошто ни ове најновије нисмо запамтили.

Гордана Поп-Лазих: Јединице локалне самоуправе су слободне у томе да утврђују називе улица. Оне су само подређене извесној ревизији. Постоје меха-

низми да се такве одлуке пониште уколико су оне у супротности са националним интересом или моралом грађана,

који се осећају тиме повређени. То у пракси није немогуће.

Даћу вам пример Тутина. Српски живаљ у Тутину неће да уђе у скупштину општине да обави било који посао, да извади уверење из књиге рођених или венчаних, јер их вређају симболи које је та скупштина општине истакла, које они не осећају као своје.

Закон систематизован у 9 глава

Водитељ: Гост Радио Београда 202 је Гордана Поп-Лазих, министар за локалну самоуправу у Влади Србије. Представљамо Закон о локалној самоуправи, који је јуче већином гласова усвојен у Скупштини Србије. Концепција Закона је таква да је целокупна материја систематизована у девет глава.

Гордана Поп-Лазих: Да, у првом одељку говори се о пословима општине. Значи, све оно што је у надлежности скупштине општине. Други одељак говори о повереним пословима, трећи о финансирању послова општине, четврти о организацији и раду општинских органа, значи скупштине, извршног одбора, општинске управе. Пети одељак посвећен је изборима одборника за скупштину општине. Одељак шести бави се симболима, празницима и називима улица

Република Србија чини напоре да у догледно време поврати суверенитет на Косову и Метохији

и тргова јединице локалне самоуправе о којима смо управо говорили.

Трећа глава посвећена је граду, а четврта граду Београду као посебној територијалној јединици локалне самоуправе. Глава шеста регулише облике учешћа грађана у обављању послова јединице локалне самоуправе. Мисли се на референдум и народну иницијативу и месну заједницу, и глава шеста говори о односима републичких органа и органа јединица локалне самоуправе. Седма глава посвећена је заштити права локалне самоуправе. Имамо и казнене одредбе предвиђене у осмој глави и, наравно, прелазне и завршне одредбе су у деветој глави.

Град Београд под посебном заштитом

Водитељ: Пошто је ово београдска станица, посветила бих време и граду Београду, које је то питање предвиђено у Закону, па да нешто више кажемо о томе.

Гордана Поп-Лазих: Град Београд, као главни град Републике Србије и Савезне Републике Југославије, наравно, заслужује да као посебна територијална јединица буде и посебно третиран овим Законом. Специфичности нема много, сем што граду Београду могу да буду поверени послови од стране Републике у много већем обиму него другим општинама и градовима у Србији. Одређени су оквири за број одборника. Највећи број одборника, који треба да буде изабран у Скупштини града Београда, је 110. То је више него у осталим градовима и општинама.

Што се финансирања тиче, граду Београду припада 15%, за разлику од других градова који имају 10% пореза на промет остварен на територији града Београда. Значи, то су додатни приходи. Треба још рећи да у поређењу са другим градовима, а градови су, према Закону о територијалној организацији: Крагујевац, Ниш, Нови Сад и Приштина. Њима припада 10% пореза на промет.

Имају мањи број одборника. Највише 100, и имају обавезу да у року од годину дана на свом подручју формирају више градских општина. Уколико не буду то урадили, престаје им статус града и губе ову привилегију да имају 10% пореза на промет који остваре на њиховој територији. То је, значи, и њихов интерес.

Финансије једнако ресурси

Водитељ: Управо сам то хтела да вас питам, на који начин ће се финансирати локална самоуправа?

Гордана Поп-Лазих: Локална самоуправа ће се финансирати као и до сада, из јавних прихода, из такси, накнада и локалних јавних прихода. Нема ту никаквих новина. Све је као што је било и до сада, само је из више законских пројеката материја пребачена у овај Закон и због тога се он и зове системски закон.

Водитељ: Закон се бави заштитом права локалне самоуправе.

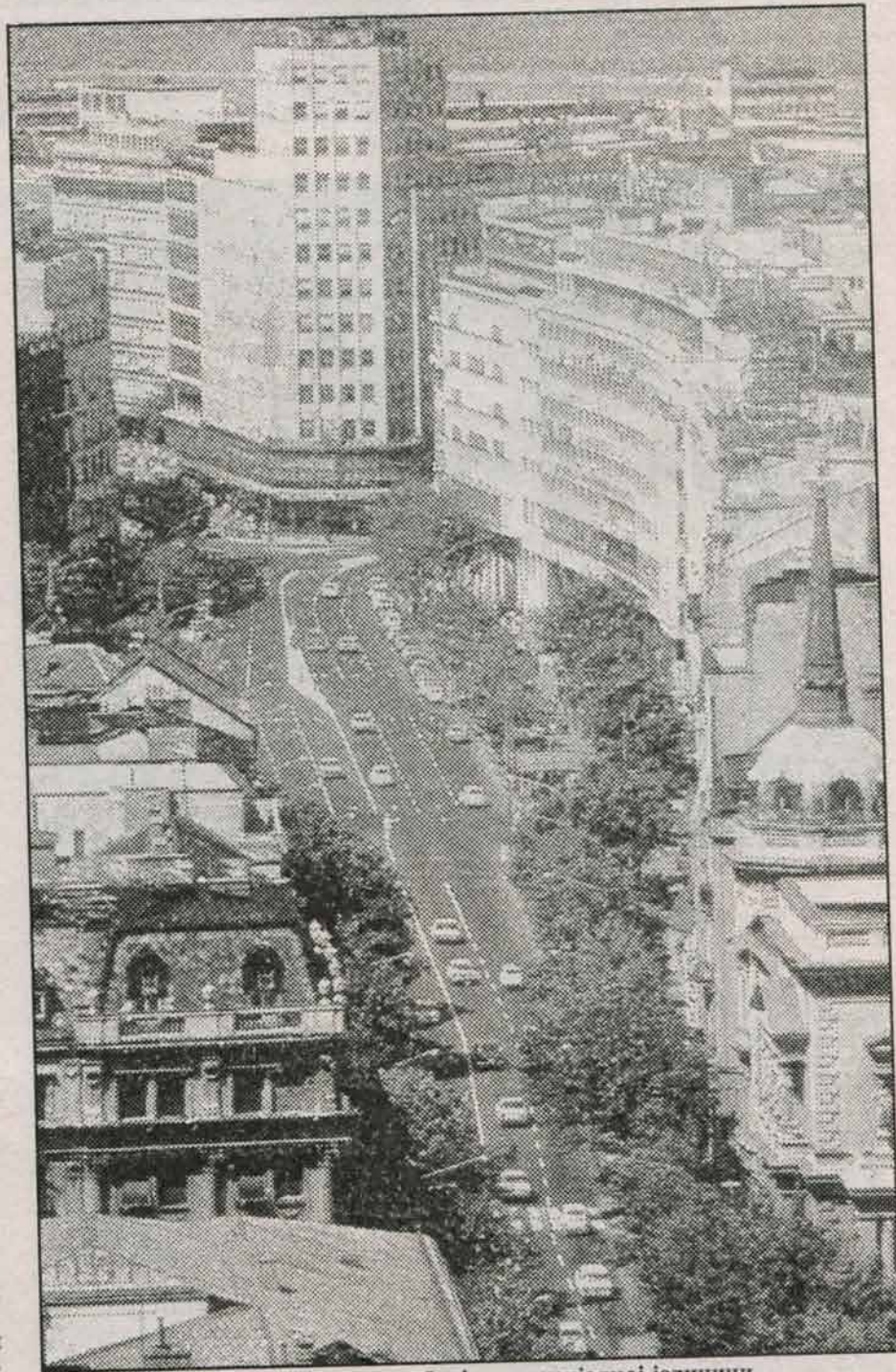
Гордана Поп-Лазих: И заштитом права локалне самоуправе и надзора над радом локалне самоуправе. И то је мало изазвало полемику. Чули сте у скупштинској расправи, јер се сматрало да Република себи даје превелик значај и превелику улогу и да се меша у послове локалне самоуправе. Влада и њена министарства, у уводном излагању, у дискусијама којима су бранили закон и у завршној речи успели то да разјасне и онима којима то није јасно.

Република је та, односно Влада је та, према Уставу која има овлашћена и чије је право, али и обавеза, да се стара о

спровођењу закона. И све док локална самоуправа ради у оквиру Устава и закона, и у складу са својим статутом, она апсолутно не треба да брине да ће јој се неко мешати у оно што она ради из свог делокруга посла. Међутим, онда када она изађе из тих оквира, држава је, једноставно, дужна да на одређени начин реагује и упозори је на то, врати је на пут законитости, уставности, а уколико ни тада не одреагује, мора имати механизме да то спречи.

Водитељ: Такође је истакнуто, колико сам јуче чула, да је после Устава ово најважнији правни акт у Републици.

Гордана Поп-Лазих: Што се тиче саме локалне самоуправе, можемо да каже-

Главни град: као посебној територијалној јединици, Београду посебан третман у Закону

мо да је то један мали устав за локалну самоуправу.

Водитељ: Разговарамо са министром за локалну самоуправу, Горданом Поп-Лазих. Тема је Закон о локалној самоуправи. Како ће се овај Закон спроводити на подручју Косова и Метохије?

Посебне одредбе за Косово и Метохију

Гордана Поп-Лазих: У општинама на подручју Косова и Метохије немогуће је у овом тренутку провести изборе. Тога смо свесни сви, јер у овом тренутку на Косову и Метохији имамо окупацију НАТО снага. Због тога смо у прелазним и завршним одредбама јасно истакли да ће општине на Косову и Метохији усагласити и изборе и организацију у складу са овим Законом у одређеном року, након престанка мисије Уједињених нација. То је рок од годину дана, што сматрамо да је довољан рок да се након

трамо да је тренутно стање изузетно неповољно по Србију и српски народ. Очекујемо и чинимо напоре, и сигурно ће тако бити, да у догледно време, за годину, две, три повратимо суверенитет и на том делу наше територије. У том смислу су и ове посебне одредбе везане за општине на Косову и Метохији.

Неки од посланика су коментарисали да предвиђамо нешто што у Уставу баш нема довољно потпоре. Међутим, не ради се овде о вишedomној скупштини, као што су неки посланици хтели да то протумаче, већ само о више већа у једнодомној скупштини. То је нешто што постоји у европској пракси. Тамо где су угрожени међунационални интереси и где постоје ти међунационални сукоби, нормално је да држава изнајде решења да дође до неког заједничког усаглашавања око основних животних проблема који су исти за све грађане, без обзира којој националној заједници припадају.

Испекла "занат": више од деценије и по рада у локалној самоуправи

тога њихови нормативни акти усагласе са Законом и спроведу избори.

Међутим, нисмо могли у овој ситуацији да, једноставно, пређемо преко проблема Косова и Метохије и да ту специфичност не изразимо и у самом Закону. Већ у пројекту Нацрта закона биле су предвиђене ове посебности и ове одредбе које се тичу само општина на Косову и Метохији. То је требало да послужи као својеврсна платформа за разговоре са свим националним заједницама.

Међутим, ти разговори су текли тако како су текли. Нису се повољно завршили и у овом тренутку, када нам барем Повеља Уједињених нација и Резолуција 1244 гарантује суверенитет, можемо да потврдимо да на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија немамо своју војску и полицију, и сма-

Закон за лепшу свакодневицу

Водитељ: Да се вратимо на почетак разговора, да истакнемо које су предности Закона.

Гордана Поп-Лазих: Предности су управо те што је системски закон. Што они који се баве локалном самоуправом и који треба да спроведу овај закон и да доносе одлуке на основу њега, у оквиру својих надлежности, јасно знају шта им је надлежност, који су им облици финансирања, знају како ће спровести изборе, знају шта ће се десити уколико донесу неки правни акт који није у складу са Уставом или законом. Не морају да прате многе друге прописе које су до сада морали да имају у виду, очекују неке њихове измене и томе слично. Сада је

то на једном месту, ако се држе слова закона апсолутно су слободни да у оквиру своје надлежности раде све што им је мило и оно што им је приоритетно што би и требало да буде.

Водитељ: И оно што је најбитније, када будемо бирали одборника знаћемо кога бирамо.

Гордана Поп-Лазих: Па, то и јесте био циљ.

Водитељ: Да ли смо нешто изоставили када је реч о Закону о локалној самоуправи?

Гордана Поп-Лазих: Након што смо чули расправу у Скупштини Србије, изгледа да нисмо много тога изоставили, све је поприлично јасно. Није било дилема око оних основних ствари. Грађани који баш добро не познају ову материју, а већина их не познаје, осећају на својој кожи резултате нефункционисања локалне самоуправе. Поједине политичке партије су у први план ставиле изборни систем који заиста није основна одредница овог Закона, много су важнији сви други одељци него сам изборни систем. Али, ваљда је у овом политичком тренутку за њих то важно. То политичке партије највише иритира, па су се оне највише око тога и оглашавале, а видећемо какви ће бити резултати.

Водитељ: Када Закон почиње да се примењује?

Гордана Поп-Лазих: Осам дана од дана објављивања. Очекујем да ће он данас бити објављен у Службеном гласнику Републике Србије.

Водитељ: Надам се да смо успели бар мало да објаснимо нашим слушаоцима шта се јуче и прејуче радило у Скупштини Србије и зашто је донет Закон о локалној самоуправи. Пре него што вам се захвалим што сте били мој гост, морам да вас питам одакле ви у политици? И да ли је сфера локалне самоуправе ваше интересовање, пошто знам да сте по вокацији правник?

Гордана Поп-Лазих: По вокацији јесам правник а локална самоуправа је нешто што је за мене од првог радног дана једино занимање. Ја сам олувек радила у скупштини општине. Ово је материја која је мени блиска. У политици сам од 1996. године и, као што видите, врло сам брзо напредовала. Вероватно неко процењује да имам способности за ово што радим. Ја се трудим да свој посао радим на најбољи могући начин, у складу са програмом моје политичке партије, а то је Српска радикална странка.

Ја сам у Српској радикалној странци управо због тога што се она тако зове. То је српска, значи националистичка, и због тога што је радикална, што хоће промене и што зна како то треба да уради.

Водитељ: Само још да вас буде мало више у јавности.

Гордана Поп-Лазих: То зависи и од вас наравно. Колико нас позивате. Кад год нас позовете ми смо спремни да дођемо.

Водитељ: Хвала вам што сте били гост Београда 202.

Гордана Поп-Лазих: Хвала и вама.

ЗАКОН ЗА ОДГОВОРНИЈУ ВЛАСТ

Први пут на једном месту систематизована сва правна акта везана за функционисање локалне самоуправе. Примедбе на предлог Закона, које су се могле чути у скупштинској дебати, нису се тицале суштине, већ су само формалне природе

Једнокружни већински изборни систем за одборнике градских и општинских скупштина на страни кандидата, без страначких мепетарења

Влада установила и механизме за контролу законитости рада локалних самоуправа

Водитељ: Тродневно заседање Народне скупштине Србије окончано је јуче. Усвојени су такозвани порески закони, Закон о правима и дужностима председника Републике, Закон о туризму, Закон о животињама. Заменени су и неки министри, два посланика и након неких пет година, кажу, припрема на снагу ступа Закон о локалној самоуправи. Очекивала се гужва око овог закона, али све је прошло релативно мирно, ако занемаримо неке реплике посланика које и нису баш у вези са темом. Добро јутро госпођи Гордани Поп-Лазич, министру за локалну самоуправу у Влади Србије.

Гордана Поп-Лазич: Добро јутро.

Формалне примедбе

Водитељ: Ево вам прилике за вашу реплику, ако је буде. Јесте ли разочарани што нисте као ресорни министар били више у могућности да браните Предлог закона или је толико добар да су и хронични критичари остали, што се каже, без текста?

Гордана Поп-Лазич: Морам да признам да нисмо ни очекивали да ће бити више напада него што је било. Могли смо то да проценимо на основу амандмана који су стигли Народној скупштини. Већина амандмана, од укупно 215, односила се углавном на другачији поглед неких посланика по питању изборног система, а око неких основних ствари које су у Закону много важније него што је изборни систем, није било много полемике.

Иначе, грађани можда не знају, виде филмале, оно што посланици на самој Скупштини кажу, али скупштинска процедура је врло компликована. Од тренутка када Влада упути предлог закона Скупштини, а Скупштина посланицима скупштинске материјале, почну да теку рокови за подношење амандмана и 72 сата пре почетка заседања Скупштине сви амандмани који стигну у Скупштину достављају се Влади Србије. Вла-

да Србије тражи од министарства да се изјасни по питању тих амандмана, па након тога иде процедура владиног одбора за правосуђе који предлаже Влади усвајање или неприхватање неког од тих амандмана, и онда скупштински одбо-

ри, у нашем случају Одбор за правосуђе и Законодавни одбор.

Ми смо имали прилику да са свим члановима одбора, значи и из опозиције и из владајућих странака, разговарамо о сваком амандману и аргументова-

Добро обављен посао: на Закон о локалној самоуправи није било аргументованих напада

но бранимо став Владе. Ту смо могли да проценимо колико, у ствари, нема много аргумената за напад на овај Закон и спремно смо ушли у Скупштину.

"Мали устав" за локалну самоуправу

Водитељ: Изузев, тако да кажем, оних за дневнополитичке потребе. Овај Закон је толико темељит да те дневнополитичке потребе, изгледа да су овог пута омануле. Још једно мало објашњење, кратко питање: ваш став о критикама које долазе са неких страна да је ово темпирано, јер се поодавно показало да постоји потреба за овим законом.

Гордана Поп-Лазих: Ми до сада нисмо

Једнокружни већински изборни систем

Водитељ: Добро, захваљујем. Дакле, најавили смо госпођу Гордану Поп-Лазих, министра за локалну самоуправу, као госта коментатора у овом издању емисије "На првој страни", а ми крећемо нашим уобичајеним возним редом. Људи, догађаји, појаве у последња 24 часа.

Ово су биле речи министра за локалну самоуправу у Влади Србије, госпође Гордане Поп-Лазих, која је образлагала, односно дала увидно излагање пре дискусије о Закону о локалној самоуправи. Јуче је, као што рекосмо, у Парламенту Закон озаконен, постао је државни закон.

Скупштина града : општинама није укинута ниједно право које су до сада имале

имали посебан закон о локалној самоуправи, већ Закон о територијалној организацији и локалној самоуправи који је само у једном делу третирао проблеме локалне самоуправе. Надлежности локалне самоуправе, све оно што сада овај Закон обухвата, било је обухваћено мноштвом других закона. Ви сте и сами рекли, на почетку, да се ради о системском закону и ја могу да кажем да је то мали устав за локалну самоуправу.

Водитељ: Имамо много тих малих устава. Сваки неки кабастији закон који дође у скупштинску процедуру и усвоји се, каже да је мали...

Гордана Поп-Лазих: Па, то је унапређење законодавства. Знате, што мање прописа, што више одредби који се тичу једне проблематике на једном месту, то је поједностављено за оне који користе те законе и који треба да се владају по њима.

Међутим, госпођо Поп-Лазих, како рече проф. др Ратко Марковић, и њега ћемо касније чути, не третира државне и локалне послове. Шта то значи, посебно када је у питању ово опредељење за већински изборни систем, једнокружни и тако даље. Одмах се дигла и кука и мотика из неких средина да је то недемократски, да се не пружа могућност свима.

Додуше, оголити ту аргументацију значило би, у ствари, грубо да кажемо, неку бескомпромисну борбу за власт и на тим нивоима, али нећемо о томе. Овај већински изборни систем је логичан, што се каже, обичном смртнику. Међутим, нелогичан је, на пример, опозицији. Ви сте рекли да је у питању рационализација, а истовремено, оно кључно, да човек познаје свог одборника, ако већ не познаје свог посланика на вишем нивоу.

Гордана Поп-Лазих: Да, разлози за то да се Влада одлучи за једнокружни већински систем, да предложи, у ствари, такав начин избора одборника за једини-

це локалне самоуправе, јесу управо рационалност и ефикасност и то да одборника приближи грађанима који се за њега одлучују, када изађу на локалне изборе.

Било је аргумената за неки други изборни систем који је, иначе, познат. То је пропорционални, или неки мешовити, био је и такав један амандман, па је повучен још док је закон био у скупштинској процедури, у одборима. Били смо мишљења да грађане не треба малтретирати да у више кругова излазе и одлучују о томе ко ће их представљати у скупштини општине или скупштини града.

Већ у првом кругу избора, с обзиром да су одборници познати својим бирачима, они се одлучују за оног који је најбољи и за онога у кога имају највише поверења. Шта се обично дешава у том другом кругу, ако се заговара пропорционални систем или двокружни већински систем. Дешава се то да се на једној непришпијелној основи удружују сви против неког, а не сви за некога.

Водитељ: Враћамо се у стара времена, непришпијелне коалиције.

Гордана Поп-Лазих: Јесте, и то је оно што не изражава праву вољу грађана. А циљ управо јесте да одборник који заступа интересе грађана у скупштини општине не заступа интересе већине.

Појачан надзор над законитошћу одлука

Водитељ: Да ли су овим законом, и таквих примера је било, прикраћена права општинским властима?

Гордана Поп-Лазих: Не, општини није укинута ниједно право које је она до сада имала. Нити извор прихода, нити надлежност.

Водитељ: Дакле, права и потребе грађана у првој инстанци остварују се, тако да кажем, у општинском атару, у општинским књигама, прописима и тако даље. Међутим, ви знате, општинска власт и према овом закону, а и према некој дефиницији, морала би бити у служби, односно бити сервис грађанима. Али, вама је познато да општинска бирократија грађанину више може да загорча живот него неки светски моћник. Хијерархија велике власти у заштити малих права.

Гордана Поп-Лазих: Па, управо због тога у Закону су и предвиђени механизми како да се стане у крај таквим функционерима и таквој администрацији и незаконитим одлукама скупштине општине.

Водитељ: Извините, само једно мало питање. Ви знате наш менталитет који се свео на ону пословицу "Да сам ја нешто власт", па кад се уђе у власт, тешко је се одриче. Међутим, чињеница је, да би грађанин, који се стално овде помиње, остварио своја права, много више окапања има на том општинском нивоу него на вишим нивоима. Који су сада механизми његове заштите?

Гордана Поп-Лазих: Ја имам велико искуство по том питању, с обзиром да

СО Земун: афирмација локалне самоуправе

нисам ланк у овој материји. Радила сам 16 година у скупштини општине и имала сам прилику да свакодневно контактирам са грађанима који су долазили по различитим питањима у општину. Увек сам се, заиста, трудила да разбијем један такав однос и једно такво мишљење грађана да је администрација спора, да је нељубазна, да неће грађанима да изађе у сусрет, али морам да, као грађанин, признам да никад лично нисам отишла у своју скупштину општине, чак ни да извадим извод из матичне књиге венчаних или рођених. Не преко везе, него преко супруга, али свеједно, постоји та фама и то је чињеница.

Администрација је један чудан појам и заиста је затворена и уме да буде оптерећење и да буде неефикасна, и грађани са једним негативним осећајем одлазе у скупштину општине да заврше неки посао, јер нису навикли да их службеници упућују како да то, због чега су дошли, ураде на ефикасан и брз начин. Наравно, има и позитивних примера, али има и врло непријатних искустава.

То је важно, али много важније од тога јесте управо оно што представља власт у скупштини општине и оно какве одлуке доноси скупштина општине по оним важним питањима које су у њиховој надлежности. Због тога овај закон заиста поопштрава контролу по том питању и посебан значај имају одредбе о надзору над законитошћу њихових општинских аката и њиховој усклађености са самим статутом. Због тога се предлажу овлашћена државним органима који треба да остваре и то доследну и ефикасну законитост органа локалне самоуправе, и уколико општи акти нису у складу са законом или неким другим републичким прописом, министарство надлежно за послове локалне самоуп-

раве може да покрене поступак за оцењивање уставности и законитости пред Уставним судом, а до доношења одлуке Уставног суда, може предложити Влади да обустави од извршења пропис, статут или други општи акт.

Крај безакоњу и прекорачењу надлежности

Водитељ: Е, ту мало да застанемо. Питање, ја само преносим оно што се чуло, питање тог реаговања више инстанце, у овом случају Републичке владе, републичких органа и тако даље. Доста значајно за критичаре, кажу максимална централизација, неко је у расправи ових дана у Скупштини употребио реч да је у питању чак и старатељство и тако даље. Дакле, који су то механизми да се стане на пут евентуалном осилвању или кршењу законитости локалне власти.

Субординација власти и, с друге стране, критичари се позивају на то да то није у складу са кретањима у свету, старим демократијама, земљама које имају парламентаризам као традицију и тако даље. Ви сте то доста убедљиво јуче демантовали у свом завршном излагању у Парламенту Србије.

Гордана Поп-Лазих: Да, пре него што се осврнем на таква решења у тим европским демократијама, само бих рекла да сходно и Уставу републике Србије, влада има општу одговорност за извршавање закона.

Водитељ: То је оно, у ствари, да се локалне власти морају бавити локалним пословима.

Гордана Поп-Лазих: Али, у складу са Уставом, законом и својим статутом. И врло је важно рећи да нема разлога за било какав страх. Све докле скупштина општине, док органи јединица локалне

самоуправе поступају у складу са законом, нико им не може одузети право да обављају те своје послове, нити може мењати или утицати на одлуке које они доносе.

Оног тренутка када изађу из тих оквира, значи када доносе одлуке које су у несавласности са законом или са Уставом, држава преко Владе, у складу са Уставом Републике Србије, мора да реагује. А како то изгледа у неким европским земљама јуче сам у завршном излагању рекла, а сада бих могла, евентуално, да дам једну компарацију.

У Швајцарској је, решимо, а Швајцарску узимамо као пример неке демократије, више демократије, надзор тих кантоналних власти над локалним органима веома оштар и разноврстан. Много оштрији него што предвиђа наш закон. Тај систем надзора обухвата различите облике и мере од присуствања представника кантоналних власти седницама органа локалне самоуправе, преко обавезе подношења извештаја кантоналним органима, редовних инспекција рада локалних органа, обавезе да се потврде општински правилници и прописи у неким кантонима, а у скоро свим потврде одобравања комуналних пореза и буџета. Значи, када су финансије у питању, онда је неопходно да оне буду и потврђене.

Надзорни кантонални органи у Швајцарској имају чак право издвајања одређених налога локалним органима за обављање одређених послова. Доношење, измене и укидање одређених аката и извршавање послова из делокруга локалних органа.

У Француској је слично, можда још горе. Одлуке везане за буџет и финансије предмет су посебне контроле специјалног регионалног органа. Постоји обавеза локалних органа да неке одлуке већа и административне акте достављају префекту пре њихове примене, а уколико сматра да су такве одлуке незаконите, префекту се меша и министар унутрашњих послова. Значи, у складу са њиховим инструкцијама, може од органа који је такву одлуку донео захтевати да је повуче или измени. И опет је влади остављено право да по одређеним условима распусти савет, што је код нас скупштина, суспендије градоначелника на одређено време, и томе слично. Ако мислите да је потребно, могу и даље. Како је то у Италији, Грчкој, Турској...

Референдум и народна иницијатива

Водитељ: Добро. Мислим да је то био доста убедљив демант оних који тврде да и овим законом нисмо ни близу том врло демократском свету. Сигурно је да...

Гордана Поп-Лазих: Ми смо далеко испред тог света. Ми смо далеко и од Европске повеље о локалној самоуправи били и пре доношења овог закона. Очигледно је, нису читали или је не разумели.

Водитељ: Молио бих вас да размотримо још једну институцију или инсти-

тут, како би се правнички рекло, који је инаугурисан у овај закон. Шта је то народна иницијатива?

Гордана Поп-Лазих: То је облик учешћа грађана у доношењу одлука поред оног упоредног преко одборника. Ово је један непосредни облик. Референдум и народна иницијатива. Народном иницијативом грађани могу да затраже да се изврши промена статута или да се донесу неке друге важне одлуке. Да затраже да се путем референдума изјасне о одређеним питањима и скупштина општине је дужна да се о народној иницијативи изјасни, и уколико одбије народну иницијативу, дужна је да расписне референдум по том питању у одређеном року.

Шанса за довитљиве

Водитељ: Локална самоуправа није од јуче или од овог часа па да се креће овим законом у, како да кажемо, историјску авантуру покушаја реализације демократичности на овом нивоу. У једном појашњењу говори се о систематизацији и централизацији одредби и прописа из других закона и аката на једном месту. Шта то сада значи? До сада је било доста прописа из ових области на различитим местима. У ствари, овај закон се, у принципу, ослања на нека раније искуства. Али је ипак нов.

Гордана Поп-Лазих: Иде се ка томе да се и локална самоуправа, као и све друге области живота, усавршавају. Наравно, далеко од тога да и Влада сматра да је ово један идеалан закон и да он не може бити бољи и да локална самоуправа не може на један бољи начин да се регулише. Међутим, ми имамо уставна ограничења која нас ограничавају у томе и не дају могућности да, рецимо, препознамо општину која је сада монолитна за нас. Значи, има исте надлежности, има исте облике финансирања општине од 6.000 становника и општине од 300.000 становника.

Не можемо да водимо рачуна о томе какве је привредне развијености, да ли се ради о развијеној или неразвијеној општини, пољопривредној, индустријској и томе слично. Ако бисмо имали такву могућност, значи ако дође до промене Устава и у том смислу, ми бисмо могли да идемо даље у усавршавању локалне самоуправе. Али, да ово значи велики напредак, то је сигурно тако.

Водитељ: Још једно изузетно значајно питање. Опет се све, на крају крајева, врти око пара. Ви знате доста примера, с обзиром да сте дуго радили, као што рекосте, у општинама. Систем финансирања. И раније су се жалиле општинске власти у појединим срединама да су им, практично, извори ранијих финансирања угашени. Да крпе крај са концем и тако даље.

Међутим, овим законом, колико сам ја видео, у том погледу дају се неке предности, али, истовремено, ја бих то свео на оно јачко, правничко, дозвољено је све што није законом санкционисано. То отприлике значи, јер потре-

бе општине су, и сами сте рекли, различите и територијално и бројем становника. У ствари, на чија финансијска врата треба да куцају, сопствена или републичка, државна и тако даље?

Гордана Поп-Лазих: Држава је та која води економску политику. Постоји биланс јавне потрошње јавних расхода и у оквиру тога, наравно, морају да се одређују оквири за потрошњу и локалне самоуправе. Она је и ове године била рестриктивна, јер је и јавна потрошња на нивоу Републике била рестриктивна. Значи, у зависности од тренутних економских могућности државе, а биланс јавне потрошње и расхода утврђује се сваке године. Зависи и то колики ће оквири за потрошњу бити у свакој општини.

Наравно, желели бисмо да имамо што више новца, да имамо потребу за што већом потрошњом, али та потрошња мора да буде ограничена, јер су нам приходи, ипак, ограничени. Постоји један други проблем. Да ли је скупштина општине толико виспрана да се и сама довија код утврђивања неких својих прихода, односно да ли је сама способна да неке нове приходе оствари за разрешавање многих својих изворних послова. Да ли се домаћински понаша, да ли је све што има ставила у функцију онако како треба. Знамо колико се нерационално користи, рецимо, пословни простор. Колико мало прихода уђе у општинску касу због тога што ту не постоји нека рационализација, а знамо и колико...

Водитељ: Дакле, ту им се виша власт неће мешати.

Гордана Поп-Лазих: Апсолутно им се не меша. А проблем је у томе што и тај пословни простор, који је скупштина општине добила да се о њему стара, да њиме управља, да убира одређени про-

ценат прихода од њега, не води рачуна да ли се он рационално користи, па дозвољава да он даље иде у пазакуп и онда на тржишту имамо веома скуп пословни простор, а у државну касу, односно општинску касу, улази јако мало пара.

Закон тренутно неспроводив на Косову и Метохији

Водитељ: Ево, поново тражимо мало шире објашњење од актуелног министра за локалну самоуправу у Влади Србије, госпође Гордане Поп-Лазих. Специфичност мешовитих средина. Ви сте поменули, у овоме што смо чули Косово и Метохију. Међутим, тамо је таква ситуација да, претпостављам, у овом тренутку овај Закон, који је јуче изгласан у Скупштини Србије, неће моћи бити примењен. Како ће се решавати принципи специфичности мешовитих средина? Нису само на Космету мешовите средине и, с друге стране, успостављање овог вишедомског принципа. Може ли то заживети код нас?

Гордана Поп-Лазих: Не ради се о вишедомском систему. Ради се о скупштини која има само више већа у једном дому. Ви знате да смо ми у мају прошле године имали интензивне разговоре са припадницима националних мањина на Косову и Метохији, да је, практично у то време, у Закону о локалној самоуправи и уведена ова специфичност која се тиче конституисања скупштине општине на подручју Косова и Метохије. То је, практично, требало да послужи као једна платформа за разговоре и да покажемо добру вољу Владе Србије да се ти поремећени односи на неки начин превазиђу кроз утврђивање заједничких интереса поштујући интересе свих националних мањина које живе на Косо-

Привремено стање: без војске и полиције, Србија нема суверенитет у својој јужној покрајини

ву и Метохији и да се створи једна полазна основа да се сви ти проблеми превазиђу.

Знамо како су догађаји даље текли. Међутим, Косово и Метохија су и даље, према Резолуцији Уједињених нација, саставни део Републике Србије. Држава Србија и треба да има, и има, суверенитет, а територијални интегритет се, такође, штити том Резолуцијом Уједињених нација. Истина, сада не могу да кажем да имамо суверенитет на тој територији, јер суверенитет подразумева да можемо да вршимо и репресију на том делу територије, односно да имамо своју војску и полицију. А ми то немамо.

Међутим, сматрамо да је ово тренутно стање. Убеђени смо у то и након

Водитељ: Да се сада стави Савезна Република Југославија или Република Србија у позицију једне општине, како покренути, хајде мало да парафразирам, народну иницијативу, и коме се жалити кад се, на пример, под заставом Уједињених нација све ово спроводи на Космету. С друге стране, да вам поставим актуелно питање као правнику, као политичару и министру. Има ли изгледне будућности да се законска регулатива, југословенска и српска, врати у догледно време на Косово и Метохију?

Гордана Поп-Лазих: Питање је врло комплексно. Али, за први део нашег питања јасно је да се овај закон у овом тренутку не може примењивати на Косову и Метохији. Немамо коме да се жалимо. Морамо да учинимо све на политич-

кусији и тако даље. Можда неки нису ни читали закон, али ви знате да је власт, што би се рекло, слатка. Шта се догађа ако се одбије да се поштује законитост тога. Тих актуелних појава имамо у појединим општинама од општинских челника и тако даље. У ствари, моје питање гласи: како се домоћи власти регуларно на изборима, а не преко неких других канала?

Гордана Поп-Лазих: Други канали не постоје. Избори су једини начин на који политичке партије, политичке организације и групе грађана преко својих одборника могу да остварују власт, односно да спроводе свој програм на нивоу локалне власти.

Водитељ: Добро. Непосредни избори, тако да кажем, мислим да се у неко раније време то говорило непосредно бирање грађана. То је сада на општинском нивоу посредно пропорционално, већинско и тако даље. Нећемо улазити у те варијанте. Шта ви предвиђате? Колики животни век је овом Закону?

Гордана Поп-Лазих: Закон ће постојати до оног момента док не буду постојали услови да се евентуално врше измене и допуне, или док предлагач не процени да има могућности у уставних оквира да иде у даље унапређење локалне самоуправе и евентуално донесе неки нови закон. Не постоји други начин да се закон суспендује.

Водитељ: Добро, ја немам више питања, тек да пожелим грађанима, нећу да гледам у боб, када ће бити следећи локални избори?

Гордана Поп-Лазих: Биће их онда када их председник Скупштине распише.

Водитељ: Врло сте елегантно одговорили. Хвала вам. Била је ово госпођа Гордана Поп-Лазих, министар за локалну самоуправу, у овом издању емисије "На првој страни", а тема је изузетно актуелна. Један закон је јуче дефинитивно, тако да кажем, озакоњен. Закон о локалној самоуправи. Још једно питање госпођо Поп-Лазих. Обично се каже – имамо изузетно добре законе, али лошу реализацију.

Гордана Поп-Лазих: Постоје механизми који ће довести до тога да се закон поштује, који су предвиђени овим законом и учинићемо све да се локална самоуправа креће у оквиру закона и Устава.

Водитељ: И да не добијамо пацке из далеких демократских земаља.

Гордана Поп-Лазих: Нема разлога за те пацке. Много више пацки би ми могли да дајемо неким другим у Европи, али свако има право да уређује свој систем и доноси своје законе онако како сматра да је то најпримерије.

Водитељ: Само ме вучете за језик, али све је мање оних у свету који гледају да почисте у својој авлији, а рађе завире преко плота.

Гордана Поп-Лазих: То је истина. **Водитељ:** Хвама вам у име екипе емисије "На првој страни".

Пробни балон: Косово и Метохија полигон за обуку НАТО-а за обрачун са "непослушним" земљама

што мисија Уједињених нација престане, закон у прелазним и завршним одредбама предвиђа другачије рокове за конституисање органа локалне самоуправе на подручју Косова и Метохије.

Ви сте поменули и друге средине са мешовитим националним саставом. Али, полазећи од Устава који говори о грађанима, без обзира на његову националну припадност, нема потребе да се то тако на глобалном нивоу регулише. Говорили смо и набројали искључиво општине са територије Аутономне покрајине Косово и Метохија, где је очигледно дошло до поремећаја тих односа. Ја немам sazнања да на другим деловима Републике Србије постоји поремећај тих односа.

Водитељ: Госпођо Поп-Лазих, да опет мало изокренемо ствари. Ви сте поменули и неке дневнополитичке ситуације каква је сада тренутно на Космету. Тамо је или незаконе или неко квази-закоње.

Гордана Поп-Лазих: Тамо је апсолутно незаконе.

ком плану да се у једном тренутку Уједињене нације, односно државе које су пријатељски расположене пема нашој земљи, а које имају право вета, одлуче да се мандат мисије Уједињених нација суспендује.

Не могу да тврдим да ће се то догодити за годину или две дана, али то се свакако мора догодити у интересу читавог света, не у интересу само наше земље, јер је све ово што се дешава на Косову и Метохији само пробни балон НАТО-а и Америке, која стоји иза НАТО-а, да по истом принципу, по истом моделу, ради све то што ради на Косову и Метохији и у другим земљама где постоје слични проблеми.

До власти само вољом народа

Водитељ: Да полако приводимо крају наш разговор. Госпођо Поп-Лазих, завршавамо с оним са чиме смо и почели. Све ово што је рекао потпредседник Владе, Ратко Марковић, стоји. Нећемо се освртати на оне дисквалификације у дис-

ЕВРОПСКА ПОВЕЉА О ЛОКАЛНОЈ САМОУПРАВИ*

(Стразбур, 15. октобар 1985)

Државе чланице Савета Европе, потписнице овог документа,

Сматрајући да је циљ Савета Европе да постигне веће јединство својих чланица у очувању и остварењу идеала и принципа који представљају њихово заједничко наслеђе;

Верујући да је један од метода којим се овај циљ може остварити постизање споразума на административном плану;

Имајући у виду да су локалне власти једна од главних основа сваког демократског система;

Сматрајући да је право грађана да обављају јавне послове један од основних демократских принципа заједничких свим државама чланицама Савета Европе;

Уверене да се ова права најнепосредније могу остварити на локалном нивоу;

Знајући да је очување и унапређивање локалне самоуправе у различитим европским земљама важан допринос изградњи Европе засноване на принципима демократије и децентрализације власти;

Сматрајући да је за ово неопходно постојање локалних органа власти који имају демократски конституисана тела за одлучивање и широк степен аутономије у погледу својих одговорности, а такође и путеве и начине за остваривање тих одговорности и средстава која су неопходна за њихово остварење,

Сложили су се о следећем:

Члан 1.

Државе уговорнице ће себе сматрати обавезним према следећим члановима у складу са начином и у обиму наведеном члану 12. ове повеље.

ДЕО I

Члан 2.

Уставни и правни основ локалне самоуправе

Принцип локалне самоуправе биће признат у домаћем законодавству и, ако је могуће, у уставу.

Члан 3.

Концепт локалне самоуправе

1. Локална самоуправа означава право и способност локалних власти да, у оквиру законских ограничења, уређују послове и управљају битним делом јавних послова под својом одговорношћу и у интересу локалног становништва.

2. Ово право ће вршити савети или скупштине, састављене од чланова који су слободно изабрани тајним гласањем на основу непосредног, равноправног и општег права гласа, који могу имати извршне органе који су њима одговорни.

Овом одредбом ни на који начин се не отклања могућност скупштине, референдума или било ког другог облика непосредног учешћа грађана тамо где су они статутом дозвољени.

Члан 4.

Обим локалне самоуправе

1. Основна овлашћења и одговорност локалних органа власти треба да буду предвиђени уставом или статутом. Међутим, ова одредба не спречава давање овлашћења и одговорности локалним властима за специфичне сврхе, у складу са законом.

2. Локалне власти, у оквиру законских ограничења, имају пуну слободу одлучивања о иницијативама у вези са било којим питањем које није искључено из њихове надлежности или додељено некој другој инстанци.

3. Јавне послове ће првенствено обављати они органи власти који су најближи грађанима. Уступање послова другом органу власти требало би да се заснива на процени обима и природе задатка и захтева у погледу ефикасности управе и функционисања привреде.

4. Овлашћења дата локалној власти ће по правилу бити потпуна и ексклузивна. Она не смеју бити нарушавана или ограничена другом, централном или регионалном влашћу, осим у складу са законом.

5. Тамо где су им овлашћења додељена од стране централне или регионалне власти, локалним органима власти ће, у мери у којој је то могуће, бити дата пуна слобода одлучивања у прилагођавању својих активности локалним условима.

6. Локални органи власти ће бити консултовани, у мери у којој је то могуће, и у право време и на одговарајући начин, приликом планирања и одлучивања о свим питањима која их се директно тичу.

Члан 5.

Заштита граница локалне власти

Промене у разграничењу локалних органа власти неће бити вршене без претходне консултације локалне заједнице о којој је реч, по могућности путем референдума, тамо где је то омогућено статутом.

Члан 6.

Административна структура и средства за обављање задатака локалних органа власти

1. Не доводећи у питање општије статутарне одредбе, локалне власти могу да одреде сопствену унутрашњу административну структуру како би је прилагодили локалним потребама и обезбедиле ефикасну управу.

2. Услови службовања запослених у локалним органима власти биће такви да омогуће ангажовање особља високог

квалитета на основу вредности и компетентности; у ту сврху треба створити адекватне могућности за образовање, накнаде и изгледе за напредовање у каријери.

Члан 7.

Услови вршења овлашћења на локалном нивоу

1. Услови под којим раде представници изабрани на локалном нивоу треба да су такви да обезбеђују слободно обављање њихових функција.

2. Они треба да обухвате одговарајућу финансијску надокнаду трошкова који настану у току обављања посла о коме је реч, као и надокнаду, тамо где је то могућно, за губитак зараде или плате за посао који је обављен и одговарајућу заштиту социјалног осигурања.

3. Све функције и активности за које се сматра да су неспојиве са заузимањем локалног изборног положаја биће одређене статутом или основним правним принципима.

Члан 8.

Административни надзор над активностима локалних органа власти

1. Било какав административни надзор над локалним органима власти може бити остварен само у складу са процедурама и у случајевима који су предвиђени уставом или статутом.

2. Сваки административни надзор над активностима локалних органа власти по правилу ће имати за циљ само да обезбеди усаглашеност са законом и уставним начелима. Међутим, више инстанце власти могу обавити административни надзор у вези са целисходношћу у погледу задатака чије извршавање је поверено локалним органима власти.

3. Административни надзор над локалним органима власти вршиће се тако да обезбеди да интервенција контролне власти буде у сразмери са значајем интереса који треба да штити.

Члан 9.

Финансијска средства локалних органа власти

1. Локални органи власти имају право, у оквиру националне економске политике, на адекватна сопствена финансијска средства којима могу слободно да располажу у оквиру својих овлашћења.

2. Финансијска средства локалних органа власти биће одређена у складу са овлашћењима која су предвиђена уставом и законом.

3. Део, а ако је могуће и сва финансијска средства локалних органа власти, треба да потичу од локалних пореза и такса чију висину они могу да одреде у оквиру ограничења датих статутом.

4. Финансијски системи на којима почивају извори који припадају локалним властима биће у довољној мери широки и адаптивни како би им се омогућило да у мери у којој је то практично могуће држе корак са стварним растом трошкова везаних за обављање њихових обавеза.

5. Заштита финансијски слабијих локалних органа власти захтева институцију финансијског изједначавања процедура или сличне мере које треба да коригују ефекте неједнаке расподеле потенцијалних извора финансирања и финансијских терета коме треба да пружи подршку. Такве процедуре или мере неће умањити слободу одлучивања локалних

органа власти коју они имају у оквиру сопствених сфера одговорности.

6. Локални органи власти биће консултовани на одговарајући начин о томе како да им се додељују прераспоређена средства.

7. Субвенције локалним органима власти неће бити, колико год је то могућно, намењене финансирању одређених пројеката. Провизија од субвенције неће уклонити основно право локалних органа власти да у оквиру своје надлежности имају слободу политичког одлучивања.

8. У сврху позајмљивања ради капиталног инвестирања, локални органи власти имаће приступ националном тржишту капитала у оквиру законских могућности.

Члан 10.

Право локалних органа власти на удруживање

1. Локални органи власти имају право да у вршењу својих дужности сарађују и у оквиру закона стварају конзорцијуме са другим локалним органима власти у циљу остварења задатака од заједничког интереса.

2. Право локалних органа власти да припадају асоцијацији ради заштите и промоције њихових заједничких интереса и да припадају међународној асоцијацији локалних органа власти биће признато у свакој држави.

3. Локални органи власти имају право да, под условима предвиђеним законом, сарађују са одговарајућим локалним органима власти у другим државама.

Члан 11.

Правна заштита органа локалне самоуправе

Локални органи власти имаће право да прибегну жалби код суда како би обезбедили слободно спровођење својих овлашћења и поштовање принципа локалне самоуправе који су уграђени у устав или домаће законодавство.

ДЕО II

Остале одредбе

Члан 12.

Обавезе

1. Свака држава уговорница сагласна је да се сматра везаном прихватањем одредаба најмање двадесет ставова првог дела ове повеље, од којих ће бар десет бити одабрано међу следећим ставовима:

- Члан 2,
- Члан 3, ставови 1. и 2,
- Члан 4, ставови 1, 2. и 4,
- Члан 5,
- Члан 7, став 1,
- Члан 8, став 2,
- Члан 9, ставови 1, 2. и 3,
- Члан 10, став 1,
- Члан 11.

2. Свака држава уговорница приликом депоновања инструмената ратификације, приступања или прихватања, обавестиће генералног секретара Савета Европе о ставовима које је одабрала у складу са одредбама става 1. овог члана.

3. Свака страна може, у било које време касније, да обавести генералног секретара да се сматра везаном било којим ставом ове повеље који још није прихватила у складу са ста-

вом 1. овог члана. Овакве обавезе дате накнадно сматраће се интегралним делом ратификације, приступања или прихватања стране која даје нотификацију, и имаће исто дејство са првим даном месеца који следи по истеку периода од три месеца након датума када је генерални секретар примио нотификацију.

Члан 13.

Власт на коју се ова повеља односи

Принципи локалне самоуправе садржани у овој повељи примењују се на све категорије локалних власти које постоје у оквиру територије државе уговорнице. Међутим, свака страна уговорница може, приликом депоновања инструментата ратификације, приступања или прихватања да одреди категорије локалних или регионалних власти на које намерава да ограничи дејство ове повеље или које намерава да исклучи из њеног дејства. Она такође може да укључи нове категорије локалних или регионалних власти у оквиру повеље каснијом нотификацијом генералном секретару Савета Европе.

Члан 14.

Одредба о обавештавању

Свака страна потписница проследиће генералном секретару Савета Европе све релевантне информације у вези са законским одредбама и другим мерама које предузима у сврху усклађивања са одредбама ове повеље.

ДЕО III

Члан 15.

Потпис, ратификација и ступање на снагу

1. Ова повеља је отворена за потписивање свакој држави чланици Савета Европе. Она подлеже ратификацији, приступању или прихватању. Инструменти ратификације, приступања или прихватања биће депоновани код генералног секретара Савета Европе.

2. Ова повеља ступиће на снагу првог дана месеца који следи по истеку тромесечног периода након датума када су четири државе чланице Савета Европе изразиле своју спремност да буду везане повељом у складу са одредбама претходног става.

3. У погледу сваке државе чланице која касније изрази своју сагласност да буде везана повељом, ова повеља ступиће на снагу првог дана месеца који следи по истеку тромесечног периода након дана депоновања инструментата ратификације, приступања или прихватања.

Члан 16.

Територијална клаузула

1. Свака држава може у време потписивања или приликом депоновања инструментата ратификације, приступања или прихватања да специфицира територију или територије на које се ова повеља односи.

2. Свака држава може касније декларацијом упућеном генералном секретару Савета Европе, да прошири примену ове повеље на сваку територију наведену у декларацији. У погледу такве територије повеља ће ступити на снагу првог дана месеца који следи по истеку тромесечног периода након датума пријема такве декларације од стране генералног секретара.

3. Свака декларација у вези са претходним параграфима може, у погледу сваке територије назначене у таквој декларацији, бити повучена нотификацијом упућеном генералном секретару. Повлачење ће ступити на снагу првог дана месеца који следи по истеку шестомесечног периода након датума пријема такве нотификације од стране генералног секретара.

Члан 17.

Отказивање

1. Свака страна уговорница може да откаже ову повељу у било које време након истека периода од пет година од датума када је повеља за њу ступила на снагу. Шест месеци унапред даће се обавештење генералном секретару Савета Европе. Такво отказивање неће утицати на важење повеље у односу на друге стране уговорнице под условом да у сваком таквом тренутку нема мање од четири такве стране уговорнице.

2. Свака страна уговорница може, у складу са одредбама изнетим у претходном параграфу, да откаже било који параграф дела I ове повеље који је усвојила, под условом да остане везана бројем и врстом ставова наведених у члану 12, став 1. За сваку страну која, након отказивања неког става, више не испуњава захтеве садржане у члану 12, став 1, сматраће се да је отказала и саму повељу.

Члан 18.

Нотификације

Генерални секретар Савета Европе обавестиће сваку државу чланицу Савета Европе о:

- а) сваком потпису;
- б) депоновању сваког инструмента ратификације, усвајања или сагласности;
- в) сваком датуму ступања на снагу ове повеље у складу са чланом 15;
- г) свакој нотификацији коју прими у оквиру примене одредаба члана 12, ст. 2. и 3;
- д) свакој нотификацији коју прими у оквиру примене одредаба члана 13;
- ђ) сваком другом акту, нотификацији или комуникацији који се односе на ову повељу.

У потврду тога долепотписани, прописно овлашћени за то, потписали су ову повељу.

Сачињено у Стразбуру, 15. октобра 1985. године, на енглеском и француском језику, од којих су оба текста подједнако меродавна, у једном примерку који ће бити депонован у архиви Савета Европе. Генерални секретар Савета Европе шаље овере-не копије свакој држави чланици Савета Европе.

Напомена:

* Овај акт Савета Европе (ETS No. 122) усвојен је и отворен за потписивање 15. октобра 1985, а ступио је на снагу 1. септембра 1988. године.

Повељу је прихватио (ратификација, приступање) највећи део земље – чланица Савета Европе: Аустрија (1987), Бугарска (1995), Чешка (1999), Данска (1988), Естонија (1994), Финска (1991), Грчка (1989), Холандија (1991), Хрватска (1997), Исланд (1991), Италија (1990), Кипар (1988), Летонија (1996), Лихтенштајн (1988), Литванија (22. јуна 1999), Луксембург (1987), Мађарска (1994), Македонија (1997), Малта (1993), Молдавија (1997), Немачка СР (1988), Норвешка (1989), Пољска (1993), Португал (1990), Румунија (1998), Русија (1998), Словенија (1996), Шпанија (1988), Шведска (1989), Турска (1992), Украјина (1997) и Велика Британија (1998).

Наслов оригинала: European Charter of Local Self-Government

КОНФЕРЕНЦИЈЕ ЗА НОВИНАРЕ

СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

САВЕЗНИ И ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2000. ГОДИНЕ

2. ДЕЦЕМБАР 1999. ГОДИНЕ

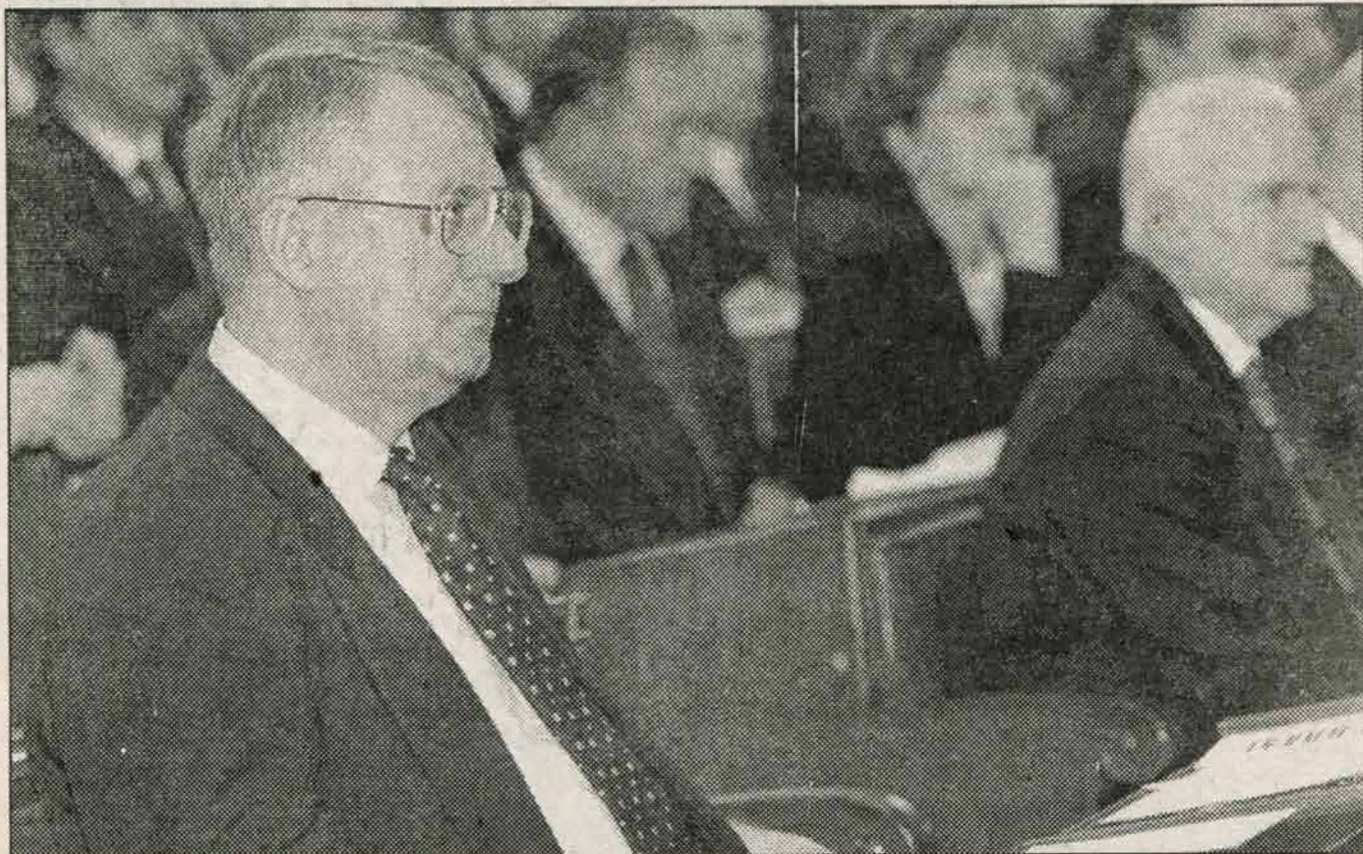
Др Војислав Шешељ, Српска радикална странка је управо данас упутила свим парламентарним странкама заступљеним у Већу грађана Савезне скупштине Савезне Републике Југославије писмо, у коме предлажемо одржавање консултативног састанка, представника тих странака поводом предстојећих редовних савезних избора. Редовни са-

везни избори према Уставу и Закону, треба да се одрже у току 2000. године, закључно са октобром.

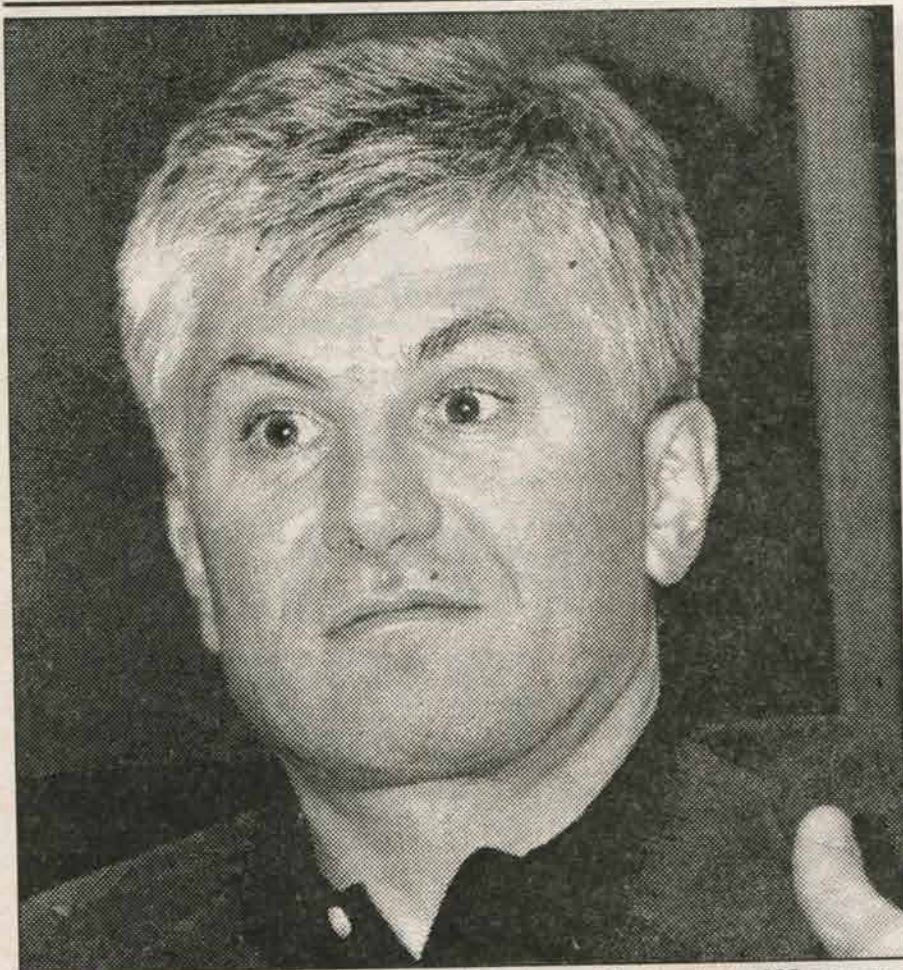
Ми предлажемо да се на том консултативном састанку размене мишљења о свим актуелним питањима везаним за одржавање избора, а посебно мишљење о два суштинска питања о којима би требало усагласити ставове. Прво, како провести одлуку Савезног уставног суда који је прогласио неуставним и србијански и црногорски закон о из-

бору посланика у Веће република Савезне скупштине

Српска радикална странка сматра да би требало усагласити политичке ставове и донети нове републичке законе и у Србији и у Црној Гори, према којима би се посланици у Веће република бирали непосредно на основу општег права гласа - да Србија и Црна Гора треба да буду по једна изборна јединица и да постоји цензус од 5%. Јер у Већу република представљене су Србија и Цр-

Влада не подноси рачуне СПО-у за вођење унутрашње и спољне политике

Захвалност политичкој незнаници: због бојкота ДС, радикали 1997. године освојили 5-6 посланичких мандата више

на Гора, а не актуелни режими Србије и Црне Горе или парламенти Србије и Црне Горе. Садашње стање је заиста противречно одредбама Устава.

И друго, сматрамо да на том консултативном састанку треба размотрити да ли има разлога за неке евентуалне промене Савезног закона о избору посланика у Веће грађана Савезне скупштине и у пратећем закону о изборним јединицама. Ми сматрамо да би на том консултативном састанку све парламентарне странке које имају посланичке групе, требало да буду заступљене са по три представника, а странке које немају посланичке групе, дакле које имају мање посланика него што је то предвиђено за формирање посланичких група, да имају по једног представника, и да не би било никаквих недоумица, по годинама најстарији посланик који буде представљао било коју политичку странку, на том консултативном састанку може да председава. То председавање не би имало никакве озбиљније компетенције.

Ми мислимо да је ово најбоља варијанта постизања међустраничних договора пред савезне изборе. Српска радикална странка сматра да савезне изборе треба темељито и коректно припремити и одржати у једној крајње демократској атмосфери.

Новинар: Како коментаришете то што ће Српски покрет обнове, бар како је најавио, званично поднети иниција-

тиву за ванредне изборе у Републичкој скупштини и тражити да се у року од седам дана одговори на ту иницијативу.

Др Шешељ: Српски покрет обнове има право да подноси све иницијативе Републичкој скупштини. Ми никоме то право не мислимо да споримо, ни Српском покрету обнове, ни било којој другој политичкој партији.

Став Српске радикалне странке по том питању је јасан. Ми следеће године имамо савезне и локалне изборе. Не видимо никаквог разлога да се заказују ванредни републички избори. Ни ове странке, које траже ванредне изборе, нису изнеле ниједан разлог. Да ли сте ви чули неки разлог Српског покрета обнове да се иде на ванредне републичке изборе следеће године? Да ли је неко чуо од вас присутних новинара? Ниједан разлог никада није саопштен да се иде на ванредне изборе. Ако чујемо неки озбиљан разлог, разматраћемо га. До сада га нисмо чули.

Новинар: Постоји разлог, то су критике на актуелни режим због неуспешног вођења унутрашње и спољне политике.

Др Шешељ: Знам, али то је ствар жеља и њихових субјективних оцена. Ми не одговарамо Српском покрету обнове за вођење ни унутрашње ни спољне политике. Ми одговарамо народу на редовним изборима.

Ништа се није десило у нашој земљи што би изискивало ванредне изборе. Устав предвиђа могућност ванредних избора и закон предвиђа ту могућност. Али ниједан разлог не постоји да би се заиста заказали ти ванредни избори, осим да се испуњавају жеље.

Сада, пред Нову годину, неке опозиционе политичке странке изражавају жељу и очекују да ми будемо Деда Мраз који ће те жеље да им испуњава. Ми нећемо да будемо Деда Мраз. И шта сад? Ништа. Следеће године имамо савезне изборе и имамо локалне изборе.

Све општинске скупштине до Нове године су дужне да прилагоде своје статуте новом Закону о локалној самоуправи. Ми очекујемо да то ураде све општинске скупштине у Србији, да не би уместо њих то морала Влада да ради. Кад Влада ради, онда њих боље леђа. Зато је боље да сами ураде.

Новинар: Рекли сте да се није десило ништа што би изискивало ванредне изборе. Да ли мислите да ово што се десило са Косовом и Метохијом није довољан разлог да народ одлучи да ли и даље да верује овом парламенту?

Др Шешељ: Управо она странка која је најјачије гласала за ту одлуку тражи изборе.

Новинар: Можда изгубе.

Др Шешељ: Изгубиће сигурно. То се уопште не поставља као питање. Али, ако би то био разлог онда би се очекивало да она странка која је гласала против, да то питање проблематизује и изађе са таквим захтевом. Против је једино била Српска радикална странка.

Новинар: Па зашто онда ви не тражитете одржавање ванредних избора?

Др Шешељ: Зато што ми сматрамо да нема никакве потребе да их држимо одмах, зато што је наш стари став да треба одвајати изборе на одређеним нивоима, да их не треба држати у истом тренутку.

Треба одвајати савезне и локалне изборе. Немамо ништа против да се држе у истом дану, али желели бисмо да се одвоје. У сваком случају да се одвоје и републички избори.

На крају, као политичка партија имамо један конкретан интерес. Ми смо захвални Демократској странци што је прошли пут бојкотовала републичке изборе 1997. године. Ми смо сигурно пет-шест посланичких мандата више освојили захваљујући таквој њиховој непромишљеној одлуци. Ми желимо да имамо то до краја мандата.

Можда би Демократска странка освојила неколико мандата, а то би било на штету и Српске радикалне странке, и СПС-а и Српског покрета обнове. Ми не желимо да на нашу штету било ко осваја мандате. То је ваљда јасно. Наш је страначки интерес такав. Нећемо да им дајемо тако лако могућност за поправни испит. Ако су једном бојкотовали, онда четири године нека буду ванпарламентарна странка. Тако ће се опаметити.

Новинар: Криза у Републици Српској иде све дубље и дубље. Како радикали мисле да ће се изаћи из те кризе?

Др Шешељ: Све ствари су крајње неизвесне. Ми смо веома забринуте ситуацијом у Републици Српској и њеним перспективама. Очигледно је да су многи српски политичари издали сопствени народ, да служе Американцима и осталим западњацима против Републике Српске. Међу њима су и Биљана Плавшић, и Милорад Додик и Живко Радишић.

Они чине све оно што окупатори захтевају. Сваки њихов потез је срачунат на рушење Републике Српске. После сваке њихове изјаве или потписа Република Српска је све мање република и држава у правом смислу речи, а све више територија под старатељством НАТО-а.

Новинар: Какав је излаз из кризе?

Др Шешељ: Излаз је врло тешко назрети. Што се тиче Српске радикалне странке, ми знамо да ћемо се борити до последњег даха. Опасност је све већа и излаз из садашње кризе све неизвеснији.

Новинар: Како коментаришете вести из најновијег броја "Блиц њуза", у коме пише да су се радикали примирили јер очекују да ће до краја ове године добити још неко место у Влади Србије.

Др Шешељ: Ја не знам какве су то новине. Нисам никад чуо за то, али изгледа да су то неке смешне новине. Можда нешто попут "Јежа". Како радикали могу добити још једно место у Влади Србије до краја године?

Новинар: Кажу још неко.

Др Шешељ: Још неко? Онда значи и више од једног је могуће. Знате, ми смо стриктно поделили мандате у Влади Србије, где има 36 министарских места, према снази наших странака у Републичкој скупштини. Тако радикали имају 15, социјалисти 15, ЈУЛ 5 и један је био ванстраначки. Пошто је тај ванстраначки разрешен у Влади, сад ЈУЛ има шестог министра, а радикал ће бити заменик тог министра. Ми никаквих других места у Влади Србије не можемо имати, нити ико има намеру да повећава број чланова владе.

Сад кад се мењао Закон о Влади, мењао се само у погледу постојања једног министарства, а у коначни број чланова се није дирало. Смањено се број министара без портфеља, а за један се повећао број ресора. Онај однос снага који је једном утврђен међу нама, остаје до следећих избора.

Новинар: Молим вас прокоментаришите ситуацију на Косову и Метохији, где се последњих дана десило више бруталних убистава и фактички се наставља егзодус. Када ће се вратити српска полиција и војска на Косово?

Др Шешељ: На Косову се, нажалост, ништа ново не дешава. На Косову настављају да убијају Србе као што су убијали и под турском влашћу, и под аустроугарском влашћу, и под немачком влашћу, и под Титовим комунистичким режимом. Тако и окупатори из НАТО-

а потпирују антисрпску хистерију и потпомажу шиптарске сепаратисте и терористе да прогоне и убијају Србе.

Не можемо да вам одговоримо када ће се вратити наша војска и полиција, али све наје улажемо у прикључење наше земље Савезу Русије и Белорусије, сматрајући да је то реална и једина озбиљна шанса да се Косово врати под суверенитет Србије и Југославије.

Новинар: Да ли ће Мило Ђукановић и његова партија некако ту вашу иницијативу опструирати и неће доћи на разговоре?

Др Шешељ: Ми смо на прошлој конференцији за штампу најавили ову нашу иницијативу, саопштили нашу одлуку да кренемо са том иницијативом и било је већ неких негативних реакција.

Не бисмо унапред да критикујемо било коју странку заступљену у савезном парламенту. Иницијатива је данас упућена факсом свим странкама и ми очекујемо одговоре од тих странака.

Новинар: Колико ћете чекати те одговоре?

Др Шешељ: Ми смо замолили ове странке да одговоре до 15. децембра да ли прихватају иницијативу и који би им термин одговарао за консултативни састањак. То видите и из текста писма.

Новинар: Господине Шешељ, на прошлој конференцији за новинаре сте тврдили да гаса има довољно, иако су новинари овде коментарисали да постоје гласине да га нема. У међувремену су неки званичници потврдили да га нема довољно и да треба и даље да се преговара са Русима?

Др Шешељ: Ко је потврдио?

Новинар: Па рецимо, Живко Школовачки.

Др Шешељ: Влада Србије није добила ниједну информацију да гаса нема довољно. И информације којима ми располажемо говоре да су количине га-

са које улазе у нашу земљу довољне. Проблем је локалних органа власти, који нису у стању некада да плате енергенте, јер паре троше за неке друге сврхе, краду или намерно праве несташице као што се то десило у Нишу.

Знате да је наша инспекција утврдила да у резервоарима у Нишу има много више горива него што је садржано у оних 14 цистерни. У тих 14 цистерни стало је негде око 330 тона, а утврђено је да у резервоарима у Нишу има 400 тона. Али су руководиоци градске скупштинне Ниша намерно искључили трејање да би се народ смрзавао, да праве што већу помпу са том наводном хуманитарном помоћи која треба да пристигне. А то уопште није никаква хуманитарна помоћ, него један конкретан шпекулантски посао. Увозник тог мазута је фирма "Нишкомери" из Ниша, чији је власник извесни Мирољуб Тошић које је већ био хапшен у току ратног стања зато што је негде прикривао залихе нафте. Није их пуштао у промет, дакле изигравао је уредбе које су важиле у току ратног стања.

Новинар: Ја сам вас питала нешто друго, везано за руски гас.

Др Шешељ: Ја вам кажем, према нашим информацијама тај гас пристиже у довољним количинама. Откад је направљен последњи аранжман, није било уопште прекида у снабдевању гаса. Сада се поставља питање да ли тај аранжман подразумева довољно тог гаса, у складу са нашим потребама, или не. Вероватно нам треба много већа количина, а ту су потребни додатни аранжмани. На оно за шта су склапани споразуми, мислимо да нема никаквих мањкова, и да тај гас пристиже.

Новинар: Да ли ћете захтевати додатне аранжмане?

Др Шешељ: Па то је већ сад ствар пословне политике нафтне индустрије.

Америчке слуге: сваки њихов потез срачунат на рушење Републике Српске

Код нас се неки градови греју на гас, нека домаћинства су прикључена на гасоводе, неке фабрике користе гас као основну енергетску сировину и тако даље. Вероватно и расте потрошња.

Сваки пораст потрошње изискује и већи увоз. А то је већ ствар пословне политике. Оно што је нама било нужно, то је обезбеђено аранжманима у којима је Влада учествовала. А нафтна индустрија има право да прави додатне аранжмане и да повећа количине гаса и да много више гаса нуди нашем тржишту, него што је то у овом тренутку реално потребно, рачунајући и кад је понуда толико јака, гас је најјефтинији енергент, па ће се и многи други који досад нису користили гас, одлучити да се преоријентирају на гас.

То нема никакве везе са оним што се код нас конкретно дешава. А ако у Бео-

документација. Прво, нема ниједног доказа да је реч о хуманитарној помоћи. Хуманитарна помоћ иде преко хуманитарних организација, пре свега преко Црвеног крста.

Постоји посебан режим достављања роба из хуманитарне помоћи, а не фирма Мирољуба Тошића из Ниша - он је увозник и сад да му се све то пропусти као хуманитарна помоћ. Како је то могуће? Можете ли ви сад да увезете неку робу и да кажете да је то хуманитарна помоћ.

Новинар: Колико знам, то није хуманитарна помоћ.

Др Шешел: Па није хуманитарна помоћ. Значи, мора да испуни све царинске обавезе. Мора да се плати царина, мора да се плати акциза. Мора да се добије потврда од Савезног министарства за спољну трговину да је све у реду са том

живе републичке робне резерве које су дислоциране у Нишу. Ваљда би одмах Министарство трговине и Дирекција републичких робних резерви дали дозволу да се користи, не би дозволили да се грађани смрзавају, да је уопште неко тражио да се користи гориво из робних резерви. Знате који је то режим. Може да се прода гориво из робних резерви градској скупштини, или може да се позајми уз обавезу враћања у одређеном року. То су два метода манипулисања у републичким робним резервама. Уопште таквог захтева није било.

Новинар: Сви се слажемо у једном, да ми као народ нестајемо са планете, да наш српски брод тоне све брже и брже. Ви сте свакако због тога, као изврстан морепловац, ушли у Владу да допринесете спасавању тог брода. Међутим, као што знате, после неколико месеци ваше

На Косову и Метохији ништа ново: НАТО расприрује антисрпску хистерију

граду неке делове града не греју, онда питајте градску власт зашто на време та постројења нису ремонтована, зашто су неисправна, то је суштина. А не нема гаса, нема овога, нема онога. Што нису сами увезли? Имају паре, имају свој буџет, имају таксу од 3%, зашто нису сами обезбедили мазут? Могли су сами да увезу. Зашто општина Ниша није увезла мазут? Могли су то да ураде. И радили су раније. Раније кад су користили мазут из робних резерви, надокнађивали су тако што су правили неке аранжмане.

Новинар: Шта би била гаранција да све то опет не стоји на граници?

Др Шешел: Ако се нормално нешто увози, зашто би стајало на граници? Па видите да овде недостаје комплетна

набавком. Није хуманитарна помоћ, у томе и јесте проблем. Хуманитарну помоћ у нашој земљи нико никад није зауставио. А хуманитарна помоћ зна се како иде. Ниједног знака Црвеног крста није било на овом конвоју, него пропагандни знакови Европске уније.

Хуманитарна помоћ је незауостављива по свим нашим важећим прописима, а и наравно дели се бесплатно. Не може овде Тошић да увезе, па да прода градској скупштини, а да представи као хуманитарну помоћ, па да избегне плаћање царина и акциза. То не може.

А то што су се грађани Ниша смрзавали, за то је крив онај хошпаглер Живковић и градска власт у целини. Они су их оставили без горива. Било је 400 тона, а биле су, наравно, и располо-

сарадње, ништа се не мења. Народу, бива све теже и теже, и брод тоне све брже и брже. Не видим зашто се противите ваљдним изборима који би, евентуално, могли да доведу нове капетане, нове морепловце, стручњаке за тај посао, можда би нешто урадили?

Др Шешел: А које капетане и морепловце?

Новинар: То ће народ да одлучи.

Др Шешел: Па дајте, решите једног. Немојте се правити наивни. Сви ми знамо ко постоји на српској политичкој сцени. Да видимо који су то капетани, који су то морепловци, који би могли нешто боље пружити.

Новинар: Оставимо то народу нека одлучи.

Др Шешељ: Па добро, али да видимо, да реално нешто сагледамо, која је ту шанса. Не мислите ваљда да би вам се као капетани појавили Драшковић, Ђинђић, Вук Обрадовић, Батић и тако даље.

Новинар: Надам се да не би.

Др Шешељ: Прво, наш брод не тоне. Нама је веома тешко, нама је све теже, због страних блокада, санкција, притисака, због бруталне агресије кроз коју смо већ прошли, због бомбардовања и тако даље. То је чињеница. А да се ништа не мења, то није тачно. Јесмо ли измирили три заостале пензије? Је ли то крупан напредак? Шта кажете, није?

Новинар: Имам два пензионера у кући и мислим да није.

Др Шешељ: Имате два пензионера?

Новинар: Да и мислим да није, али то је моје лично мишљење.

Др Шешељ: Ти пензионери су добили конкретну пензију кроз плаћање рачуна за електричну енергију.

Новинар: Које су они можда хтели да потроше на други начин.

Др Шешељ: Јесте, али ваљда је најважније да имају струју, и да плате струју.

Новинар: Сад им је плаћена струја до 2002. године.

Др Шешељ: Значи имају превелике пензије, онда је у томе проблем.

Новинар: Не него су две пензије, па онда... Не мислите ваљда да имају превелике пензије?

Др Шешељ: Па, ако им је плаћена струја до 2002. године, онда су поприличне те пензије.

Новинар: Не мислите ваљда да просветни радник има велику пензију?

Др Шешељ: Како је онда плаћена струја до 2002. године?

Новинар: Слободна процена.

Др Шешељ: Слободна процена?

Новинар: Не трошимо много струје.

Др Шешељ: Е па, онда, то су већ глупости. Што се тиче тих капетана, они су већ једном показали да не знају да управљају бродом и направили такву глупост да су бојкотовали прошле изборе.

А што се тиче тих ваших капетана, ја им не бих дао ни мој бицикл да управљају њим, а камоли државу. А наш народ није толико глуп да таквим дезоријентисаним капетанима, који не знају ни по компасу да се оријентишу, да препусти државу на управљање. Поготову онима који су ишли на поклоњење Билу Клинтону, Олбрајтовој или сличнима. Или, примају новац од Американаца и њихових савезника. Такви никад на чело Србије сигурно неће доћи.

Новинар: По питању гаса, доста народ пита зашто нема у продаји гаса у боцама?

Др Шешељ: Па конкретан проблем, је да су разорена та наша постројења и не производи се довољно. И ми се надамо, кад се поправи панчевачка рафинерија и пратећи објекти, мислим да је један од тих објеката у Крњачи, који је потпуно разорен, има један објекат код Зрењанина, али он није у стању да произведе довољне количине. То није овај природни земни гас, него гас који се добије кроз дестилацију нафте.

Градска власт крива за хладне радијаторе

Новинар: Да ли сте били позвани на овај пријем, поводом Дана републике, код председника?

Др Шешељ: Да. Позвани су сви републички и савезни министри Српске радикалне странке и сви наши савезни посланици. А ви знате да се Српска радикална странка одувек противила 29. новембру као државном празнику. Ми смо гласали против тог закона у Савезној скупштини. Ми сматрамо да није добро да се тај датум обележава на свечан начин, јер сматрамо да је то дан велике несреће за српски народ, јер пре свега асоцира на АВНОЈ.

Ми смо за републику, али код нас, у Србији, република је успостављена тек 1990. године, а на савезном нивоу тек 1992. године. Оно што смо пре тога имали није била република.

Република подразумева демократију. Комунистичка диктатура не може се сматрати демократијом. Комунисти су себе сматрали и републиканцима и демократама и тако даље, али то што неко каже да је магараш, не значи да је заиста магараш док се не утврди да има дуге уши, да има реп, четири ноге и тако даље. Тако и оно што су комунисти за себе говорили, не значи да су заиста то били како су се представљали. Али ми имамо доказа да нису били то.

Ми имамо два празника која признајемо, која славио. То су 31. март, 27. април, а ако би говорили о Дану републике, онда би 27. април био Дан републике, јер је тада проглашен Устав Савезне Републике Југославије. Савезна Република Југославија је тек тада постала република у правом смислу речи.

И због тога ми смо се од тога дистанцирали. Наравно, не сматрамо да је сад то неки довољан разлог за политичке расправе и свађе, супротстављања и сукобе, али ми, кад се с нечим не слажемо, а не сматрамо да је то у овом тренутку довољан разлог за политичке сударе, ми се дистанцирамо.

Новинар: Да ли вам председник Милошевић замера што нисте били?

Др Шешељ: Њега питајте да ли замера. Шта мене брига да ли замера или не замера? Ми смо политички партнери, знате, а код нас не постоји та хијерархиска субординација. Шта он мени има да замера или не замера? То је ствар личне комуникације, на крају крајева.

Као коалициони партнери ми смо доста отворени једни према другима, отворено једни другима кажемо све што мислимо. Често се и не слажемо по појединим питањима, често се и споримо, али та неслагања и спорове углавном нису била довољан разлог за пуцање коалиције, осим ово што се десило у јуну месецу.

Новинар: Рекли сте да не знате ни за какав конкурс, позив да предајете на Правном факултету. Међутим, прошле недеље била је једна вест да тамошње научно-наставно веће предлаже нешто тако.

Др Шешељ: Шта предлаже?

Новинар: Да budete примљени као редован професор на Правном факултету.

Др Шешељ: То није тачно, једноставно. Прво, ја се надам да ви не оспоравате моје стручне квалификације да будем редован професор Правног факултета, је ли тако? Да ли их оспоравате?

Новинар: Па, не знам. Нисам ја правник.

Др Шешељ: А не знате, добро. А друго, нигде ја нисам позван, нити се за мене расписује конкурсе.

Ако се расписује конкурс на Правном факултету за неки од предмета који бих ја могао да предајем, за који сам стручан и компетентан, ја не искључујем могућност да се пријавим на тај конкурс. А конкурс је јаван и под истим условима доступан свим грађанима. Ако се конкурс расписује, он се не расписује због мене или за мене, него се расписује зато што факултет има потребу за још једним наставником одређеног

профила. А надам се да ће на конкурсе бити изабран, ако се распише такав конкурс, онај ко најпотпуније испуњава конкурсне услове. И законске и конкурсне.

Новинар: Значи ако буде, ви ћете конкурисати?

Др Шешељ: Па зависи, ако се распише конкурс за предмет правна медицина - не верујем да ћу се пријавити, иако сам у одређеном случају експерт за правну медицину, за поједине области правне медицине, не бих се јавио. Ако се распише конкурс за неки предмет са катедре грађанског права или кривичног права - не бих се вероватно јавио. Ако се распише конкурс за неки предмет уставно-правно-политичке катедре, онда бих се можда и пријавио на тај конкурс. Ја сам стручњак тог профила. Али то тек ако се појави конкурс. Да ли ви мислите, ако се ја тамо пријавим и будем изабран, да бих можда напустио политику или тако нешто? Не знам ка-

он заиста хошпаплер? Можете ви слободно и за мене да објавите и то и да сам будала, да сам лудак и све, али не смете да ме оклеветате и да кажете да сам нешто украо, а нисам украо, да кажете да сам нешто изјавио што нисам изјавио, као што су објавили да носе жуте значке. Ја то никад нисам рекао. Или, као што су сад објавили да је општина Земун добила хуманитарну помоћ, па да је исплатила плате јавним службеницима из те помоћи.

То је неистина, што наноси љагу чисти и угледу. А то што ћете ви рећи да сам будала, да сам идиот, да сам овакав, да сам онакав, мени то ништа не смета, то ми је чак комплимент, тако да то можете до миле воље да објављујете. То вам нико жив неће повсеровати. А ово је можда неко био спреман да поверује, кад се објави да сам претио Црногорцима да ће носити жуте значке. Е, онда ме то угрожава као личност, јер ја то ни-

ње, кад радници већ све своје заврше. Е то је наше мишљење и то смо ми отворено рекли нашим коалиционим партнерима и зато се не одазивамо на позиве Дирекције кад су таква отварања и не идемо. Сматрамо да то није примерено. Ту се разликујемо, и нека они држе те манифестације до миле воље, ми нећемо и готово.

Али, реч је заиста о великим радним подвизима. То нико не може да оспори. У тим подвизима учествујемо сви. Радници, тамо зато што раде даноноћно, а ми зато што као Влада налазимо новац и то организујемо и то доста успешно иде. Али заиста иде изнад сваког очекивања. И то је оно што је велики успех ове Владе. Е сад, неко воли манифестације тог карактера. За нас је то застарело, старинско. Идеолошки, такође није пријатно и не желимо то. Они то желе, они то раде и то је њихова ствар.

Новинар: Шта ће се десити ако покупе све комуналне услуге у граду?

Др Шешељ: Не могу да поскупе уочи овог другог празника о коме смо већ говорили. Влада Србије је донела уредбу о враћању цена свих оних роба које смо годину и по дана ослобађали од система контроле цена. Вратили смо их поново под пуну контролу. Нећемо дозволити ова њихова поскупљења.

Новинар: А најавили сте поскупљење струје.

Др Шешељ: Нисам најавио. То сте могли да видите данас у "Блицу" и да видите, опет, једну подвалу те редакције. Објаве наслов - Шешељ објавио повећање цена струје - погледате текст, видите да то није истина. Текст то не садржи.

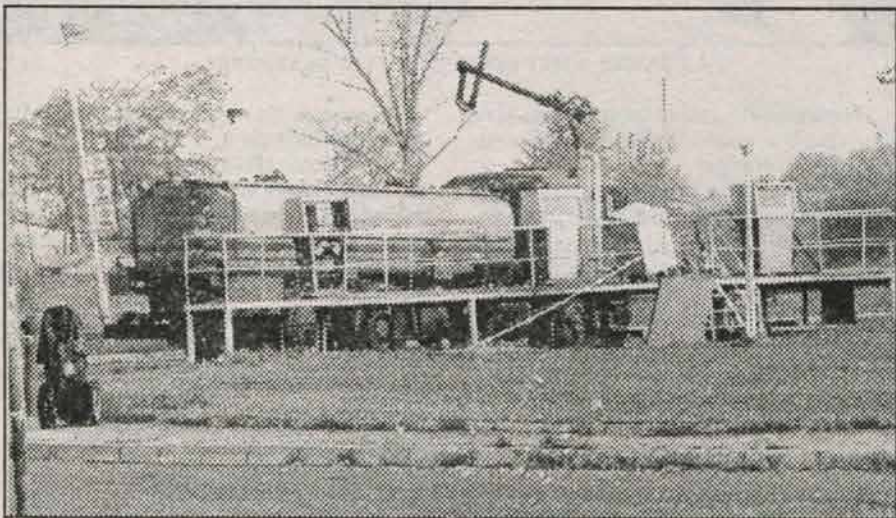
Ја сам рекао, једном ћемо сигурно морати да поскупимо струју, али ћемо гледати да то буде што касније. Једном ћемо морати кренути на ту зимску тарифу и то одлажемо што је више могуће. Баш због такве социјалне ситуације у којој се наша већина становништва. А кад видите такав бомбастичан наслов погледајте мало и текст, видећете да текст нема везе са насловом.

Све чинимо да вратимо цене на септембарски ниво. Поприлично успевамо, када је реч о неким робама и неким произвођачима. Ми смо идеолошке присталице либерализације цена.

Међутим, сада је ситуација таква да морамо дисциплиновати тржиште како би сачували животни стандард грађана, колико га је уопште могуће сачувати. И зато смо све те робе вратили на пуну контролу и нећемо дозволити, поготово нећемо дозволити поскупљење комуналних услуга.

Новинар: Шта ћемо са превозом, уколико се не оствари поскупљење?

Др Шешељ: Нека градска скупштина дотира превоз. Нека престану да финансирају снимање филмова по романима Вука Драшковића, нека престану да краду новац, нека престану да своје приватне фирме користе као посреднике за набавку резервних делова како би њима остао по мастан залагај од свега тога, нека буду штељиви и нека дотирају градске превознике.

Нишке мућке са горивом:
уместо хуманитарне помоћи, шпекулантски послови

ква су вам та ишчекивања.

Новинар: Летос сте били у недоумици.

Др Шешељ: Јесам, али сам ту кризу пребрдио. Одлучио сам да вас ражалостим. Него, пошто ви из редакције "Данаса" и "Гласа јавности" бринете туђе бриге, мало брините и своје. Чујем, опет неку тужбу имате. Тужила вас општина Земун, како сам информисан, јер сте објавили изјаву тамо неких хошпаплера, али и међународних превараната и криминалаца, да је општина Земун добила хуманитарну помоћ, па да је од тога исплатила плате државним чиновницима, а да није упутила ономе коме је намењено. Па се надам да ћете и због тога бити кажњени. И то онако, баш. И радујем се вашој казни унапред. Да се научите једном да не објављујете више клевете, лажи и измишљотине.

Новинар: Можемо ли да напишемо да је господин Драган Живковић хошпаплер, као што сте ви данас рекли?

Др Шешељ: Можете.

Новинар: А да нас не казне.

Др Шешељ: Па, не може. Како да вас казне због тога, кад цела нација зна да је

кад у животу не бих изјавио. Или ово да смо добили хуманитарну помоћ и да смо од тога поделили плате.

То је онда нешто гадно, страшно, непоношљиво. Е, због тога морате бити кажњени. Ако кажете да сам будала то вам нација неће веровати, а и ако вам понеко поверује, мени не смета.

Новинар: Да ли сте имали представника радикала у Дирекцији за обнову земље?

Др Шешељ: Да, у Управном одбору дирекције су Томислав Николић и Драган Тодоровић. Један је потпредседник Савезне, један Републичке владе.

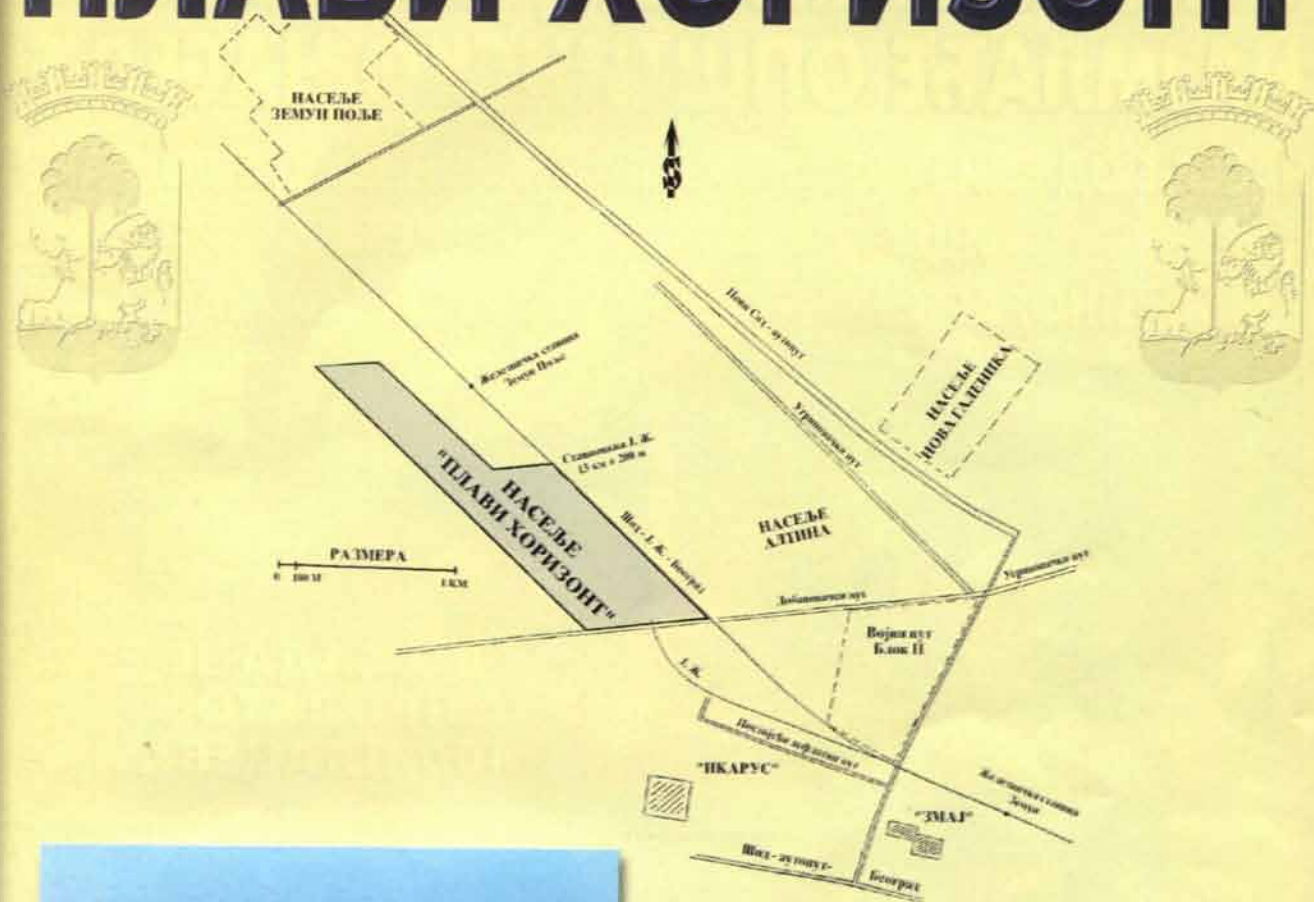
А ако мислите на ове манифестације које се одржавају поводом одређених, у сваком случају радних подвига, ми смо се дистанцирали, јер нам тај вид манифестација смета, не одговара. Не прихватамо, сматрамо то непримерним. Сматрамо да то не треба тако да се ради.

Новинар: Шта вам смета?

Др Шешељ: Сметају нам те манифестације, пресепања врши, прославе и тако. Сматрамо да треба телевизијска камера да снима док радници раде, да се афирмишу ти радници, а не да се афирмишу политичари који дођу на отвара-

ПЛАВИ ХОРИЗОНТ

ИЗВРШНИ ОДБОР
СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ ЗЕМУН
РАСПИСУЈЕ
КОНКУРС
ЗА ДОДЕЛУ ПАРЦЕЛА У НАСЕЉУ
ПЛАВИ ХОРИЗОНТ

- Парцеле се налазе у продужетку насеља Алтина, са леве стране пута Београд-Батајница, од Добановачког пута до насеља Земун Поље.
- Право учешћа на конкурсима имају сва правна и физичка лица.
- Парцеле се додељују уз надокнаду од 300 динара/м².
- Сваки учесник конкурса дужан је да на име тронкова уплати износ од 300 динара на жиро рачун бр. 40805-601-1-178255 "Земунске новине".
- Пријаве се подnose у Одељењу за имовинско-правне и стамбене послове, соба 65, а информације на телефон: 198-323 локал 36.

ПЛАВИ ХОРИЗОНТ

**У НАЈСУНЧАНИЈЕМ ДЕЛУ ЗЕМУНА
НАЈМЛАЂЕ ОПШТИНСКО НАСЕЉЕ**

НАСЕЉЕ ОД БЛИВУ 900 ПЛАЦЕВА ВЕЛИЧИНЕ ОД 5 ДО 8 АРИ

ИДЕАЛНА САОБРАЋАЈНА ВЕЗА

ИНФРАСТРУКТУРА ВЕЋ НА ОБОДУ НАСЕЉА

ДО САДА ЈЕ
ПРОДАТО
400 ПЛАЦЕВА

ЦЕНА ПЛАЦЕВА:
300 ДИН/М²

